

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Σχολή Επιστημών Υγείας

Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα:

**ΟΙ ΑΝΤΙΑΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΟΥ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΦΥΛΟΥ**

Φοιτήτριες

Καραγιάννη Νικολαΐς

Μιχαηλίδου Κωνσταντίνα

Επιβλέπουσα καθηγήτρια

Ιατράκη Ελισάβετ

Ηράκλειο, Ιούνιος 2021

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του πτυχίου Κοινωνικής Εργασίας

ΔΗΛΩΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Copyright@ 2021 Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ΣΕΥ, ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ.

<https://www.hmu.gr/sw/el>

Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης Π.Ε. αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία των συγγραφέων, του επιβλέποντα καθηγητή και του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας και προστατεύονται από τους νομούς περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα).

ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Οι υπογράφουσες φοιτήτριες του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας
του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστήμιου

Καραγιάννη Νικολαΐς
Μιχαηλίδου Κωνσταντίνα

δηλώνουμε υπεύθυνα ότι η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο:
**«ΟΙ ΑΝΤΙΑΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΟΥ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΦΥΛΟΥ»**

είναι στο σύνολό της προϊόν δικής μας δουλειάς και ότι όλες οι πηγές που έχουν χρησιμοποιηθεί αναφέρονται πλήρως. Επίσης δηλώνουμε ότι δεν αποτελεί προϊόν οποιασδήποτε εξωτερικής μη αδειοδοτημένης βοήθειας και ότι δεν έχει υποβληθεί σε οποιοδήποτε ίδρυμα ή οργανισμό προς αξιολόγηση, ούτε έχει δημοσιευθεί στο παρελθόν μέρος αυτής ή στο σύνολό της.

Καραγιάννη Νικολαΐς
(υπογραφή)

Μιχαηλίδου Κωνσταντίνα
(υπογραφή)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αρχικά, με την ολοκλήρωση της παρούσης έρευνας θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την επιβλέπουσα της πτυχιακής εργασίας μας, την Κα Ιατράκη για την πολύτιμη αρωγή και στήριξη που μας προσέφερε. Μέσω των παρεμβάσεων, της πείρας και της καθοδήγησης της συνέβαλλε σημαντικά στην ορθή συγγραφή της εργασίας μας.

Επιπροσθέτως, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τα άτομα που δέχθηκαν να συμμετέχουν στην έρευνά μας και μοιράστηκαν μαζί μας τις εμπειρίες και τις απόψεις τους περί του θέματος.

Τέλος, ευχαριστούμε τις οικογένειες και τους φίλους μας, για την ηθική και οικονομική στήριξη που λάβαμε. Η συμπαράσταση και η κατανόηση που μας έδειξαν, έπαιξαν μεγάλο ρόλο στην εκπόνηση της μελέτης αυτής.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι η συστηματική μελέτη και καταγραφή των στάσεων και των εμπειριών των φοιτητών του Ηρακλείου Κρήτης απέναντι στο κοινωνικό φαινόμενο της συντροφικής βίας. Αναλυτικότερα, το πρώτο μέρος της εργασίας, πραγματώνεται σε 8 κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια εννοιολογικού προσδιορισμού της συντροφικής βίας, της έμφυλης βίας, της ενδοοικογενειακής βίας καθώς και η πλαισίωσή τους από θεωρητικές προσεγγίσεις. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρονται οι κύριες μορφές της συντροφικής βίας, ενώ στο τρίτο κεφάλαιο καταγράφεται ένα προφίλ χαρακτηριστικών του θύματος και του δράστη μιας κακοποιητικής σχέσης. Στο τέταρτο κεφάλαιο αναφερόμαστε στον κύκλο της βίας, δηλαδή στα στάδια που περνάει ένα θύμα μιας κακοποίησης και στα αίτια που εκδηλώνεται η βίαιη συμπεριφορά. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται μια εκτενής παρουσίαση των συνεπειών σε ψυχολογικό και σωματικό επίπεδο, καθώς και στο νομικό πλαίσιο στην χώρα μας. Στο έκτο κεφάλαιο δίνεται έμφαση στην αντιμετώπιση του κοινωνικού φαινομένου μέσω της πρόληψης και στην χρήσιμη αναφορά σε υποστηρικτικές γραμμές. Τέλος, στα δύο τελευταία κεφάλαια του θεωρητικού μέρους, θεωρήσαμε σημαντική την αναφορά μεμονωμένα στο φαινόμενο της Βίας κατά των ανδρών αλλά και στην παρουσίαση των δεδομένων βάσει διάφορων παγκόσμιων και πανελλήνιων ερευνών, με σκοπό την σύνδεση του φαινομένου με τους φοιτητές του Ηρακλείου.

Η πτυχιακή εργασία ολοκληρώνεται με το δεύτερο μέρος της, στο οποίο αναλύεται η έρευνα που πραγματοποιήσαμε στους φοιτητές διάφορων σχολών του Ηρακλείου Κρήτης. Σε αυτό παρουσιάζεται η μεθοδολογία, τα συμπεράσματα και η συζήτηση γύρω από αυτή την έρευνα.

Λέξεις Κλειδιά: Φοιτητές, Κρήτη, Ενδοοικογενειακή βία, Συντροφική βία, Πρόληψη

ABSTRACT

The aim of this thesis is the thorough and detailed study and display of the attitudes and experiences of the students of Heraklion Crete towards the social phenomenon of intimate partner violence. Specifically, the first part of the paper is conducted in 8 chapters. In the first chapter, an attempt is made to conceptually define intimate partner violence, gender-based violence, domestic violence, as well as their framing by theoretical approaches. The second chapter lists the main forms of domestic violence, while the third chapter records a profile of the characteristics of the victim and the perpetrator of an abusive relationship. In the fourth chapter we refer to the cycle of violence, i.e., the stages that a victim goes through and the causes of violent behavior. In the fifth chapter there is an extensive presentation of the consequences on a psychological and physical level, as well as the legal framework in our country. The sixth chapter emphasizes the treatment of the social phenomenon through prevention and the useful reference to SOS lines. Finally, in the last two chapters of the theoretical part, we considered important the reference to the phenomenon of violence against men, but also the reference to the presentation of data, based on various global and nationwide surveys, in order to connect the phenomenon with students in Heraklion. The thesis is completed with the second part, which analyzes the research we conducted on students of various university faculties in Heraklion, Crete. It presents the methodology, conclusions and discussion around this research.

Keywords: University Students, Crete, Domestic Violence, Intimate Partner Violence, Prevention

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Violence is not merely killing another. It is violence when we use a sharp word, when we make a gesture to brush away a person, when we obey because there is fear.

Βία δεν είναι απλά το να σκοτώνεις τον άλλον. Βία είναι όταν χρησιμοποιούμε μια αιχμηρή λέξη, όταν κάνουμε μια κίνηση για να αγνοήσουμε κάποιον, όταν υπακούμε γιατί υπάρχει φόβος.

Jiddu Krishnamurti, Raymond Martin (1997). “Krishnamurti: Reflections on the Self”, p.94, Open Court Publishing

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΔΗΛΩΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ.....	2
ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ.....	3
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
ABSTRACT.....	6
ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ	7
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ	12
10 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ	
ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ.....	12
1.1. ΟΡΙΣΜΟΙ.....	12
1.1.1. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΒΙΑΣ	12
1.1.2. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ	13
1.1.3. ΟΡΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗ ΒΙΑ	13
1.1.4. ΟΡΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ	13
1.2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ.....	14
1.2.1. ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	14
1.2.2. ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ	18
1.2.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ.....	20
20 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΜΟΡΦΕΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ.....	24
30 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΟΦΙΛ ΔΡΑΣΤΗ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	27
3.1. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΔΡΑΣΤΗ.....	27
3.2. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΘΥΜΑΤΟΣ.....	29

40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ	31
4.1.	ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΥΚΛΟΥ ΒΙΑΣ	31
4.1.1.	Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΦΑΣΗΣ ΠΟΥ ΧΤΙΖΕΤΑΙ Η ΕΝΤΑΣΗ	31
4.1.2.	Η ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΤΑΣΗΣ.....	31
4.1.3.	Η ΕΚΡΗΞΗ ΚΑΙ Η ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ	32
4.1.4.	Η ΦΑΣΗ ΗΡΕΜΙΑΣ	32
4.2.	ΑΙΤΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΒΙΑΙΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ.....	32
50	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	35
5.1.	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	35
5.2.	ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	40
5.2.1.	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	40
5.2.2.	ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	43
5.2.3.	ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ:	44
5.2.4.	ΝΟΜΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ Ν. 3500/2006:	44
5.2.5.	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ, ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ & ΠΑΡΟΧΗ ΑΡΩΓΗΣ ΣΤΑ ΘΥΜΑΤΑ.....	46
60	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΟΛΗΨΗ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ	47
6.1.	ΠΡΟΛΗΨΗ & ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ	47
6.2.	ΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΘΥΜΑΤΩΝ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ..	50
6.3.	ΓΡΑΜΜΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ.....	51
70	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΝΔΡΩΝ	53
80	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ & ΣΥΝΔΕΣΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ	57
	ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ : ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ	61
10	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	61

1.1.	Η ΣΗΜΑΣΙΑ, ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	61
1.2.	ΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ.....	61
1.3.	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	62
1.4.	ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	62
1.5.	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ.....	62
1.5.1.	ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	63
1.5.2.	ΑΠΟΨΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ - ΚΛΙΜΑΚΑ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ – LIKERT	63
1.5.3.	ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ - ΔΙΧΟΤΟΜΙΚΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ.....	64
20	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	65
2.1.	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ.....	65
2.2.	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ	65
30	ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	86
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ	86
3.1.	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	86
3.2.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	86
3.3.	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	90
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	92
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	105

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια, η ενδοοικογενειακή βία αποτελεί μάστιγα και της ελληνικής κοινωνίας, καθώς σημειώνει μια ραγδαία αύξηση. Αν και τεράστιο κοινωνικό πρόβλημα, συχνά η κακοποίηση ορίζεται ως ιδιωτική υπόθεση, η οποία απομονώνεται στους κόλπους της οικογένειας, χωρίς να καταγγέλλεται δημόσια. Αυτή η κοινωνική παθογένεια άρχισε να μελετάται τα τελευταία χρόνια, καθώς μόνο πρόσφατα αναγνωρίστηκε και διαχωρίστηκε η ενδοοικογενειακή βία από την κακοποίηση στις στενές ερωτικές επαφές των ανθρώπων.

Η συντροφική βία πρόκειται για ένα κοινωνικό φαινόμενο το οποίο δεν επηρεάζει μόνο συγκεκριμένες κοινωνικό-οικονομικές τάξεις, αλλά αφορά όλες τις κοινωνίες, τις θρησκείες, τα φύλα και τις ηλικίες. Ανεξαρτήτως φύλου, η άσκηση οποιασδήποτε μορφής βίας επιδρά καταλυτικά στη λειτουργικότητα όλων των μελών της οικογένειας καθώς και στη διατήρηση της ακεραιότητάς της. Ωστόσο, όπως παρουσιάζεται και βάση της βιβλιογραφίας, συχνά διαπιστώνεται η συνύφανση της συντροφικής βίας με την βία αποκλειστικά κατά των γυναικών. Αυτή η οπτική του φύλου, συχνά εξηγείται από τις παραδοσιακές αντιλήψεις και την διαιώνιση των προκαταλήψεων σχετικά με τα φύλα. Όπως θα παρουσιαστεί και στην πορεία, οι έρευνες σχετικά με τους άνδρες θύματα συντροφικής βίας στην Ελλάδα, είναι σχεδόν ανύπαρκτες, γεγονός που υποδεικνύει πόσο υπο-αναφερόμενο και ασήμαντο θεωρείται ως κοινωνικό ζήτημα.

Οι συνέπειες της βίας δεν ταλανίζουν μόνο την οικογένεια, αλλά και την κοινωνία. Τα τελευταία χρόνια, έχει γίνει μια προσπάθεια αλλαγής σε θεσμικό επίπεδο, κυρίως με την υπογραφή της Σύμβασης Της Κωνσταντινούπολης (2011), η οποία αποτελεί το πρώτο διεθνές δεσμευτικό νομικό πλαίσιο για την πρόληψη της βίας, την προστασία των θυμάτων και την τιμωρία των δραστών. Παρά την προσπάθεια αυτή σε θεσμικό επίπεδο, η συντροφική βία δεν αντιμετωπίζεται ως ένα σημαντικό πρόβλημα της ελληνικής κοινωνίας υπό όποια μορφή, φύλο και κατεύθυνση προέρχεται.

Έναυσμα αυτής της πτυχιακής εργασίας είναι τα διαρκώς αυξανόμενα ποσοστά της συντροφικής βίας, σε συνδυασμό με την έλλειψη στατιστικών στοιχείων για τους φοιτητές και τους άντρες θύματα κακοποίησης στην Ελλάδα. Η έρευνα και η αναζήτηση που έγινε, βασίστηκε σε φοιτητές διάφορων σχολών των 2 Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων της πόλης του Ηρακλείου, όπου και σπουδάζουμε και όπου τα ποσοστά της συντροφικής βίας είναι ιδιαίτερος υψηλά.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

1ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

1.1. ΟΡΙΣΜΟΙ

1.1.1. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

Ο προσδιορισμός ενός κοινού ορισμού της βίας είναι μια περίπλοκη υπόθεση. Οι μορφές, η σημασία και οι εκφάνσεις της βίας στην καθημερινή ζωή είναι πολλές, έμμεση βία, νόμιμη βία, ψυχολογική βία, ανώτερα βία. Η σημασία της λέξης στα αρχαία ελληνικά, είναι η σωματική δύναμη, η ρώμη, η αλκή (Δημητράκος, 1964). Στα Νέα Ελληνικά, σύμφωνα με το λεξικό του Μπαμπινιώτη, ως βία ορίζεται η άσκηση δύναμης ή η χρήση απειλών για την επιβολή κάποιου, η πίεση, η δύναμη ή η βιασύνη (Μπαμπινιώτης, 2006).

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ορίζει τη βία ως την «σκοπίμη χρήση σωματικής δύναμης ή εξουσίας υπό την μορφή απειλής ή πράξης, ενάντια στον εαυτό, στο άλλο άτομο, σε μια ομάδα ή στην κοινότητα. Είτε προκαλεί, είτε έχει μεγάλες πιθανότητες να προκληθεί τραυματισμός, θάνατος, ψυχολογική βλάβη, υποανάπτυξη ή αποστέρηση». Επίσης, έχει παρουσιάσει μια τυπολογία σύμφωνα με την οποία είναι πιο εύκολο να καταλάβουμε και να ορίσουμε τις εκφάνσεις τις βίας (WHO, 2004).

- Βία κατευθυνόμενη προς το ίδιο το υποκείμενο: Όταν το θύμα και ο θύτης είναι το ίδιο πρόσωπο. Δηλαδή αυτοτραυματισμός και αυτοκτονία.
- Διαπροσωπική βία: Αναφέρεται στη βία μεταξύ ατόμων και υποδιαιρείται σε οικογενειακή / συντροφική βία και στη κοινοτική βία. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει παιδική κακοποίηση, βία κατά των συντρόφων και κακοποίηση ηλικιωμένων, ενώ η δεύτερη χωρίζεται σε βία κατά γνωστών και αγνώστων ατόμων και περιλαμβάνει τη βία της νεολαίας, επίθεση από αγνώστους, βία που σχετίζεται με εγκλήματα ιδιοκτησίας και βία σε χώρους εργασίας και άλλα ιδρύματα.
- Συλλογική βία: Αναφέρεται στη βία που διαπράττεται από μεγαλύτερες ομάδες ατόμων και μπορεί να υποδιαιρεθεί σε κοινωνική, πολιτική και οικονομική βία (WHO, 2004).

1.1.2. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ

Όπως αναφέρεται και παραπάνω από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, η διαπροσωπική βία αναφέρεται και σε οικογενειακή ή συντροφική βία. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Κωνσταντινούπολη, 2011) και ειδικότερα, σύμφωνα με τον Νόμο 4531/2018, άρθρο 3, παράγ. 2 ως «ενδοοικογενειακή βία» ορίζονται όλες οι πράξεις σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας οι οποίες συμβαίνουν εντός της οικογένειας / οικογενειακής μονάδας ή μεταξύ πρώην ή νυν συζύγων / συντρόφων, είτε ο δράστης διαμένει ή διέμενε στην ίδια κατοικία με το θύμα, είτε όχι. Θύμα οικογενειακής βίας μπορεί να είναι η γυναίκα, ο άνδρας ή το παιδί της οικογένειας.

1.1.3. ΟΡΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗ ΒΙΑ

Οι όροι ενδοοικογενειακή βία και συντροφική βία, χρησιμοποιούνται εναλλακτικά για να περιγράψουν την κακοποίηση μεταξύ ατόμων που είναι οικεία. Η άσκηση συντροφικής βίας αποτελεί κύρια έκφανση της ενδοοικογενειακής βίας. Όσον αφορά τον όρο συντροφική βία η λέξη "σύντροφος" ισχύει για τα ίδια και αντίθετα ζεύγη φύλων, είτε είναι κάποιος παντρεμένος, δεσμευμένος, ή υπάρχουν σχέσεις συγκατοίκησης, και για τις πιο περιστασιακές σχέσεις (Griffin & Koss, 2002). Η οριοθέτηση των περιπτώσεων όπου η βία ορίζεται ως συντροφική, έγκειται στο νομικό δίκαιο κάθε χώρας. Ωστόσο, στο δίκαιο των περισσότερων χωρών, για να χαρακτηριστεί ένα περιστατικό κακοποίησης ως συντροφική βία θα πρέπει ο θύτης και το θύμα να είναι εν ενεργεία ή πρώην σύζυγοι, να μένουν μαζί ή να έχουν ένα παιδί από κοινού. Στην Ελλάδα, σύμφωνα με το νόμο, η συντροφική βία ανήκει στην κατηγορία της ενδοοικογενειακής.

1.1.4. ΟΡΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ

Έμφυλη βία ορίζεται κάθε συμπεριφορά που έχει ως σκοπό να βλάψει και να προσβάλει άτομα εξαιτίας του κοινωνικού τους φύλου ή του σεξουαλικού τους προσανατολισμού. Για να γίνει κατανοητό αυτό θα πρέπει να προσδιοριστεί η διαφορά μεταξύ βιολογικού και κοινωνικού φύλου.

Το βιολογικό φύλο αναφέρεται στα βιολογικά χαρακτηριστικά του ανθρώπου, αυτά που απέκτησε εκ γενετής, τα οποία είναι οικουμενικά και κατά κανόνα μόνιμα.

Από την άλλη πλευρά, τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του φύλου είναι επίκτητα μέσω της ανατροφής, της κοινωνικής συναναστροφής και της οικογένειας. Τέτοια είναι τα στερεότυπα, οι προκαταλήψεις, οι προσδοκίες του περίγυρου κ.ά.

Η έμφυλη βία, συχνά συγχέεται με την βία κατά των γυναικών και αυτό συμβαίνει καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων αυτών είχαν ως θύματα γυναίκες. Η πραγματικότητα είναι ότι, θύματα της έμφυλης βίας μπορεί να είναι άνδρες ή γυναίκες. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα μιας Αμερικάνικης έρευνας σε 8.000 γυναίκες και 8.000 άνδρες από τον Νοέμβριο του 1995 έως τον Μάιο του 1996, βγήκε το συμπέρασμα ότι 835.000 άνδρες και 1,5 εκατομμύριο γυναίκες πέφτουν θύματα συντροφικής βίας κάθε χρόνο (Tjaden, P. & Thoennes, 2002). Η βία κατά των ανδρών, λοιπόν, παρόλο που είναι σπανιότερη από αυτή των γυναικών, έχει τα ίδια αποτελέσματα, είναι εξίσου μείζονος σημασίας. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι τα νούμερα που σχετίζονται με οποιαδήποτε μορφή βίας, συχνά δεν δείχνουν τα πραγματικά ποσοστά, καθώς τα θύματα νιώθουν ντροπή και υποκρύπτουν τι τους συμβαίνει.

1.2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

1.2.1. ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Σύμφωνα με τις Φεμινιστικές προσεγγίσεις, η κακοποίηση είναι αποτέλεσμα της πατριαρχικής δομής της κοινωνίας και της δύναμης που έχει αποκτήσει το ανδρικό φύλο σε αυτή. Από την ύπαρξη του κοινωνικά διαμορφωμένου κόσμου, οι γυναίκες θεωρείται ότι είναι υποτελείς στους άνδρες. Αυτό οφείλεται χάρη στην ιστορικά δημιουργημένη ιεραρχία των φύλων, στην οποία οι άνδρες κυριαρχούν και ελέγχουν τις γυναίκες (Messerschmidt, 1986). Οι άνδρες είναι οι πρωταρχικοί δράστες της βίας και οι γυναίκες τα κύρια θύματα. Γι' αυτό το λόγο, η ενδοοικογενειακή βία ταυτίζεται με τη βία κατά των γυναικών, γεγονός που υποστηρίζεται και από τα ερευνητικά δεδομένα. Σε μια κοινωνία όπου οι άνδρες έχουν περισσότερες ευκαιρίες και δικαιώματα, η συντροφική κακοποίηση αποτελεί έναν τρόπο διατήρησης της ανδρικής κυριαρχίας και συνεπώς της γυναικείας υποταγής. Επιπροσθέτως, οι φεμινιστικές προσεγγίσεις υποστηρίζουν ρητά την αρχή ότι η βία θα συνεχίσει να υπάρχει όσο δεν υπάρχει η ίση πρόσβαση των γυναικών σε θέσεις δύναμης, καθώς και ισότητα των δικαιωμάτων των γυναικών με τους άνδρες (Χατζηφωτίου Σ., 2005). Μία εξήγηση για

την βία που χρησιμοποιούν οι άνδρες για να διατηρούν τα δικαιώματά τους, αποδίδεται συχνά στην κοινωνικοποίηση των ανδρών και στην θεώρηση ότι αυτό που μαθαίνεται, δεν μπορεί να ξεχαστεί (Miedzian, 1991).

Υπάρχουν πολλές διαφορετικές απόψεις στη φεμινιστική θεωρία για την ενδοοικογενειακή βία, αλλά ο Bograd (Feminist Perspectives on Wife Abuse) έχει εντοπίσει τέσσερις κοινές πεποιθήσεις. Αυτές είναι

1. Οι άνδρες, ως η κυρίαρχη τάξη, έχουν διαφορετική πρόσβαση στους πόρους της κοινωνίας και οι γυναίκες υποτιμούνται και αντιμετωπίζονται ως κατώτερες
2. Η συντροφική κακοποίηση είναι προβλέψιμη και κοινό φαινόμενο στην διάσταση της οικογενειακής ζωής
3. Η ανδρική κυριαρχία επηρεάζει όλες τις πτυχές της ζωής, συνεπώς οι γυναικείες εμπειρίες θεωρούνται δευτερεύουσες και κατώτερες
4. Οι φεμινιστικές προσεγγίσεις ασχολούνται αποκλειστικά με την υπεράσπιση των γυναικών.

Ένα κοινό παράδειγμα για την ανάλυση της σύνδεσης της συντροφικής βίας και της δυναμικής του ελέγχου στην συντροφική σχέση παρουσιάζεται από τον Τροχό Ισχύος και Ελέγχου (The Power and Control Wheel, Domestic Abuse Intervention Programs [DAIP], Duluth, Minnesota, 1981). Αναπτύχθηκε από το DAIP στην Μινεσότα, βασισμένο σε στοιχεία και μαρτυρίες από ομάδες γυναικών που είχαν πέσει θύματα ενδοοικογενειακής κακοποίησης. Ο Τροχός Ισχύος και Ελέγχου περιγράφει τις διαφορετικές τακτικές που χρησιμοποιούνται από τους θύτες για να διατηρήσουν την ισχύ και τον έλεγχο σε μια σχέση. Στον Τροχό, η ενδοοικογενειακή βία εξετάζεται και παρουσιάζεται ως μέρος ενός ευρύτερου τρόπου συμπεριφοράς και όχι απλών τυχαίων, ατομικών (και επιλαμβανόμενων) περιστατικών απώλειας ελέγχου.

Οι κύριοι άξονες του είναι οι εξής:

Εξαναγκασμός και απειλές

Να κάνει και εκτελεί απειλές για να κάνει κάτι για να την βλάψει

Να απειλεί να φύγει, να αυτοκτονήσει ή να την αναφέρει στις αρχές

Να την αναγκάζει να αποσύρει τις κατηγορίες

Να την αναγκάζει να κάνει παράνομα πράγματα

Εκφοβισμός

Να την εκφοβίζει μέσω της εμφάνισης, των ενεργειών και των χειρονομιών

Να σπάει πράγματα

Να καταστρέφει την περιουσία της

Να κακοποιεί κατοικίδια

Να επιδεικνύει όπλα

Συναισθηματική κακοποίηση

Να την προσβάλλει

Να την κάνει να αισθάνεται άσχημα για τον εαυτό της

Να την βρίζει

Να την κάνει να πιστεύει ότι είναι τρελή

Να παίζει παιχνίδια του μυαλού

Να την εξευτελίζει

Να την κάνει να αισθάνεται άσχημα

Απομόνωση

Να ελέγχει τι κάνει το άλλο άτομο, ποιον βλέπει και με ποιον μιλά, τι διαβάζει, πού πηγαίνει

Να περιορίζει την κοινωνική της συμμετοχή

Να χρησιμοποιεί την ζήλια για να δικαιολογεί πράξεις

Ελαχιστοποίηση, άρνηση και κατηγορία

Να ελαφρύνει την σημασία της κακοποίησης και να μην λαμβάνει τις ανησυχίες της υπόψιν

Να υποστηρίζει ότι η κακοποίηση δεν συνέβη

Να μετατοπίζει την ευθύνη για την κακοποιητική συμπεριφορά

Να λέει ότι το θύμα το προκάλεσε

Χρησιμοποιώντας τα παιδιά

Να την κάνει να αισθάνεται ένοχη για τα παιδιά

Να χρησιμοποιεί τα παιδιά για αναμετάδοση μηνυμάτων

Να χρησιμοποιεί τις επισκέψεις για να την παρενοχλεί

Να την απειλεί ότι θα πάρει τα παιδιά μακριά

Οικονομική κατάχρηση

Να την αποτρέπει από το να βρει ή να κρατήσει μια δουλειά

Να την αναγκάζει να ζητάει χρήματα

Να της δίνει επίδομα

Να της παίρνει τα χρήματα

Να μην την αφήνει να γνωρίζει ή να έχει πρόσβαση στο οικογενειακό εισόδημα

Ανδρικό προνόμιο

Να την αντιμετωπίζει σαν υπηρέτρια

Αυτός να παίρνει τις μεγάλες αποφάσεις

Να συμπεριφέρεται σαν τον «κυρίαρχο του κάστρου»

Να είναι αυτός που καθορίζει τους ρόλους των ανδρών και των γυναικών.

Μια από τις βασικές θεωρίες που ανέπτυξε η Φεμινιστική Προσέγγιση για να υποστηρίξει και να αποδείξει την έκταση της γυναικείας κακοποίησης είναι η θεωρία της γυναικοκτονίας. Για να κατανοήσουμε καλύτερα την σημασία της γυναικοκτονίας, πρέπει αρχικά να οριστεί η σημασία του *gendercide*, δηλαδή την όλο και πιο συχνή εμφάνιση δολοφονιών βασισμένων στο φύλο. Όταν η δολοφονία αυτή είναι στραμμένη προς το γυναικείο φύλο, ονομάζεται γυναικοκτονία. Η γυναικοκτονία δεν είχε αναπτυχθεί ως θεωρία του Φεμινισμού, μέχρι το 1977. Ως όρος χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά από την Diana Russell στο Διεθνές δικαστήριο για τα εγκλήματα κατά των γυναικών (1976). Αναφέρεται στις σκόπιμες δολοφονίες γυναικών λόγω της υποτιθέμενης παραβίασης των παραδοσιακά ή κοινωνικά καθορισμένων ρόλων του φύλου. Ανάλογα με το κοινωνικό πλαίσιο, διαφέρει και ο καθορισμός της «παραβίασης».

Μέσα στα χρόνια, η θεωρία της γυναικοκτονίας τοποθετεί τα θύματα σε πατριαρχικές δομές εξουσίας, επιτρέποντας να καταλάβουμε καλύτερα τον τρόπο που η βία συνδέεται με την πατριαρχία και την αρρενωπότητα. Σε κοινωνίες όπου οι γυναίκες έχουν λιγότερη αξία και λιγότερα δικαιώματα από τους άνδρες, είναι αναπόφευκτα πιο ευάλωτες στη βία και το θάνατο (Hudson, 2009). Η γυναικοκτονία διαχωρίζεται σε δύο είδη, αναλόγως τον θύτη. Υπάρχει η δολοφονία στα πλαίσια της συντροφικής σχέσης και η γυναικοκτονία από την οικογένεια. Η δεύτερη κατηγορία βασίζεται στα εγκλήματα τιμής. Ως εγκλήματα στο όνομα της τιμής θεωρούνται αυτά που γίνονται μέσα στα πλαίσια των οικογενειακών δεσμών για την προφύλαξη της τιμής τους (WHO, 2011). Παγκοσμίως, αλλά κυρίως σε μέρη της Μέσης Ανατολής και της Νότιας Ασίας, υπάρχουν περίπου 5.000 δολοφονίες στο όνομα της «τιμής». Παραδείγματος χάριν, δολοφονίες για πραγματική ή υποτιθέμενη σεξουαλική ή συμπεριφορική παράβαση, όπως μοιχεία, σεξουαλική επαφή ή εγκυμοσύνη εκτός γάμου ή ακόμη και για βιασμό, τον οποίον καταλογίζουν στο ίδιο το θύμα (UN, Khafagy F, 2005). Σε ευρωπαϊκά επίπεδα, η Γερμανία κατέχει την υψηλότερη θέση στα ποσοστά της έρευνας του 2015, καταγράφοντας 210 περιπτώσεις γυναικοκτονίας για εκείνη την χρονιά, οι 139 έγιναν από τον σύντροφο και οι 71 από μέλη της οικογένειάς της (Eurostat, 2018).

Βασικό ζήτημα των φεμινιστριών, βασισμένο στην θεωρία τους, είναι η ανάγκη για δημόσιες λύσεις, όσον αφορά την θεραπεία των δραστών και την προστασία των θυμάτων. Πιστεύουν ότι πολλά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες, συμπεριλαμβανομένης της βίας, οφείλονται σε αδυναμίες στον κοινωνικό και τον πολιτιστικό χώρο, οι οποίες απαιτούν δράση σε επίπεδο πολιτικής. Τα τελευταία χρόνια, μέσω του έργου των φεμινιστών του χρώματος, των διεθνών φεμινιστών και των λεσβιών φεμινιστών, η φεμινιστική θεωρία για την ενδοοικογενειακή βία δεν στηρίζεται απλώς στην πατριαρχική δομή της κοινωνίας αλλά αναγνωρίζει τη σημασία της διασταύρωσης μεταξύ του φύλου και άλλων συστημάτων καταπίεσης, όπως την φυλή, την τάξη, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ηλικία και την αναπηρία (Collins, 2000).

1.2.2. ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Για να κατανοήσουμε καλύτερα τις θεωρίες που εξηγούν την συντροφική βία ως αποτέλεσμα της ψυχοπαθολογίας του ατόμου, θα τις διαχωρίσουμε και θα τις αναλύσουμε σε τρεις κατηγορίες. Τις ψυχιατρικές θεωρίες, τις γνωσιακές θεωρίες και τις συμπεριφορικές θεωρίες. Από την ανάλυση των δυο τελευταίων καταλήγει και η Γνωστική Συμπεριφορική Προσέγγιση η οποία θα αναλυθεί τελευταία.

□ Οι Ψυχιατρικές Θεωρίες: Θεωρούν ότι αιτία της κακοποίησης των γυναικών αποτελούν τα ψυχοπαθολογικά χαρακτηριστικά των δραστών, όπως η αντικοινωνική διαταραχή προσωπικότητας και τα ψυχοπαθολογικά χαρακτηριστικά του θύματος, τα οποία είναι αποτέλεσμα της ελλιπούς ψυχονητικής ανάπτυξης του ατόμου στην παιδική ηλικία (Brassard, Hart & Hardy, 1993).

□ Οι Γνωσιακές Θεωρίες: Ερμηνεύουν την κακοποίηση ως το μέσο για την αντιμετώπιση της γνωστικής ασυμφωνίας της εικόνας του εαυτού ή του τρόπου υλοποίησης των φαντασιώσεων του δράστη. Αυτές οι φαντασιώσεις αφορούν σκηνές σωματικής ή σεξουαλικής επιβολής και θεωρείται ότι έχουν ενισχυθεί μέσω της καθημερινής ζωής και των προτύπων που παρουσιάζονται στα ΜΜΕ.

□ Οι Συμπεριφορικές Θεωρίες: Σύμφωνα με αυτές τις θεωρίες, η συμπεριφορά των ανθρώπων στοχεύει στην επιβράβευση ή στην αποφυγή τιμωριών. Ο θύτης ενεργεί αυτοβούλως καθώς θεωρεί την συμπεριφορά του άξια επιβράβευσης, ενώ την αποφυγή του, άξια κυρώσεων. Αυτή η συμπεριφορά του προκαλεί ικανοποίηση και το αίσθημα του σωστού (Καλλούδη, Ψαρά κ.α., 2017).

□ Οι Γνωστικές Συμπεριφορικές Θεωρίες: Οι θεωρητικοί της γνωστικής συμπεριφοράς εξετάζουν τον τρόπο που κάποιος αντιλαμβάνεται, επεξεργάζεται και εξηγεί τα γεγονότα σε οποιαδήποτε δεδομένη κατάσταση και στιγμή (Todd & Bohart, 1994). Οι επιθετικές συμπεριφορές επηρεάζονται από αυτό που ακούει και ερμηνεύει το άτομο πριν από την εκδήλωση της επιθετικής συμπεριφοράς. Τονίζει ότι η βία και η επιθετικότητα είναι επιλογές, καθώς οι άνθρωποι δεν μπορούν να «αναγκαστούν» να είναι επιθετικοί. Η γνωστική-συμπεριφορική θεωρία βοηθάει το άτομο να καταλάβει ότι ήταν επιλογή του να συμπεριφερθεί έτσι. Ενθαρρύνει τα θύματα συντροφικής βίας να αντιμετωπίσουν τις πεποιθήσεις τους για τον ίδιο τους τον εαυτό και το τραύμα που έχει προκληθεί. Αυτό θα συμβεί μέσω της ενδυνάμωσης, του αισθήματος ασφάλειας, της βελτίωσης τις διαπροσωπικές τους σχέσεις και τέλος της αντιμετώπισης του τραύματος (Johnson & Zlotnick, 2009). Εάν αλλάξει ο τρόπος σκέψης, τότε θα αλλάξει και ο τρόπος αντιμετώπισης, δηλαδή η συμπεριφορά.

Βασισμένες στις παραπάνω προσεγγίσεις, έχουν αναπτυχθεί κάποιες θεωρίες που επικεντρώνονται συγκεκριμένα σε διάφορες εξηγήσεις για την επιθετική συμπεριφορά και την βία.

Αρχικές θεωρίες επίρριψης ευθυνών στο θύμα (Victim Blaming Theories): Μια θεωρία που έχει ξεπεραστεί, αλλά υποστηριζόταν μέχρι την δεκαετία του 1960 και ερμήνευε την συντροφική βία ως επακόλουθο της συμπεριφοράς του θύματος ή ως αποτέλεσμα ασυμφωνίας των προσωπικοτήτων στην σχέση. Οι γυναίκες θεωρούνταν συχνά ότι υποκινούσαν την βία ή χαρακτηρίστηκαν ως μαζοχίστριες με κάποιο τρόπο (Mitchell & Anglin, 2009). Με άλλα λόγια, τα θύματα κατηγορούνταν ότι αυτές προκαλούσαν την βία και γι' αυτό το λόγο την ανεχόταν. Ευτυχώς, τα τελευταία χρόνια αυτή η θεωρία απορρίφθηκε και ήταν ένα σημαντικό βήμα για την κατανόηση της ενδοοικογενειακής βίας.

Θεωρία της κοινωνικής συναλλαγής: Ανήκει στις συμπεριφορικές προσεγγίσεις, καθώς αναφέρεται και πάλι σε έννοιες επιβράβευσης και τιμωρίας συγκεκριμένων συμπεριφορών. Ωστόσο οι θεωρίες της κοινωνικής συναλλαγής, αξιολογούν τον θύτη ως αυτόν που εξουσιάζει και επιβάλλεται, ενώ τα θύματα ως αβοήθητα και ανήμπορα να προσφέρουν ικανοποίηση με άλλο τρόπο πέρα από την αποδοχή της κακοποίησης εις βάρος τους (Καλλούδη, Ψαρά κ.α., 2017).

Θεωρία συναισθηματικών δεσμών: Η θεωρία ανήκει εν μέρει στις ψυχολογικές και εν μέρει στις κοινωνικές θεωρίες. Αναφέρει ότι, αν οι συναισθηματικοί δεσμοί που αναπτύσσει το παιδί με τον γονέα του κατά την παιδική του ηλικία είναι ανεπαρκείς ή

ακατάλληλοι, τότε θα δημιουργήσουν δυσκολίες στις διαπροσωπικές σχέσεις κατά την ενήλικη του ζωή. Έτσι λοιπόν, η ενδοοικογενειακή βία εμποδίζει την δημιουργία ασφαλών και υγιών δεσμών και προτύπων μέσα στην οικογένεια, γεγονός που θα επηρεάσει τα άτομα στην ενηλικίωσή τους (Καλλούδη, Ψαρά κ.α., 2017).

Θεωρία απογοήτευσης-επιθετικότητας: Ήταν μία από τις πρώτες θεωρίες για την συντροφική βία και αναφέρει ότι η επιθετικότητα θεωρείται ως η ενστικτώδης απάντηση στην απογοήτευση. Με άλλα λόγια, όταν οι άνθρωποι νιώθουν ότι δυσκολεύονται να εκπληρώσουν έναν στόχο τους, νιώθουν απογοητευμένοι. Αυτή τους η απογοήτευσή είναι πιθανό να μετατραπεί σε επιθετικότητα. Στις συντροφικές σχέσεις, συχνά υπάρχουν αισθήματα θυμού από την δικαιολογημένη απογοήτευση ή επιθετικότητας από αδικαιολόγητη απογοήτευση (Dollard & Miller et all., 1939).

Θεωρία Επίκτητης Αδυναμίας (Learned Helplessness Theory): Είναι μια θεωρία που προσπαθεί να δώσει απάντηση στο συχνό ερώτημα «Γιατί οι γυναίκες μένουν στις κακοποιητικές σχέσεις τους;».

Σε ένα πείραμα με σκυλιά και διάφορα εμπόδια, παρατηρήθηκε ότι συχνά «μάθαιναν» ότι οι πράξεις τους δεν επέφεραν το επιθυμητό αποτέλεσμα, ακόμα και όταν αυτά τα εμπόδια δεν ήταν εκεί. Με άλλα λόγια, τα σκυλιά σταματούσαν να προσπαθούν ακόμα και αν δεν γινόταν χρήση εμποδίων, καθώς είχαν μάθει να μην προσπαθούν καθόλου υπό το αίσθημα αδυναμίας και αποτυχίας. Με τον ίδιο τρόπο και οι γυναίκες, θύματα ενδοοικογενειακής κακοποίησης συχνά νιώθουν ότι δεν έχουν τον έλεγχο να αλλάξουν την κατάσταση και ότι είναι αδύναμες, καθώς έχουν προσπαθήσει πολλές φορές. Συνεπώς, δεν προσπαθούν πλέον να το αποφύγουν και γίνονται παθητικοί δέκτες και παρατηρητές (Maier & Seligman, 1976).

1.2.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Οι συγκεκριμένες προσεγγίσεις εστιάζουν στην αλληλεπίδραση μεταξύ των ατόμων και της κοινωνίας, στη μελέτη των κοινωνικών θεσμών και στερεοτύπων που αναπαράγονται μέσα σε αυτήν. Συνεπώς, γίνεται σαφές ότι καμία θεωρία από μόνη της δεν μπορεί να ερμηνεύσει το πολυσύνθετο φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών.

Θεωρία των οικογενειακών συστημάτων: Βασίζεται στην ιδέα ότι κάθε άτομο δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται μεμονωμένα αλλά από την άποψη των αλληλεπιδράσεων, των δυναμικών και των σχέσεων εντός της οικογένειας, που εξαρτώνται από την προσωπικότητα των μελών της. Η κακοποίηση θεωρείται αποτέλεσμα ανισορροπίας

στη δυναμική των σχέσεων και ύπαρξης διαρκούς καταχρηστικής συμπεριφοράς που, σε συγκεκριμένες συνθήκες, μετατρέπεται σε κακοποίηση. Επίσης, από μια άλλη σκοπιά, οι θεωρίες οικογενειακών συστημάτων τονίζουν τις πιέσεις που υπάρχουν εγγενώς στην οικογένεια (Murray, 2006). Παραδείγματος χάριν, ίσως υπάρχουν καταστάσεις που επιβαρύνουν τους δεσμούς και την συνοχή της οικογένειας (πχ καταστάσεις που προκαλούν εντάσεις και ενδοοικογενειακό άγχος) ή ακόμη και πεποιθήσεις των μελών ότι η σωματική τιμωρία είναι φυσιολογική και ορθή τιμωρία. Όλα αυτά, τα οποία είναι ατομικές μεταβλητές, μπορούν να συμβάλουν στη βίαιη συμπεριφορά (Fife & Scharger, 2012),

Θεωρία της κοινωνικής μάθησης: Αποτελεί μια από τις πιο διαδεδομένες θεωρίες για την εξήγηση της βίαιης συμπεριφοράς. Απορρίπτει την ιδέα του ενστίκτου και υποστηρίζει ότι η κακοποίηση είναι αποτέλεσμα μάθησης. Ο δράστης ήταν θύμα ή παρατηρητής βίαιων συμπεριφορών και συνεπώς τις θεωρεί ηθικά σωστές και κοινωνικά αποδεκτές. Η οικογενειακή βία μπορεί να προκύψει από ένα φάσμα παραγόντων, όπως τα χαρακτηριστικά του ζευγαριού, το ενδοοικογενειακό άγχος, την κατάχρηση ουσιών ή τις οικονομικές δυσκολίες. Αυτοί οι παράγοντες σε συνδυασμό με την βίαιη συμπεριφορά μεταφέρονται στο παιδί που τα βιώνει και τα κουβαλάει στο υποσυνείδητό του και στην ενηλικίωσή του. Αργότερα, όντας ενήλικας είναι πολύ πιθανό να προσπαθήσει να επιβληθεί ή να ελέγξει την σύντροφο του, με τον ίδιο τρόπο που του επιβαλλόταν ο πατέρας του, με την σωματική κακοποίηση. Στατιστικά, άντρες που ήταν μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας κατά την παιδική τους ηλικία, έχουν διπλάσιες πιθανότητες να κακοποιήσουν τους ίδιους τους συντρόφους και τα παιδιά τους όταν γίνουν ενήλικες (Strauss, Gelles & Smith, 1990).

Θεωρία της υποκουλτούρας της βίας: Αναπτύχθηκε από τους Wolfgang και Ferracuti (1967). Η θεωρία αυτή υποστηρίζει ότι κάθε κοινωνική ομάδα αποδέχεται διαφορετικά επίπεδα βίας. Η βία έχει ως κίνητρο την δυνατότητα επιβολής ή διατήρησης της εξουσίας εξαιτίας του πλεονάσματος οικονομικών, κοινωνικών ή ψυχολογικών πόρων που διαθέτουν οι δράστες. Σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα υποκουλτούρας η καταχρηστική ή η κακοποιητική συμπεριφορά γίνεται ευκολότερα αποδεκτή από το αξιακό πλαίσιο γύρω τους. Με άλλα λόγια, τόσο οι θύτες όσο και τα θύματα συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, αποδέχονται τις βίαιες πράξεις, ενώ συχνά τις ενθαρρύνουν, καθώς αυτό υποστηρίζουν οι αξίες τους. Αυτή η θεωρία ενισχύεται και από τα στατιστικά δεδομένα, που δείχνουν ότι υπάρχουν συχνότερα επεισόδια βίας σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές.

Θεωρία της ανακολουθίας της κοινωνικής τάξης: Εξηγεί την κακοποίηση ως αποτέλεσμα έλλειψης (κοινωνικών, ψυχολογικών, οικονομικών) πόρων και τις ψυχολογικές επιπτώσεις που αυτό δημιουργεί. Η άνιση κατανομή των πόρων στις διάφορες κοινωνικές τάξεις επηρεάζει τα αξιακά συστήματα. Οι χαμηλότερες κοινωνικές τάξεις είναι στο επίκεντρο αυτής της θεωρίας. (Καλλούδη, Ψαρά κ.α., 2017).

Θεωρία της κοινωνικοποίησης των ρόλων των δυο φύλων: Θεωρείται ότι η κοινωνικοποίηση των δυο φύλων, ενθαρρύνει τους άνδρες να είναι πιο επιθετικοί. Η αρρενωπότητα μέσω της βίαιης και επιβλητικής συμπεριφοράς εκφράζει τα συναισθήματα και την σεξουαλική υπεροχή. Η κοινωνία έχει διαμορφώσει και έχει ορίσει τα χαρακτηριστικά του κάθε φύλου και παραβλέπονται τα ατομικά και πολιτιστικά στοιχεία. Η γυναίκα ορίζεται ως το παθητικό θύμα και ο άνδρας ως ο επιβλητικός και επιθετικός θύτης (Καλλούδη, Ψαρά κ.α., 2017).

Η κοινωνικό – οικολογική προσέγγιση: Το οικολογικό μοντέλο είναι μια προσέγγιση στοχευμένη περισσότερο στο να επιφέρει αλλαγές, παρά στο να δώσει εξηγήσεις. Λειτουργώντας με σκοπό να αλλάξει ριζικά ένα πρόβλημα, χρησιμοποιεί το παρακάτω σχήμα. Τοποθετεί τα ατομικά χαρακτηριστικά μέσα στο πλαίσιο της οικογένειας/σχέσης, το άτομο και την οικογένεια/σχέση μέσα στο πλαίσιο της κοινότητας, και το άτομο, την οικογένεια/σχέση και την κοινότητα μέσα στο πλαίσιο της κοινωνίας.

Το πρώτο επίπεδο (Ατομικό) αναφέρεται σε βιολογικούς και προσωπικούς παράγοντες του ατόμου, οι οποίοι το καθιστούν επιρρεπή στο να γίνει θύτης ή θύμα βίαιης συμπεριφοράς. Τέτοιοι παράγοντες είναι η ηλικία, η εκπαίδευση, η χρήση ουσιών.

Το δεύτερο επίπεδο (Οικογένεια/Σχέση) εξετάζει στενές σχέσεις που μπορεί να αυξήσουν την πιθανότητα εμφάνισης επιθετικότητας. Οι πιο κοντινοί κοινωνικοί κύκλοι ενός ατόμου, επηρεάζουν τη συμπεριφορά του και συμβάλλουν στις εμπειρίες και τις επιλογές του.

Το τρίτο επίπεδο (Κοινότητα) διερευνά τους τομείς της κοινωνικής ζωής, όπως τα σχολεία, οι χώροι εργασίας και οι γειτονιές, στους οποίους εμφανίζονται κοινωνικές σχέσεις και ίσως εντοπίζονται χαρακτηριστικά που αυξάνουν την πιθανότητα για εμφάνιση βίαιης συμπεριφοράς.

Το τελευταίο επίπεδο (Κοινωνία) εξετάζει τους κοινωνικούς παράγοντες που βοηθούν στη δημιουργία ενός κλίματος στο οποίο ενθαρρύνεται ή αναστέλλεται η βία. Αυτοί οι

παράγοντες περιλαμβάνουν κοινωνικούς και πολιτιστικούς κανόνες. Άλλοι μεγάλοι κοινωνικοί παράγοντες περιλαμβάνουν την υγεία, την οικονομική, την εκπαιδευτική και την κοινωνική πολιτική που βοηθούν στη διατήρηση οικονομικών ή κοινωνικών ανισοτήτων μεταξύ των ομάδων στην κοινωνία. (Prevent Connect, 2018)

Το Οικολογικό μοντέλο βασίζεται στην αλληλεπίδραση μεταξύ όλων αυτών των επιπέδων. Του ατόμου, του περιβάλλοντος του, της κοινότητας στην οποία ζει και της ευρύτερης κοινωνίας στην οποία δραστηριοποιείται. Στο θέμα της συντροφικής βίας, λαμβάνονται υπόψιν πολλοί παράγοντες από διάφορα φάσματα της ζωής των ατόμων, αλλά και των πλαισίων που τα περιβάλλουν. Τέτοιοι παράγοντες μπορεί είναι τα βιώματα, η ποιότητα ζωής, οι συνθήκες διαβίωσης, η γειτονιά, οι συναναστροφές. Τα ατομικά χαρακτηριστικά δεν θα πρέπει να εξετάζονται μεμονωμένα αλλά μέσα στο κοινωνικό περιβάλλον με το οποίο αλληλεπιδρά το άτομο. Καθ' αυτό τον τρόπο πρέπει να γίνονται και οι αλλαγές, εστιασμένες στα άτομα, ανά επίπεδο, θα πρέπει να εξετάζονται οι παράγοντες εμφάνισης βίαιης συμπεριφοράς και να υπάρχει μέριμνα για την αλλαγή τους. Για παράδειγμα, σε μία κοινωνία η ενδοοικογενειακή βία ίσως σχετίζεται με ιστορικά πρότυπα που δοξάζουν τη βία κατά των γυναικών. Μια πολιτειακή στρατηγική μπορεί να περιλαμβάνει εκστρατείες δημόσιας εκπαίδευσης (CDC, 2002).

2ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΜΟΡΦΕΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Η συντροφική βία έχει διάφορες μορφές οι οποίες μπορεί να εμφανίζονται μεμονωμένα ή να συνδυάζονται μεταξύ τους. Οι κυριότερες μορφές συντροφικής βίας όπως αναφέρονται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας (Ε.Δ.κ.Β.) (2013), είναι οι παρακάτω:

- Σωματική βία: συμβαίνει όταν ένα άτομο συμπεριφέρεται με τρόπο που προκαλεί ή μπορεί να προκαλέσει σωματικό πόνο ή τραυματισμό. Οι συμπεριφορές αυτές κάποιες φορές αφήνουν σημάδια και κάποιες όχι, αλλά σε κάθε περίπτωση η σωματική κακοποίηση αποτελεί την πιο επικίνδυνη μορφή βίας διότι μπορεί να καταλήξει ακόμη και σε θάνατο.

Ορισμένα παραδείγματα σωματικής βίας είναι:

- σπρωξίματα ή έντονο ταρακούνημα
  - χαστούκια, έντονα πιασίματα, τρυπήματα ή γδαρσίματα
  - πρόκληση εγκαύματος
  - κλωτσιές
  - φτύσιμο ή δάγκωμα
  - προσπάθεια για στραγγαλισμό ή πνιγμό
  - απειλή ή επίθεση με όπλο ή μαχαίρι
  - επικίνδυνη οδήγηση
  - καταστροφή ιδιοκτησίας
  - στέρηση του ύπνου ή της τροφής
  - κλείνοντας τη γυναίκα ή τον άντρα έξω από το σπίτι
  - καταναγκαστική διατροφή
  - σωματική συγκράτηση π.χ. τοποθέτηση στον τοίχο
  - μη επιτρεπτή λήψη ιατρικής βοήθειας ή φαρμάκων
  - εγκατάλειψη σε επικίνδυνο ή απομακρυσμένο μέρος
- Ψυχολογική βία: μπορεί να εκφραστεί τόσο λεκτικά όσο και μη λεκτικά και συνήθως συμβαίνει κατ' ιδίαν ή μπροστά σε άλλους ανθρώπους. Τα «όπλα» που χρησιμοποιεί συστηματικά το άτομο προς τον/την σύντροφό του είναι

πολλά και πιθανόν να ξεκινάνε από προσβολές και να καταλήξουν μέχρι και στην καταδίωξη του συντρόφου.

Ορισμένα παραδείγματα ψυχολογικής βίας είναι:

- Λεκτική κακοποίηση: προσβολές, φωνές, βρισιές, υποτιμητικοί χαρακτηρισμοί, εξευτελισμός, περιφρόνηση, ταπείνωση, συνεχείς κατηγορίες και άσκηση κριτικής.
  - Συναισθηματικός εκφοβισμός: τρομοκράτηση του ατόμου ότι θα κάνει κακό σε εκείνο ή σε συγγενικά του πρόσωπα ή ότι θα πάρει την επιμέλεια των παιδιών, απειλές για αυτοκτονία, καταστροφή προσωπικών αντικειμένων ή απειλή ότι θα το κάνει.
  - Απομόνωση από το κοντινό φιλικό και συγγενικό περιβάλλον
  - Μη λεκτική κακοποίηση: κάνει όλα που αναφέρθηκαν παραπάνω χωρίς να λέει ούτε λέξη παρά μόνο εκφράζεται μέσα από εκφράσεις του προσώπου του και νεύματα με χειρονομίες ή ακόμα και με την αδιαφορία
  - Διαρκής έλεγχος, υπερβολική ζήλια άνευ λόγου, κτητικότητα, ψάξιμο προσωπικών αντικειμένων
  - Καταδίωξη, παρακολούθηση των κινήσεων, συστηματική παρενόχληση και απειλές με διάφορους τρόπους
  - Οικονομική κακοποίηση: απαγόρευση εύρεσης εργασίας και πρόσβασης σε χρήματα ή τραπεζικούς λογαριασμούς, έλεγχος εσόδων και εξόδων, εξαναγκασμός μεταφοράς περιουσίας στον ίδιο
- Σεξουαλική βία: εκφράζεται μέσα από τον εξαναγκασμό είτε με σωματική βία, είτε με κάποιον άλλον τρόπο π.χ. απειλές, εκφοβισμό για συμμετοχή σε οποιαδήποτε σεξουαλική πράξη χωρίς την συγκατάθεσή της/του. Δεν έχει σημασία αν αυτή η πράξη ολοκληρωθεί ή όχι διότι ακόμα και η απόπειρα τέτοιων πράξεων είναι σεξουαλική κακοποίηση. Επιπρόσθετα, σεξουαλική κακοποίηση θεωρείται και η απόπειρα ή τέλεση σεξουαλικής πράξης εάν το άλλο άτομο δεν είναι σε θέση να κατανοήσει τη φύση ή τις συνθήκες της πράξης, να αρνηθεί να συμμετέχει ή να δηλώσει ότι δεν θέλει να συμμετέχει λόγω κάποιας ασθένειας, διαταραχής ή άλλης ιατρικής συνθήκης ή λόγω της επίρειας από αλκοόλ ή ναρκωτικών ουσιών. Τέλος, σεξουαλική κακοποίηση θεωρείται και ο σκόπιμος τραυματισμός του συντρόφου κατά τη διάρκεια της σεξουαλικής πράξης.

Ορισμένα παραδείγματα συμπεριφορών σεξουαλικής κακοποίησης είναι:

- βιασμός ή απόπειρα βιασμού
- ανεπιθύμητα σεξουαλικά αγγίγματα
- εξαναγκασμός συμμετοχής σε υποτιμητικές σεξουαλικές πράξεις
- εξαναγκασμός σε σεξουαλική επαφή χωρίς προφύλαξη
- εξαναγκασμός σε σεξουαλική επαφή με άλλα άτομα ή σε πορνεία

3ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΡΟΦΙΛ ΔΡΑΣΤΗ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

3.1. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΔΡΑΣΤΗ

Ένας δράστης συντροφικής κακοποίησης μπορεί να είναι είτε γυναίκα, είτε άνδρας. Το μεγαλύτερο μέρος της βιβλιογραφίας, αναφέρει τον άνδρα ως θύτη της συντροφικής βίας. Η έκταση των ερευνών για τις γυναίκες δράστριες, είναι πολύ μικρή γι' αυτό το λόγο και η αναφορά σε αυτές θα είναι πολύ μικρότερη σε σχέση με αυτή των ανδρών-δραστών.

Δεν είναι εύκολο να ορίσουμε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του δράστη κακοποίησης, καθώς δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος τύπος. Ένας άνθρωπος μπορεί να παρουσιάζει διαφορετικό χαρακτήρα στην δημόσια κοινωνική ζωή του και διαφορετικό στην προσωπική του ζωή.

Η προσωπικότητα ενός δράστη ενδοοικογενειακής κακοποίησης, συχνά συνυπάρχει με μια βίαιη και δυσάρεστη παιδική ηλικία. Σε άλλες περιπτώσεις, ο δράστης παρουσιάζεται με διαταραγμένη ή συμπλεγματική προσωπικότητα (Γ.Γ.Ι.Φ., 2005).

Αρχικά, οι θύτες είναι φυσιολογικά άτομα, με ποικίλα χαρακτηριστικά και διαφορετικές προσωπικότητες ο καθένας. Έχουν φυσιολογικές νοητικές και σωματικές ικανότητες, πηγαίνουν στην δουλειά τους, έχουν κοινωνική ζωή, ενώ δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη ψυχοπαθολογία (Μαρίνου, 2003). Το κοινό χαρακτηριστικό τους είναι ότι δεν μπορούν να ελέγξουν τα νεύρα και τον θυμό τους. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς του δράστη εμπεριέχονται στο τρίπτυχο: άρνηση / ελαχιστοποίηση της βίαιης συμπεριφοράς, εξάρτηση από τη σύντροφο / ζηλοτυπία, χαμηλή αυτοεκτίμηση (Παπαμιχαήλ, 2004).

Είναι πολύ καταπιεστικοί και αδιάκριτοι και προσπαθούν να ελέγξουν τα πάντα που αφορούν στον σύντροφό τους, συχνά ξεπερνώντας τα όρια (Walker, 1989).

Σύμφωνα με την διατριβή της Παπαμιχαήλ (2004), παρακάτω καταγράφονται τα κυριότερα χαρακτηριστικά των κακοποιητικών συντρόφων:

1. Έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, την οποία δεν εκφράζουν ανοιχτά, ενώ αντιθέτως προσπαθούν να την κρύψουν. Η κακή αυτή εικόνα που έχουν για τον εαυτό τους, συνδέεται με κακές εμπειρίες κατά την ανατροφή των παιδικών τους χρόνων.

2. Ενώ προσπαθούν να φανούν ως κοινωνικοί χαρακτήρες, προτιμούν να απομονώνονται για να μην αποκαλύψουν τον πραγματικό τους εαυτό.
3. Είναι εξαρτημένοι από τους συντρόφους τους, καθώς είναι οι μόνοι που τους συμπαραστέκονται και τους βοηθούν.
4. Θέλουν να ελέγχουν τα πάντα, ξεπερνώντας τα όρια. Είναι υπερβολικά καχύποπτοι και ζηλεύουν παθολογικά.
5. Επειδή ντρέπονται για τις πράξεις τους, προσπαθούν να ελαχιστοποιούν την βία και να αρνούνται την επιθετική συμπεριφορά τους (Παπαμιχαήλ, 2004).

Πιο συγκεκριμένα η Μαρίνου (2003) καταγράφει τα ίδια χαρακτηριστικά, ενώ προσθέτει ότι ο δράστης αισθάνεται αδύναμος και χρησιμοποιεί τη βία ως μέσο επίδειξης ελέγχου, επιβολής και υπεροχής, βασιζόμενος στα παραδοσιακά στερεοτυπικά πρότυπα των ρόλων των δύο φύλων. Επίσης, αναφέρει ότι δεν μπορεί να ελέγχει και να διαχειρίζεται το θυμό του και είναι παρορμητικός. Είναι υπερβολικά εξαρτημένος σε σημείο που μπορεί να απειλήσει με αυτοκαταστροφική συμπεριφορά ή καταδίωξη αν τον εγκαταλείψει η σύντροφος. Συχνά εμφανίζει συμπτώματα κατάθλιψης και σωματικές ενοχλήσεις.

Η Walker, εκτός από τα προαναφερθέντα, τονίζει ότι ο δράστης συντροφικής βίας κατηγορεί άλλους για τις πράξεις του, έχει διπλή προσωπικότητα, νιώθει έντονο άγχος και προσπαθεί να το κατευνάσει μέσω της διαφυγής στη χρήση βίας ή στην κατανάλωση αλκοόλ. Επιπρόσθετα, το σεξ γι' αυτόν είναι βίαιη πράξη για να τονώσει την αυτοπεποίθηση και τον ανδρισμό του.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν χαρακτηριστικά που εμφανίζονται στον χαρακτήρα των περισσότερων δραστών ενδοοικογενειακής βίας. Μια άλλη προσέγγιση, αναφέρει ότι η επιθετική συμπεριφορά συνδέεται με ψυχικές διαταραχές ή διαταραχές της προσωπικότητας. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι θύτες είναι παρορμητικοί, δεν αντέχουν την ματαίωση ή την κριτική, έχουν αντικοινωνική συμπεριφορά και επιφανειακές σχέσεις. Επιπλέον, δεν αναλαμβάνουν ποτέ τις ευθύνες τους, δεν έχουν ενσυναίσθηση ενώ μέσω της συμπεριφοράς τους αναζητούν εκδίκηση. Ωστόσο, για όλα αυτά σημαντική είναι και η επίδραση του περιβάλλοντος, της οικογένειας, της ταξικής θέσης του δράστη ή ακόμα και του τύπου της προσωπικότητάς του. Όλα αυτά επιδρούν στο πώς ο δράστης βλέπει το πρόβλημα του, πως το αντιμετωπίζει και πόσο εύκολα μπορεί να ζητήσει βοήθεια (Γιωτάκος, 2013).

Από τις βιβλιογραφικές αναφορές και έρευνες, αποδεικνύεται ότι οι γυναίκες χρησιμοποιούν πιο συχνά ψυχολογική, παρά σωματική βία. Στις περιπτώσεις που η γυναίκα ήταν δράστρια της κακοποίησης στην σχέση, αποδείχθηκε πως δεν οφειλόταν σε αυτοάμυνα ή προστασία, αλλά ήταν περιστατικά κανονικής επίθεσης με σκοπό να βλάψουν εξαιτίας του θυμού ή/ και της εκδίκησης (Fallingstand et al, 1991). Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά των δραστηριών, αυτές παρουσιάζονται ως παρορμητικές, βίαιες και με ποινικό μητρώο (Strauss, 2004). Όπως και στις περιπτώσεις των ανδρών, οι γυναίκες φαίνεται να είναι επηρεασμένες από δυσάρεστες παιδικές εμπειρίες και να επιδιώκουν επιβολή και εκδίκηση.

Συνεπώς, συμπεραίνουμε ότι η κακοποιητική συμπεριφορά δεν βασίζεται στο φύλο, παρά μόνο στα τραύματα και στον χαρακτήρα του ατόμου.

3.2. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΘΥΜΑΤΟΣ

Από όλα τα περιστατικά βίας, το 15% αφορά θύματα άνδρες, το υπόλοιπο 85% στρέφεται προς τις γυναίκες (Huecker, Smock, 2020). Γι' αυτό τον λόγο, η περισσότερη βιβλιογραφία περιορίζεται στην σκιαγράφηση της γυναίκας θύματος.

Όπως και στους δράστες, έτσι και στα θύματα, σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη επιρρέπειας στην βία, διαδραματίζουν οι εμπειρίες της παιδικής και εφηβικής ηλικίας. Πέρα από το γεγονός ότι ως παιδί μπορεί να υπήρξε θύμα ή μάρτυρας κακοποίησης στην οικογένεια, συχνά υπάρχει έλλειψη ενημέρωσης για την βία και λιγιστές γνώσεις για την σεξουαλική ζωή, καθώς θεωρείται θέμα ταμπού (Walker, 1989). Οι κακοποιημένες γυναίκες προέρχονται από όλους τους κοινωνικό - πολιτισμικούς χώρους, από όλες τις οικονομικές τάξεις, τα μορφωτικά επίπεδα, τις θρησκείες και φυλές.

Πιθανότεροι στόχοι κακοποίησης είναι οι γυναίκες με χαμηλή αυτοεκτίμηση, καθώς είναι ευάλωτες και ευπρόσβλητες, είναι παθητικές, στοργικές και υποχωρητικές. Επίσης, είναι λιγότερο ενημερωμένες για την κακοποίηση, τις συνέπειες και τα δικαιώματά τους (ΚΕΘΙ, 2004). Η εξάρτητική αφοσίωση της γυναίκας στην κακοποιητική τους σχέση, προέρχεται από το αξιακό σύστημα που κουβαλάνε από τις μητέρες τους. Γι' αυτό το λόγο και η γυναίκα δρα ακολουθώντας τα προκαθορισμένα στερεότυπα του κοινωνικού ρόλου της και νιώθει άξια μόνο αν είναι σωστή νοικοκυρά και σύντροφος. Σύμφωνα με τα ίδια πρότυπα, ο ρόλος της γυναίκας αφορά την

ικανότητά της να είναι στοργική, τρυφερή και βοηθητική προς όλους και κυρίως προς τον σύντροφό της (Engles, Skynner, Sinason, 1998).

Κατά την Walker, η «τυπική» γυναίκα σε κακοποιητική σχέση έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση και νιώθει αβοήθητη και ένοχη για την βιαιότητα του συντρόφου. Προσπαθεί να αποβάλει τα αισθήματα αδικίας και φόβου που νιώθει. Συχνά πάσχει από κατάθλιψη, αγχώδη διαταραχή και ψυχοσωματικά συμπτώματα. Το σεξ για αυτήν είναι ένας τρόπος να διατηρεί την σχέση της, ακόμα και αν δεν το απολαμβάνει. Στην περίπτωση που η γυναίκα έχει παιδιά, είναι αξιοθαύμαστο πως έχει την διάθεση για παίξιμο και να διασκεδάσει μαζί τους. Με αυτό τον τρόπο προσπαθεί να ξεφεύγει και να τα ευχαριστεί (Walker, 1989). Η αντιμετώπισή της προς το κοινωνικό περιβάλλον είναι παθητική, χωρίς αυτό να την καθιστά αδύναμη. Σε καμία περίπτωση δεν είναι αδύναμη, αν αναλογιστούμε το γεγονός ότι αναγκάζεται να βρίσκει τρόπους για να αντιμετωπίζει τον σύντροφο της και να διατηρεί την σχέση της (Μαρίνου, 2003), ή ακόμα και να ελέγχει σε μεγάλο βαθμό τις κινήσεις και το περιβάλλον της ώστε να αποφύγει τον τραυματισμό και τον θάνατο (Γ.Γ.Ι.Φ, 2005).

Οι περισσότερες από αυτές τις γυναίκες δεν εκμυστηρεύονται σε κανέναν ότι ο σύζυγος/σύντροφός τους τις κακοποιεί. Στις περισσότερες περιπτώσεις, πιστεύουν ότι ο σύντροφος θα αλλάξει, δεν έχουν πίστη στις δικές τους ικανότητες, φοβούνται για τον αντίκτυπο ενός διαζυγίου στις ίδιες ή στα παιδιά τους (Truninger, 1971). Αν είναι άπορες, νιώθουν εξαρτημένες από τον μισθό του συντρόφου τους, ενώ αν είναι εύπορες υπάρχουν κοινωνικοί φραγμοί όπως η πιθανή απομόνωση τους από την οικογένεια και ο φόβος ότι δεν θα τις πιστέψουν. Αυτοί όλοι είναι και οι λόγοι που την αποτρέπουν να φύγει από την σχέση και η απάντηση στο συχνό ερώτημα «Γιατί μια γυναίκα δεν φεύγει από τον σύντροφο που την κακοποιεί;». Η απόφαση να φύγει είναι περίπλοκη και δύσκολη. Στην αρχή, θεωρεί ότι είναι ένα μεμονωμένο περιστατικό, ότι θα αλλάξει, ότι φταίει η δύσκολη μέρα. Όταν η κακοποίηση συνεχίζεται, το θύμα νιώθει ντροπή και απόγνωση (Μαρίνου, 2003).

4ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

4.1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΥΚΛΟΥ ΒΙΑΣ

Η κατανόηση αυτού του κύκλου είναι πολύ σημαντική αν θέλουμε να μάθουμε τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να σταματήσουμε ή να αποφύγουμε επεισόδια κακοποίησης. Ο κύκλος της κακοποίησης εμφανίζεται να έχει τρεις διαφορετικές φάσεις που ποικίλλουν σε χρόνο, ένταση όχι μόνο ανάμεσα σε διαφορετικά ζευγάρια αλλά και στο ίδιο το ζευγάρι.

4.1.1. Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΦΑΣΗΣ ΠΟΥ ΧΤΙΖΕΤΑΙ Η ΕΝΤΑΣΗ

Ο θύτης είναι αποστασιοποιημένος, γκρινιάζει, παραπονιέται περισσότερο από το κανονικό, μηδαμινά θέματα παίρνουν μεγάλες διαστάσεις.

4.1.2. Η ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΤΑΣΗΣ

Σε αυτή την φάση πραγματοποιούνται μικρότερης σημασίας περιστατικά κακοποίησης και έτσι το θύμα μπορεί να χειρίζεται αυτά τα επεισόδια με ποικίλους τρόπους. Αφήνει τον θύτη να πιστεύει ότι δικαιολογημένα είναι θυμωμένος και όσο άσχημα να είναι τα επεισόδια συνήθως τα κάνει μικρότερα γνωρίζοντας ότι ο θύτης είναι ικανός για ακόμη χειρότερα. Ο θύτης εφόσον καταλαβαίνει ότι το θύμα αποδέχεται την βίαιη συμπεριφορά του, δεν κάνει προσπάθειες να ελέγξει τον εαυτό του. Τα μικρά επεισόδια κακοποίησης γίνονται όλο και πιο συχνά και ο θυμός παραμένει για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Συνήθως, το θύμα απομακρύνεται από τον θύτη φοβούμενο πως θα φτάσει στην έκρηξη και έτσι ο θύτης κινείται εναντίον του ακόμη πιο πειστικά καθώς παρατηρεί την απομάκρυνσή του. Σε γενικές γραμμές το θύμα υπόκειται σε ελαφρύ ξυλοδαρμό, ψυχολογική βία, κτητικότητα ή ζήλια. Το θύμα προσπαθεί να εμποδίσει την κλιμάκωση της έντασης επειδή φοβάται την αντίδραση του θύτη και συμπεριφέρεται σαν να ευθύνεται για τον θυμό του, νιώθει άγχος και ξεκινάει να πιστεύει πως ότι συμβαίνει του αξίζει.

4.1.3. Η ΕΚΡΗΞΗ ΚΑΙ Η ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

Η δεύτερη φάση χαρακτηρίζεται από ανεξέλεγκτες εκρήξεις που έχουν δημιουργηθεί στην φάση της κλιμάκωσης. Η έλλειψη ελέγχου και τα σοβαρά επεισόδια κακοποίησης αποτελούν αυτή τη φάση. Κατά τη διάρκεια της δεύτερης φάσης και οι δύο, θύτης και θύμα, έχουν χάσει τον έλεγχο τους. Ο θύτης μπορεί στην αρχή ενός επεισοδίου να έχει συνειδητοποιήσει αυτά που κάνει αλλά στη συνέχεια δεν το καταλαβαίνει. Ο θυμός του είναι τόσο μεγάλος που δεν του επιτρέπει να σκεφτεί καθαρά. Ο θύτης βγαίνει εκτός ελέγχου και χτυπά το θύμα και συχνά το τραυματίζει σοβαρά. Το θύμα δεν ξέρει πώς να αντιδράσει, μένει απαθής και καλύπτει τον θύτη στον κοινωνικό του περίγυρο αλλά και στο νοσοκομείο αν χρειαστεί να απευθυνθεί για τις πρώτες βοήθειες.

4.1.4. Η ΦΑΣΗ ΗΡΕΜΙΑΣ

Η τρίτη φάση είναι η συνέχεια της δεύτερης και αποτελείται από μια περίοδο ηρεμίας και αγάπης από τον θύτη προς το θύμα. Η ένταση που δημιουργήθηκε στην πρώτη φάση και εκτονώθηκε στη δεύτερη έχει εξαλειφτεί. Στη συγκεκριμένη φάση ο θύτης συμπεριφέρεται με ευγενικό και τρυφερό τρόπο στο θύμα και συνήθως δηλώνει μετανιωμένος για τις πράξεις του και δείχνει μετανιωμένος, εκλιπαρεί για συγχώρεση και υπόσχεται πως δεν θα επαναληφθεί ξανά. Εκείνη τη στιγμή ο θύτης πιστεύει όντως πως δεν θα γίνει ξανά βίαιος και ότι θα μπορεί να ελέγξει τον εαυτό του. Παράλληλα, το θύμα συνειδητοποιεί πόσο εύθραυστο και ανασφαλές είναι τελικά. Καταλήγοντας, θα μπορούσαμε να ονομάσουμε αυτή την φάση ως περίοδο συμφιλίωσης. Μετά την κακοποίηση το θύμα είναι πολύ πληγωμένο και συναισθηματικά ένα «ράκος», ενώ ο θύτης αν και καταλαβαίνει πόσο σοβαρή είναι η πράξη του, δεν το παραδέχεται και προσπαθεί να δικαιολογήσει την συμπεριφορά του. Η περίοδος αυτή αποτελείται από έντονη ευχαρίστηση και για τους δύο και δυναμώνει το συναισθηματικό τους δεσμό. Όντας το θύμα ταλαιπωρημένο και αποδυναμωμένο, νιώθει έντονα την ανάγκη για τρυφερότητα και ζεστασιά που εκείνη την περίοδο του προσφέρεται από τον μετανιωμένο θύτη! Ζώντας λοιπόν τον «δεύτερο μήνα του μέλιτος» το ζευγάρι θεωρεί ότι δεν υπάρχει πλέον πρόβλημα και αρνείται να ζητήσει βοήθεια.

4.2. ΑΙΤΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΒΙΑΙΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η πιο συχνή θεωρία που χρησιμοποιείται συχνά για την εξήγηση της επιθετικής συμπεριφοράς είναι η κοινωνικό-γνωστική στην οποία έχει αναφερθεί ο Bandura (2001, 1989). Η συγκεκριμένη θεωρία επικεντρώνεται στην αμοιβαία αλληλεπίδραση

τριών παραγόντων: των ατομικών γνωστικών παραγόντων, που συνδέονται με γνωστικά, συναισθηματικά και βιολογικά γεγονότα, των μοτίβων συμπεριφοράς και του περιβάλλοντος. Οι τρεις αυτοί παράγοντες είναι συστατικά που αλληλοεπιδρούν και επηρεάζουν αμφίδρομα το ένα το άλλο. Βέβαια, μερικές πηγές επιρροής ενδέχεται να είναι πιο ισχυρές από άλλες. Επίσης, δεν συμβαίνουν όλες οι επιμέρους αλληλεπιδράσεις ταυτόχρονα, αλλά χρειάζεται χρόνος για κάθε συστατικό από τα τρία που αναφέρθηκαν να εκδηλώσει την επιρροή του και να ενεργοποιήσει τις αμοιβαίες επιδράσεις με τα υπόλοιπα (Bandura, 1989). Η κοινωνικό-γνωστική θεωρία εμπλέκεται με την εκδήλωση επιθετικής συμπεριφοράς, διότι η αλληλεπίδραση αυτών των τριών παραγόντων εμπεριέχει την εκμάθηση συμπεριφορών είτε άμεσα, είτε έμμεσα μέσω της παρατήρησης. Για παράδειγμα, η οικογένεια ασκεί μεγάλη επιρροή σε ένα παιδί μέσω της κοινωνικής ενίσχυσης που του παρέχει, παράλληλα το επηρεάζει και με τη δική τους συμπεριφορά τα μέλη της. Αν το παιδί εκτίθεται σε ένα περιβάλλον που κυριαρχεί η βία τότε, σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, ενδέχεται να αποδεχτεί τη βία σαν ένα φυσιολογικό και αποτελεσματικό τρόπο δράσης και έτσι αυξάνονται οι πιθανότητες να ασκήσει και το ίδιο βία.

Αναλύοντας μία άλλη προσέγγιση, η επιθετική συμπεριφορά και περισσότερο ο εκφοβισμός γίνεται ευκολότερα κατανοητός μέσω της κοινωνικό-οικολογικής θεωρίας την οποία εισήγαγε ο Bronfenbrenner (1994). Μέσα από αυτή την προσέγγιση ο εκφοβισμός ορίζεται σαν ένα φαινόμενο ενσωματωμένο σε ένα ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο το οποίο αποτελείται από την οικογένεια, την γειτονιά, την κοινότητα, τη χώρα και άλλα συστήματα στα οποία είναι μέρος τα άτομα που εμπλέκονται σε τέτοια περιστατικά.

Η επόμενη αναφορά βάζει τις αιτιακές ρίζες του εκφοβισμού σε κοινωνικό – πολιτισμικές διαστάσεις, με έμφαση την ύπαρξη κοινωνικών ομάδων οι οποίες έχουν διαφορετική δύναμη. Οι διαφορές στη δύναμη των ομάδων εδράζονται σε ιστορικές και πολιτισμικές παραμέτρους, όπως το φύλο, η θρησκεία, η φυλή, η κοινωνική τάξη και η εθνικότητα. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στο φύλο, με τις έρευνες να φανερώνουν υψηλότερες πιθανότητες για τα αγόρια να ασκήσουν εκφοβισμό σε σχέση με τα κορίτσια (Popp & Peguero, 2011).

Σύμφωνα με αποτελέσματα σχετικών ερευνών οι παράγοντες κινδύνου μπορούν να συνοψισθούν ως εξής (Krug et al., 2002):

Στο άτομο:

-Χαμηλή αυτοεκτίμηση

- Χαμηλό εισόδημα
- Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο
- Νεότερη ηλικία
- Χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών ουσιών
- Κατάθλιψη
- Θυμός
- Αντικοινωνικά χαρακτηριστικά
- Ύπαρξη βίας στην παιδική ηλικία
- Ανεργία
- Συναισθηματική εξάρτηση
- Η πίστη σε ρόλους των δύο φύλων, για παράδειγμα ανδρική κυριαρχία
- Επιθυμία για την εξουσία και τον έλεγχο στις σχέσεις
- Ελλιπής γονεϊκή φροντίδα ως παιδί

Στη σχέση:

- Ένταση και συγκρούσεις ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας
- Οικογενειακή αστάθεια, διαζύγιο ή χωρισμός
- Άγχος για οικονομικά θέματα
- Κακές οικογενειακές σχέσεις

Στη κοινωνία:

- Παραδοσιακά πρότυπα των δύο φύλων ότι δηλαδή οι γυναίκες πρέπει να μένουν στο σπίτι, να μην εργάζονται και πάντα να υποχωρούν.

Στην κοινότητα:

- Χαμηλό κοινωνικό κεφάλαιο ή έλλειψη κανόνων που διαμορφώνουν τις κοινωνικές συμπεριφορές
- Ελλιπής γνώση της κοινότητας για το θέμα της συντροφικής βίας (π.χ. απροθυμία των γειτόνων να παρεμβαίνουν σε καταστάσεις όπου γίνονται μάρτυρες βίας).

5ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

5.1. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Τα θύματα συντροφικής βίας αντιμετωπίζουν τις συνεχείς και σοβαρές συνέπειες της σωματικής, ψυχικής και συναισθηματική κακοποίησης που έχουν υποστεί. Οι συνέπειες αυτές, μπορεί να διαφέρουν από άτομο σε άτομο αναλόγως την μορφή ή την διάρκεια της κακοποίησης. Η βία επηρεάζει την υγεία ενός ανθρώπου με πολλούς τρόπους. Οι συνέπειες μπορεί να είναι βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες ή ακόμη και μακροπρόθεσμες. Ακόμη, μπορεί να κυμαίνονται από σωματικούς τραυματισμούς, ψυχολογικές διαταραχές έως μοιραία αποτελέσματα.

Όσον αφορά τις **ψυχολογικές** συνέπειες, αυτές μπορεί να είναι εμφανείς ή το θύμα να προσπαθεί να τις κρύψει. Μελέτες δείχνουν ότι το 37% των γυναικών που έχουν βιώσει βία υποφέρουν από κατάθλιψη (Gelles & Strauss, 1988), 46% από άγχος / κρίσεις πανικού και 45% έχουν διαταραχή μετατραυματικού στρες (Houskamp & Joy, 1991).

Ένα μεγάλο ποσοστό των γυναικών - θυμάτων πάσχει από κρίσεις πανικού ή υπερβολικό άγχος (Barsade, 2002). Συγκεκριμένα, θεωρείται ότι το 53,5% των θυμάτων είχαν συναισθήματα φόβου χωρίς εμφανή λόγο (Meekers et al, 2013). Η διαταραχή άγχους μπορεί να εκδηλωθεί ως διαταραχή του μετατραυματικού στρες (PTSD). Αυτή η ψυχική διαταραχή βασίζεται στην ιδέα ότι, παρόλο που το συμβάν έχει γίνει και το άτομο είναι ασφαλές πια, ανταποκρίνεται σαν να βρίσκεται ακόμα σε κίνδυνο (Gorde et al., 2004). Σύμφωνα με ερευνητικά δεδομένα, περίπου το 40 - 60% των θυμάτων πάσχουν από μετατραυματικό στρες (Mertin & Mohr, 2001). Ειδικά σε περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης, τα θύματα ξαναζούν το περιστατικό με αναδρομές στο παρελθόν, παρεμβατικές σκέψεις και αναμνήσεις ή εφιάλτες (American Psychiatric Association, 1994). Το μετατραυματικό στρες προκαλεί αισθήματα άγχους και πίεσης, ενώ τα θύματα νιώθουν αβοήθητα και ανήμπορα να ελέγξουν την κατάσταση. Η έκταση και τα επίπεδα διαφέρουν ανάλογα με στην έκταση και την μορφή της βίας στην οποία είχαν εκτεθεί. (Follette et al, 1996).

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία, 7 στις 10 γυναίκες που έχουν κακοποιηθεί ψυχολογικά έχουν συμπτώματα μετατραυματικού στρες ή κατάθλιψης (Pico-Alfonso et al, 2006).

Αυτή είναι μια ακόμα από τις κυρίαρχες αρνητικές επιπτώσεις της βίας, δηλαδή η αυξημένη πιθανότητα κλινικής κατάθλιψης (Anderson et al, 2003). Οι Straus και συν. (1990) διαπίστωσαν ότι οι γυναίκες θύματα σοβαρής κακοποίησης είχαν τέσσερις φορές περισσότερες πιθανότητες να έχουν κατάθλιψη ή / και να έχουν πραγματοποιήσει απόπειρα αυτοκτονίας. Οι Kernic και συν. (2003) διεξήγαγαν μια διαχρονική μελέτη για την κατάθλιψη σε κακοποιημένες γυναίκες και διαπίστωσαν ότι η σοβαρότητα της κατάθλιψης μειώθηκε μόλις σταμάτησε η κακοποίηση. Η έκθεση σε τραυματικά γεγονότα μπορεί να οδηγήσει σε άγχος, φόβο και απομόνωση, τα οποία μπορεί να οδηγήσουν σε κατάθλιψη και αυτοκτονική συμπεριφορά. Σε μελέτη πολλών χωρών του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, οι αναφορές για συναισθηματική δυσφορία, σκέψεις αυτοκτονίας και απόπειρα αυτοκτονίας ήταν υψηλότερες στις γυναίκες που είχαν βιώσει σωματική ή σεξουαλική βία (WHO, 2012). Συγκεκριμένα, η κατάθλιψη μεταξύ των κακοποιημένων γυναικών έχει διαπιστωθεί ότι είναι χρόνια, με τα συμπτώματα να συνεχίζουν να υπάρχουν με την πάροδο του χρόνου, ενώ κατά κύριο λόγο επηρεάζει αρνητικά τον ύπνο και προκαλεί αλλαγές στην όρεξη, στο επίπεδο ενέργειας και στην ικανότητα λειτουργικότητας (Campbell et al, 1995).

Όπως αναφέρεται και παραπάνω, αρκετές μελέτες έχουν δείξει το ρόλο της βίας στην δημιουργία αυτοκτονικών σκέψεων. Έχει αποδειχθεί ότι το 57,4% των σωματικά κακοποιημένων γυναικών θεωρήθηκε ότι δεν είχαν έλεγχο στη σχέση με τους συντρόφους τους. Τα ευρήματά τους συνέδεσαν αυτό το σύμπτωμα με την αυτοκτονία (Wingood, 2001). Αυτή η συσχέτιση φαίνεται να εξηγείται καλά από τη θεωρία της μαθημένης αδυναμίας, δηλαδή ότι οι κακοποιημένες γυναίκες που δεν έχουν τον έλεγχο της σχέσης τους, πιστεύουν ότι ο σύντροφός τους θα τους σκοτώσει αναπόφευκτα, γι' αυτό αποφασίζουν να αυτοκτονήσουν. Η μείζονα κατάθλιψη, που συνδέεται και με τις αυτοκτονικές τάσεις εκτιμάται σε 48% των περιπτώσεων κακοποιημένων συντρόφων (Golding, 1999), ένα ποσοστό πολύ υψηλό με μοιραία αποτελέσματα.

Επιπλέον, πέρα από τα προαναφερθέντα, έχει διαπιστωθεί ότι τα θύματα συχνά έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση ή ακόμα ξεκινούν την κατάχρηση ουσιών (Afifi et al, 2009). Τα άτομα συχνά κατηγορούν τον εαυτό τους, θεωρούν τον εαυτό τους αβοήθητο ή αδύναμο και αδύνατο να λάβουν αγάπη. Αυτό δημιουργεί ένα φαύλο κύκλο, καθώς τα θύματα με αρνητική αυτοεικόνα είναι λιγότερο πιθανό να προσπαθήσουν να αποφύγουν ή να φύγουν από κακοποιητικές και πειστικές σχέσεις (Clements & Sawhney, 2000). Αυτή η αρνητική

αυτοεκτίμηση, συχνά μεγαλώνει όταν ο περίγυρος ή οι επαγγελματίες κατηγορούν το θύμα ότι δεν προσπάθησε να εμποδίσει την κακοποίησή του (Eddleston, 1998). Οι αρνητικές κοινωνικές αντιδράσεις, συχνά σχετίζονται με θέματα ψυχικής υγείας, όπως η κατάθλιψη ή το άγχος, δημιουργώντας μια αμφίδρομη σχέση. Το ένα γεννάει το άλλο και εναλλάξ.

Εν κατακλείδι, γίνεται αντιληπτό ότι ένα μεγάλο κομμάτι της βιβλιογραφίας διερευνά τον επιπολασμό προβλημάτων ψυχικής υγείας μεταξύ των γυναικών με ιστορικό συντροφικής βίας. Σχεδόν όλες από αυτές καταλήγουν στην αλληλεπίδραση του τρίπτυχου Άγχος – Μετατραυματικό Στρες – Κατάθλιψη.

Όσον αφορά την **σωματική υγεία** των θυμάτων, υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η συντροφική βία έχει μακροπρόθεσμα αρνητικά αποτελέσματα, ακόμα και μετά το πέρας της κακοποίησης. Αυτές οι επιπτώσεις μπορεί να αφορούν σε χαμηλότερη ποιότητα ζωής, υγείας ή στην μεγαλύτερη ανάγκη για υπηρεσίες υγείας (Mullerman, 1996). Παρόλο που δεν υπάρχει μια συγκεκριμένη τυπολογία ή συμπτωματολογία της κακοποίησης στη σχέση, οι ειδικοί έχουν καταλήξει στις κύριες σωματικές συνέπειες (Henton et al, 1983):

- Σωματικοί τραυματισμοί, που ενδεχομένως να δημιουργήσουν ευπάθεια στις ασθένειες ή χρόνιες παθήσεις
- Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα
- Ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη
- Κατάχρηση αλκοόλ ή/ και ναρκωτικών

Η συντροφική βία σχετίζεται με πολλές συνέπειες στην υγεία, αλλά οι πιο άμεσες επιπτώσεις είναι οι θανατηφόρες και οι μη θανατηφόρες σωματικές βλάβες. Όσον αφορά τις θανατηφόρες συνέπειες, μία έρευνα του Π.Ο.Υ. σε 66 χώρες έδειξε ότι περίπου το 13% των ανθρωποκτονιών ήταν από συντρόφους. Το 38% όλων των δολοφονημένων γυναικών και το 6% όλων των δολοφονημένων ανδρών, δολοφονήθηκαν από σύντροφο (WHO, 2013).

Από την άλλη, όσον αφορά τους σωματικούς τραυματισμούς, υπολογίζεται ότι περίπου οι μισές γυναίκες σε κακοποιητικές σχέσεις τραυματίζονται σωματικά από τους συντρόφους τους, και μάλιστα με πολλαπλούς τύπους τραυματισμών (Sheridan & Nash,

2007). Τα θύματα που κακοποιούνται σωματικά είναι πιθανό να υποφέρουν από τραυματισμούς όπως μώλωπες, σπασμένα οστά και εσωτερική αιμορραγία (Centers For Disease Control and Prevention, 2014). Τα πιο συνηθισμένα μέρη του σώματος που τραυματίζονται είναι το πρόσωπο, ο λαιμός, ο άνω κορμός, το στήθος ή η κοιλιά. Τα τραύματα προκαλούν πόνο ή δυσφορία, όπως πονοκεφάλους, πόνο στην πλάτη, λιποθυμία ή επιληπτικές κρίσεις (Lesserman et al, 1998). Οι κακοποιημένες γυναίκες εμφανίζουν επίσης περισσότερα σημάδια, συμπτώματα και ασθένειες που σχετίζονται με χρόνιο φόβο και άγχος, όπως λειτουργικές γαστρεντερικές διαταραχές, ιογενείς λοιμώξεις, καρδιακά προβλήματα (Letourneau, 1999) ή ακόμη ινομυαλγία, χρόνια νοσήματα και επιδείνωση του άσθματος (Heise & Garcia, 2002). Αυτή η προδιάθεση σε προβλήματα υγείας ίσως οφείλεται στο εξασθενημένο ανοσοποιητικό σύστημα, εξαιτίας των αγχωτικών καταστάσεων στις οποίες έχουν υποβληθεί (Πενταράκη, 2004). Άλλα προβλήματα υγείας, όπως εγκεφαλική βλάβη ή μετάδοση σεξουαλικών νοσημάτων έχουν μόνιμες συνέπειες (WHO, 2002).

Οι επιπτώσεις της κακοποίησης αφορούν και την **σεξουαλική υγεία** των θυμάτων. Αυτές περιλαμβάνουν την ακούσια και ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, την αποβολή, την μετάδοση σεξουαλικών λοιμώξεων (WHO, 2013), την άμβλωση, ή ακόμη και την παράνομη άμβλωση σε μη ασφαλείς συνθήκες σε χώρες που αυτή διώκεται ποινικά, τις επιπλοκές στην εγκυμοσύνη, λοιμώξεις του ουροποιητικού συστήματος και σεξουαλική δυσλειτουργία (Campbell, 1999). Στις βίαιες σχέσεις, συχνά κυριαρχεί ο φόβος και η επιβολή ελέγχου. Παραδείγματος χάριν, οι περιπτώσεις ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης συχνά εξηγούνται από τον εξαναγκασμό σε σεξουαλική πράξη, από την απαγόρευση χρήσης αντισυλληπτικών ή ακόμη από την άρνηση χρήσης προφυλακτικού υπό την απειλή βίας (Moore et al, 2010). Συνεπώς, οι ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες συσχετίζονται είτε με παράνομες και μη ασφαλείς αμβλώσεις, είτε με αποβολές εξαιτίας της συνεχούς κακοποιητικής συμπεριφοράς κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης. Και τα δύο σενάρια, θέτουν την υγεία των γυναικών σε ακόμη μεγαλύτερο κίνδυνο.

Στατιστικά, το 40% - 45% των γυναικών που κακοποιείται σωματικά από τους συντρόφους τους εξαναγκάζεται σε σεξουαλικές δραστηριότητες, ενώ η αύξηση σε γυναικολογικά προβλήματα κυμαίνεται στο 50% - 70% (Campbell, 2002). Σε μία άλλη έρευνα, το 15% των κακοποιημένων γυναικών ανέφεραν ένα ή παραπάνω σεξουαλικώς μεταδιδόμενο νόσημα χάρη σε σεξουαλική επίθεση και το 20% εμφάνισε εγκυμοσύνη

που σχετίζεται με βιασμό (McFarlane et al, 2005). Στην έρευνα των Hess και συν. (2012) σε 3.548 γυναίκες αποδείχτηκε ότι μόνο το 32% των γυναικών ανέφερε την χρήση προφυλακτικού, ενώ το 17% από αυτές είχε την πεποίθηση ότι ο σύντροφος τους είχε παράλληλες σχέσεις και επαφές. Η ανάλυση δεδομένων από 31 μελέτες παρέχει ισχυρές ενδείξεις ότι οι γυναίκες με ιστορικό βίας από συντρόφους είναι πιο πιθανό να αναφέρουν ότι είχαν υποβληθεί σε έκτρωση (WHO, 2013). Ωστόσο, η άμβλωση είναι ένα ευαίσθητο θέμα, ένα θέμα «ταμπού» και οι αναφορές ή τα στατιστικά δεδομένα συχνά δεν παρουσιάζουν την πραγματικότητα. Στην περίπτωση ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης, αν η βία συνεχίζεται, οι συνέπειες είναι οδυνηρές και μπορεί να αποβούν μοιραίες. Συγκεκριμένα, η κακοποίηση κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης έχει συσχετιστεί με τραυματισμό του βρέφους, θάνατο της μητέρας ή αποβολή, πρόωρη γέννα ή υποανάπτυξη του εμβρύου (Devries et al, 2010).

Επιπροσθέτως, πέρα από την σεξουαλική υγεία, η βία στην σχέση συχνά συνδέεται με την **κατάχρηση ουσιών ή αλκοόλ**. Σε δείγμα 102 γυναικών, σε ξενώνες κακοποιημένων γυναικών, διαπιστώθηκε ότι πάνω από τα 2/3, κατατάσσονται στη μέτρια έως υψηλή κατηγορία για κίνδυνο κατάχρησης ουσιών. Επίσης, σχεδόν το 60% ήταν εξαρτημένο από το αλκοόλ και το 55% από τα ναρκωτικά (Fowler et al, 2007). Σε μια άλλη έρευνα σε 71 ξενώνες κακοποιημένων γυναικών, το 47% των ξενώνων ανέφερε ότι το 26% - 50% των γυναικών είχαν προβλήματα κατάχρησης ουσιών και το 24% των ξενώνων, ανέφερε ότι περισσότερο από το 50% των φιλοξενούμενων τους είχαν προβλήματα κατάχρησης ουσιών (Martin et al, 2008). Από την άλλη, έρευνες σε τοξικομανείς γυναίκες, έχουν βρει ότι το ποσοστό που υφίσταται ή έχει υποστεί βία είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτό του γενικού πληθυσμού (Πενταράκη, 2004). Συγκεκριμένα, σε έρευνα σε προγράμματα θεραπείας για την χρήση ουσιών, αποδείχτηκε ότι τα 2/3 των γυναικών είχαν υπάρξει θύματα κακοποίησης στην σχέση (Drapkin et al., 2005).

Αυτή η συσχέτιση της κατάχρησης και της βίας, που υποστηρίζεται και από τα στατιστικά ευρήματα, μπορεί να εξηγηθεί ως ένα μέσο διαφυγής. Ουσίες, όπως το αλκοόλ, τα ναρκωτικά ή τα ηρεμιστικά φάρμακα χρησιμοποιούνται συχνά για να ξεχνούν την κακοποίηση. Ωστόσο, συχνά οι γυναίκες μπορεί να καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες αλκοόλ για να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες της κακοποίησης, αλλά, αντίθετα, η κατανάλωση αλκοόλ από τις γυναίκες μπορεί να οδηγήσει σε περισσότερη κακοποίηση, επειδή μπορεί ο σύντροφος να θεωρεί ανάρμοστη την κατανάλωση αλκοόλ (WHO, 2013).

Όλες οι παραπάνω συνέπειες της κακοποίησης είναι αλληλένδετες. Για παράδειγμα, η κακοποίηση δημιουργεί άγχος, το άγχος σωματικά προβλήματα και η διέξοδος είναι οι ουσίες. Οι ουσίες επιφέρουν περισσότερη βία ή χειρότερες επιβλαβείς συνέπειες. Με τον ίδιο τρόπο, ο εξαναγκασμός σε ακούσια σεξουαλική επαφή χωρίς προφυλάξεις, μπορεί να επιφέρει ένα σεξουαλικό νόσημα ή μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη. Η βαριά ψυχολογική και σωματική κακοποίηση, θα επιφέρει την κατάθλιψη και το θύμα θα νιώθει αβοήθητο, με πιθανή συνέπεια τον αυτοτραυματισμό. Όλο αυτό είναι ένας κύκλος, που δημιουργεί ψυχολογικές και σωματικές επιπτώσεις στην υγεία και η ανάγκη για βοήθεια είναι επιτακτική.

5.2. ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

5.2.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Σε μια σύντομη ιστορική αναδρομή, πρέπει να αναφερθεί ότι έως το 1975 η εξουσία του συζύγου / πατέρα στην οικογένεια ήταν θεσμοθετημένη. Κατά τις δεκαετίες του 1970 και 1980 διοργανώνονταν πλήθος διαδηλώσεων για την βία κατά των γυναικών, τον βιασμό και για την ελεύθερη κυκλοφορία των γυναικών τη νύχτα. Το 1984, βάσει του νόμου 419/84 άρθρο 336 παρ. 1 του ποινικού κώδικα, ο βιασμός εντάχθηκε στα εγκλήματα κατά της σεξουαλικής και της γενετήσιας ελευθερίας. Παρόλο που αυτό ήταν ένα τεράστιο βήμα προς της αλλαγή και την αναγνώριση της θέσης της γυναίκας στην κοινωνία, ο βιασμός εντός γάμου δεν συμπεριλήφθηκε ως αδίκημα. Το 1997, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενέκρινε το ψήφισμα για την προσπάθεια καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών, το οποίο ανέφερε, μεταξύ άλλων, πως τα περισσότερα περιστατικά βίας κατά των γυναικών συναντώνται στην οικογένεια (ΓΠΦ, 2016). Η ενδοοικογενειακή βία υπάρχει σε όλα τα κοινωνικά στρώματα και συνδέεται με τον ανισότητα μεταξύ των φύλων και την εξουσία των ανδρών.

Το Μάιο του 2003 συγκροτήθηκε το Εθνικό Παρατηρητήριο για την Αντιμετώπιση της Βίας. Αρμοδιότητα του είναι παρακολουθεί τις εξελίξεις των πολιτικών του κράτους, την τήρηση των διεθνών δεσμεύσεων και συντάσσει εκθέσεις για τον αγώνα εναντίον της βίας κατά των γυναικών. Σήμερα αυτό αποτελείται από δύο μέρη. Το «Δίκτυο για την καταπολέμηση της ανδρικής βίας κατά των γυναικών» και την Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων μαζί με το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας. Ασχολείται με

θέματα βίας κατά των γυναικών, με τις πολιτικές και τις εξελίξεις των πολιτικών, καθώς και υποστηρίζει γυναικείες ΜΚΟ και οργανώσεις που προωθούν την ισότητα.

Το μεγαλύτερο βήμα προς την ποινικοποίηση της ενδοοικογενειακής βίας και της βίας κατά των γυναικών έγινε το 2006. Το Υπουργείο Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης, μέσω της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Δικαιοσύνης προχώρησαν στη ψήφιση του νόμου 3500/2006 «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας κ.ά.». Σκοπός ήταν η προστασία του θεσμού της οικογένειας από κάθε μορφής βία, αντιμετωπίζοντας έτσι ένα πρόβλημα που μέχρι τότε θεωρούνταν ιδιωτική υπόθεση. Μερικές από τις διατάξεις ήταν η αυστηροποίηση των κυρώσεων, η αναθεώρηση του βιασμού μέσα στον γάμο ως ποινικό αδίκημα, η εξασφάλιση προστασίας του θύματος με την άμεση απομάκρυνση του από την οικογενειακή εστία κ.ά. Επίσης, η ενδοοικογενειακή βία άρχισε να συγκαταλέγεται πλέον ανάμεσα στους λόγους για την ρήξη ενός γάμου και την εκδίκαση διαζυγίου, απαγορεύεται οποιαδήποτε σωματικά κακοποιητική συμπεριφορά παιδιού για σωφρονιστικούς ή μη σκοπούς, ενώ αυστηροποιείται η διάταξη για κατάχρηση σε ασέλγεια ανηλίκου και από τιμώριση με κάθειρξη έως δέκα έτη, πλέον ορίζεται σε τουλάχιστον δέκα έτη. Αναλυτική αναφορά και ανάλυση του νόμου θα γίνει στην επόμενη ενότητα.

Το 2011, στην Κωνσταντινούπολη 42 χώρες υπέγραψαν την “Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης”, η οποία αποτελεί Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης και αναφέρεται σε τροποποιήσεις και θεσμοθετήσεις εθνικών νομοθεσιών για την πρόληψη και την καταπολέμηση κατά της βίας εναντίον των γυναικών και των παιδιών. Στην Ελλάδα, η σύμβαση επικυρώθηκε, ψηφίστηκε και έγινε νόμος του κράτους το 2018 και εισήχθησαν οι εξής ρυθμίσεις του νομικού πλαισίου:

- Ενίσχυση της ποινικής δικαιοσύνης για εγκλήματα που αφορούν της γυναίκες, όπως η παρακολούθηση, ο ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων και τα εγκλήματα τιμής.
- Κατάργηση της διάταξης του άρθρου 339, οπου όριζε ότι δεν ισχύει η ποινική δίωξη για αποπλάνηση ανηλίκου, εάν μεταξύ του υπαίτιου και του ανήλικου τελέστηκε γάμος.
- Διευκόλυνση στην πρόσβαση των θυμάτων στην αποζημίωση που προβλέπει ο νόμος.
- Οι αλλοδαποί θύματα ενδοοικογενειακής βίας μπορούν να υποβάλλουν καταγγελίες στις αρμόδιες αρχές και προστατεύονται από την επιστροφή τους.
- Ως αρχή παρακολούθησης της σύμβασης και παρόμοιων θεμάτων ενδοοικογενειακής και έμφυλης βίας, ορίζεται η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων.

Κατά το 2007-2013, η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ), με στόχο την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών ενδοοικογενειακής και βίας κατά των γυναικών ολοκλήρωσε το «Εθνικό Πρόγραμμα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2009-2013», το οποίο αποτέλεσε το πρώτο Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης για την πρόληψη της βίας κατά των γυναικών σε εθνικό επίπεδο. Μέσα από το πρόγραμμα δημιουργήθηκαν 61 δομές προστασίας των θυμάτων, καθώς και συμβουλευτικά κέντρα και ξενώνες φιλοξενίας ανά περιφέρεια.

Από το 2015, ο νόμος για τα δικαιώματα των θυμάτων απαιτεί από όλες τις χώρες της ΕΕ να «παρέχουν πρόσβαση σε καταφύγια, πληροφορίες, ατομική αξιολόγηση και ειδική προστασία κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε ποινικής διαδικασίας». Ο νόμος περί εντολής προστασίας σημαίνει ότι οι παραγγελίες που εκδίδονται σε μια χώρα της ΕΕ αναγνωρίζονται γρήγορα σε όλες τις υπόλοιπες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016).

Το 2017, η ΕΕ ξεκίνησε μια εκστρατεία για να ενημερώσει τους πολίτες για την αρωγή και τα δικαιώματα τους και χρηματοδότησε κάποια προγράμματα, όπως αυτά στην Ελλάδα για την ευαισθητοποίηση των αστυνομικών στα θέματα ενδοοικογενειακής βίας (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2019).

Τον Ιούλιο του 2020, προτάθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ένα ψήφισμα που αφορά τους άνδρες- θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Λαμβάνοντας υπόψιν τον εγκλεισμό εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού και την γενικά αποδεκτή άποψη ότι η κακοποίηση των ανδρών είναι ένα ευαίσθητο ζήτημα που αναφέρεται ελλιπώς (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2020):

- Αιτείται από την επιτροπή να διευκρινίσει ότι η απαγόρευση των διακρίσεων που του άρθρου 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ αφορά και τους άνδρες /θύματα ενδοοικογενειακής βίας.
- Θεωρεί ότι πρέπει να δίνεται ίδια προσοχή στην προστασία και στην αρωγή των ανδρών που είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Ειδικότερα καλεί τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος.
- Καλεί την Επιτροπή να αντιμετωπίζει με ισότιμο τρόπο τους άνδρες και τις γυναίκες θύματα σχετικά με την εφαρμογή χρηματοδοτούμενων νέων ή υπαρχόντων προγραμμάτων.

5.2.2. ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Στην Ελλάδα η ενδοοικογενειακή βία είναι η διάπραξη ενός από τα ακόλουθα αδικήματα εναντίον μέλους της οικογένειας:

- Σωματικός τραυματισμός
- Παράνομη βία και απειλή
- Βιασμός και κακοποίηση (ασέλγεια)
- Σεξουαλική κακοποίηση
- Ανθρωποκτονία από πρόθεση
- Θανατηφόρος τραυματισμός

Στις διατάξεις του νόμου περί ενδοοικογενειακής βίας υποπίπτουν:

- Οι σύζυγοι, γονείς, συγγενείς πρώτου και δεύτερου βαθμού εξ αίματος και εξ αγχιστείας και τα εξ υιοθεσίας τέκνα τους, ανεξάρτητα από το εάν υπάρχει συγκατοίκηση (αρ. 1 § 2 περ. α' Ν.3500/2006).
- Εάν υπάρχει συγκατοίκηση, οι συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι τετάρτου βαθμού και πρόσωπα των οποίων επίτροπος, δικαστικός συμπαραστάτης ή ανάδοχος γονέας έχει ορισθεί μέλος ανάδοχης οικογένειας, καθώς και κάθε ανήλικο πρόσωπο που συνοικεί στην οικογένεια (αρ. 1 § 2 περ. β' Ν.3500/2006).
- Οι τέως σύζυγοι (αρ. 1 § 2 περ. γ' Ν.3500 /2006), καθ' όλο το χρονικό διάστημα ολοκλήρωσης των οικογενειακών τους διαφορών και για πράξεις που πηγάζουν ακριβώς και μόνο από τις οικογενειακές διαφορές των τέως συζύγων.
- Εάν υπάρχει συγκατοίκηση, οι μόνιμοι σύντροφοι και τα τέκνα, κοινά ή ενός εξ αυτών (α. 1 § 2 περ. γ' Ν.3500/2006). Εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι εάν δύο σύντροφοι δεν συγκατοικούν, τότε δεν τους καλύπτει ο Ν.3500/2006. Εάν δεν είναι σύζυγοι, ούτε έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, θα πρέπει να έχει περάσει κάποιο χρονικό διάστημα κοινής συμβίωσης ώστε ο νόμος να θεωρήσει ότι το ζευγάρι είναι «μόνιμοι σύντροφοι». Σε τέτοιες περιπτώσεις έχουν εφαρμογή οι γενικές διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, όπως για παράδειγμα, οι διατάξεις σχετικά με σωματικές βλάβες (άρθρα 308 – 314 Π.Κ.), το βιασμό και την προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας (άρθρα 336 και 337 Π.Κ.). (Κέντρο Πληροφόρησης για την Ενδοοικογενειακή Βία κατά των Γυναικών).

5.2.3. ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ:

A) Πλημμελήματα:	B) Κακουργήματα:
Απλή σωματική βλάβη και ελαφριά σωματική βλάβη που προξενείται από συνεχή συμπεριφορά.	Βαριά σωματική βλάβη με επιβάρυνση εάν ήταν εκ προθέσεως του θύτη και αποδέχθηκε το αποτέλεσμα της πράξης του.
Επικίνδυνη σωματική βλάβη.	Βασανιστήρια με επιβάρυνση αν το θύμα είναι ανήλικος.
Σωματική βλάβη σε βάρος εγκύου ή σε βάρος μέλους ανίκανο να αντισταθεί.	Βιασμός.
Σωματική βλάβη τελεσθείσα ενώπιον ανήλικου μέλους της οικογένειας.	Κατάχρηση σε ασέλγεια εντός του γάμου.
Παράνομη βία ή απειλή.	Κατάχρηση ανήλικου σε ασέλγεια.
Προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας σε ανήλικο ή ενήλικο.	
Παρακώλυση απονομής της δικαιοσύνης.	

5.2.4. ΝΟΜΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ Ν. 3500/2006:

Ακολουθούν οι κυρώσεις του Ν.3500/2006 που αφορούν στην ενδοοικογενειακή και συντροφική βία.

Η σωματική βία (η σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας, η ελαφρά σωματική βλάβη σε συνεχή συμπεριφορά) τιμωρείται:

- Με φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών, αν η πράξη μπορούσε να προκαλέσει κίνδυνο για τη ζωή του ή βαριά σωματική βλάβη.
- Με φυλάκιση τουλάχιστον 2 ετών, αν η πράξη έχει επακόλουθο τη βαριά σωματική ή διανοητική βλάβη. (ως βαριά σωματική ή διανοητική βλάβη ορίζεται ο κίνδυνος ζωής ή η βαριά και μακροχρόνια αρρώστια ή ο σοβαρός ακρωτηριασμός ή η παρεμπόδιση της χρήσης του σώματος ή της διάνοιας μεγάλο χρονικό διάστημα)
- Με κάθειρξη μέχρι 10 έτη, αν ο υπαίτιος επιδίωκε το αποτέλεσμα που προξένησε.
- Μένει ατιμώρητος, αν με δική του θέληση παρεμπόδισε την πράξη του επεδίωκε.
- Όποιος με πρόθεση προξενεί σε άλλον σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας του τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι 3 ετών. Αν η κάκωση ή η βλάβη της υγείας που του προξένησε είναι ελαφρά τιμωρείται με κράτηση έως 6 μήνες ή με πρόστιμο έως 3 χιλιάδες (3.000) ευρώ. Η σωματική βλάβη αυτή δεν είναι άδικη, όταν επιχειρείται με τη συναίνεση του παθόντος και δεν προσκρούει στα χρηστά ήθη. Ο υπαίτιος είναι δυνατό να απαλλαγεί από κάθε ποινή αν η πράξη του ήταν δικαιολογημένη λόγω αγανάκτησης εξαιτίας μιας αμέσως προηγούμενης πράξης που τέλεσε ο παθών εναντίον του ή ενώπιον του και που ήταν ιδιαίτερα σκληρή ή βάνουση.
- Όποιος χρησιμοποιώντας σωματική βία ή απειλή σωματικής βίας ή άλλης παράνομης πράξης ή παράλειψης εξαναγκάζει άλλον σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι 2 ετών, ανεξάρτητα αν στρέφεται εναντίον του θύματος ή κάποιου από τους οικείους του.
- Όποιος προκαλεί σε άλλον τρόμο ή ανησυχία απειλώντας τον με βία ή άλλη παράνομη πράξη ή παράλειψη τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι 1 έτους ή με χρηματική ποινή.
- Όποιος χωρίς απειλή βίας ή άλλης παράνομης πράξης ή παράλειψης, προκαλεί σε άλλον τρόμο ή ανησυχία, με την επίμονη καταδίωξη ή παρακολούθησή του, (πχ stalking) παρά την εκπεφρασμένη αντίθετη βούλησή του, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι 1 έτους ή με χρηματική ποινή. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.
- Όποιος με ασελγείς χειρονομίες ή προτάσεις που αφορούν ασελγείς πράξεις, προσβάλλει βάνουσα την γενετήσια αξιοπρέπεια του άλλου τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι 1 έτους ή χρηματική ποινή. Αν ο παθών είναι νεότερος από 12 ετών, τιμωρείται με φυλάκιση 3 μηνών μέχρι 2 ετών.
- Όποιος με σωματική βία ή με απειλή σοβαρού και άμεσου κινδύνου ζωής ή σωματικής ακεραιότητας εξαναγκάζει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης τιμωρείται

με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών. (γενετήσια πράξη είναι η συνουσία και οι ίσης βαρύτητας με αυτήν πράξεις).

5.2.5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ, ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ & ΠΑΡΟΧΗ ΑΡΩΓΗΣ ΣΤΑ ΘΥΜΑΤΑ.

Το θύμα ή τρίτο άτομο μπορεί να υποβάλει καταγγελία γραπτώς με αναφορά ή προφορικά σε ένα Αστυνομικό Τμήμα ή με κλήση στο 100. Ο αστυνομικός, αν έχει κληθεί, πρέπει να πάει να ελέγξει και να καταγράψει το περιστατικό στο βιβλίο αδικημάτων & συμβάντων. Έχει υποχρέωση να τηρήσει την εχεμύθεια και απαγορεύεται να δημοσιεύει ή να μοιράζεται με οποιονδήποτε τρόπο το ονοματεπώνυμο του θύματος ή άλλα στοιχεία που μπορεί να αποκαλύψουν την ταυτότητα τους. Η παράβαση της υποχρέωσης αποτελεί πλημμέλημα με ποινή φυλάκισης έως 10 έτη (αρ. 22 § 2 Ν.3500/2006). Επιπροσθέτως, είναι υποχρεωμένος να προσφέρει αρωγή στο θύμα, να το ενημερώνει για την προβλεπόμενη διαδικασία, για τις ενέργειες που μπορεί να ακολουθήσει (π.χ. λήψη ασφαλιστικών μέτρων με την δυνατότητα ευεργετήματος της πενίας) και τις διαθέσιμες υπηρεσίες που μπορούν να τον βοηθήσουν. Τέτοιες υπηρεσίες Αρωγής είναι οι υποστηρικτικές γραμμές για στήριξη και συμβουλευτική και υπηρεσίες που παρέχουν στέγη εάν είναι επιτακτική και επικίνδυνη η κατάσταση. Στην πορεία πρέπει να ενημερώσει εγγράφως τον/την Εισαγγελέα. Από τη στιγμή που ο/η εισαγγελέας επιληφθεί του περιστατικού, οφείλει να ασκήσει ποινική δίωξη για τον δράστη αυτεπάγγελτα, δηλαδή δεν απαιτείται η πληρωμή παράβολου από το θύμα (αρ. 28 § 1 Ν.4055/2012). Όσον αφορά τα πλημμελήματα του νόμου, εφαρμόζεται αυτόφωρη διαδικασία.

(Όλες οι αναφορές του αποσπάσματος πάρθηκαν από την Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας)

6ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΡΟΛΗΨΗ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

6.1. ΠΡΟΛΗΨΗ & ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Είναι ευρέως γνωστό ότι, η πρόληψη είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για την αντιμετώπιση κάποιου προβλήματος γενικότερα αλλά και του φαινομένου της βίας ειδικότερα. Σύμφωνα με τον Edwards, η πρόληψη ορίζεται ως: «η αποτροπή γεγονότων που προκαλούν αρνητικές συνέπειες». Πιο συγκεκριμένα, αφορά στην πληροφόρηση των ατόμων και στη λήψη μέτρων για την εξάλειψη των αιτιών που βοηθούν στην εκδήλωση της βίας (Edwards, 1995 στο Χατζηφωτίου, 2005).

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι, η έγκαιρη και σωστή διαμόρφωση αντιλήψεων γύρω από την ισότητα των φύλων, την επικοινωνία και τη σωστή διαχείριση διαφόρων συγκρούσεων μπορούν να προλάβουν μελλοντικές βίαιες συμπεριφορές (Χατζηφωτίου, 2005).

Υπάρχουν τρία στάδια πρόληψης της κακοποίησης (Walker, 1989):

1. Η πρωτογενής πρόληψη αναφέρεται στην ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση του κοινού σχετικά με την κακοποίηση, καθώς και στην ασφάλεια και την στήριξη της οικογένειας.
2. Η δευτερογενής πρόληψη αφορά τις ευάλωτες ή δυσλειτουργικές οικογένειες και αποσκοπεί στην στήριξη και την ενδυνάμωσή τους, για την αποφυγή βίαιων συμπεριφορών ή καταστάσεων κρίσης.
3. Στην τριτογενή πρόληψη λαμβάνονται μέτρα για άμεση θεραπευτική αγωγή των θυμάτων, διακοπή της κακοποίησης, προστασία των μελών της οικογένειας και νομική στήριξη.

Η Εθνική Υπηρεσία Δημόσιας Υγείας των Ηνωμένων Πολιτειών (CDC) έχει εκδώσει έναν πίνακα που συνοψίζει τους στόχους των σταδίων πρόληψης και αντιμετώπισης της συντροφικής βίας, καθώς και τις μεθόδους με τις οποίες αυτό μπορεί να επιτευχθεί. Σε αυτό αναφέρονται 6 στρατηγικές και οι μέθοδοι με τις οποίες η πρόληψη μπορεί να συμβάλλει στην καταπολέμηση αυτής.

1. Εκπαίδευση σε υγιείς και ασφαλείς δεξιότητες σχέσης μέσω κοινωνικών προγραμμάτων για τη νεολαία ή μέσω σεμιναρίων για υγιείς σχέσεις για ζευγάρια.

2. Προσέλκυση εφήβων ή συνομηλίκων με επιρροή. Οι άνδρες και τα αγόρια να γίνουν σύμμαχοι της καταπολέμησης, ο πληθυσμός να εκπαιδευτεί και να δημιουργηθούν ενημερωτικά προγράμματα για τις οικογένειες.
3. Η αναπτυξιακή πορεία προς την συντροφική κακοποίηση πρέπει να διακοπεί. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της παρέμβασης από πολύ νεαρή ηλικία στα παιδιά και τις οικογένειές τους. Με άλλα λόγια, μέσω της εμπλοκής της οικογένειας σε προσχολικά προγράμματα, προγράμματα για δεξιότητες γονέων και υγιών σχέσεων, καθώς και μέσω της θεραπείας σε οικογένειες σε κρίση.
4. Δημιουργία προστατευτικού περιβάλλοντος. Η προσέγγιση θα γίνει με την βελτίωση του κλίματος και της ασφάλειας του σχολείου, του εργασιακού περιβάλλοντος καθώς και με την αλλαγή του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος των γειτονιών. Οι άνθρωποι αποκτούν μεγαλύτερη ασφάλεια καθώς γνωρίζουν καλύτερα τους ανθρώπους που τους περιβάλλουν και μετατρέπουν την ζωή γύρω τους σε ένα υποστηρικτικό περιβάλλον.
5. Οικονομική ενίσχυση σε οικογένειες με σκοπό την αποφυγή των κρίσεων ή την βελτίωση των καθημερινών συνθηκών διαβίωσης. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω της απευθείας οικονομικής ασφάλειας και ενίσχυσης ή μέσω των διαθέσιμων θέσεων εργασίας στους γονείς.
6. Πέρα από την πρόληψη, σημασία πρέπει να δοθεί και στην αντιμετώπιση. Τα θύματα πρέπει να υποστηριχθούν μέσω της δημιουργίας ενός κλοιού ασφάλειας και της απάλυνσης των τραυμάτων. Υπάρχουν διάφοροι μέθοδοι, όπως οι υπηρεσίες που επικεντρώνονται στη βοήθεια του θύματος ή του ασθενούς, οι ξενώνες φιλοξενίας και η ενίσχυση νομικής προστασίας.

Τα ίδια αναφέρονται και από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (2010). Ωστόσο περισσότερη έμφαση δίνεται στο πολιτικό και κοινωνικό πρίσμα της καταπολέμησης της συντροφικής βίας. Επικεντρώνεται περισσότερο στην πρωτογενή πρόληψη, δηλαδή στη μείωση του αριθμού των νέων περιπτώσεων εντοπίζοντας τους κοινωνικούς παράγοντες που δημιουργούν την κακοποίηση. Εδώ γίνεται ξεκάθαρο, ότι το βασικό βήμα στη πρόληψη ή στη καταπολέμηση είναι ο εντοπισμός και η αποκοπή της ρίζας του προβλήματος, δηλαδή οι κοινωνικό-πολιτικές συνθήκες στις οποίες αναπτύσσεται η συντροφική βία. Αυτό πραγματοποιείται μέσω της εθνικής νομοθεσίας και των υποστηρικτικών πολιτικών που βασίζονται σε κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες όπως τα επίπεδα φτώχειας, τα πρότυπα/στερεότυπα ανδρικής και

γυναικείας απασχόλησης, την πρόσβαση των γυναικών στην υγειονομική περίθαλψη, κλπ.

Εκτός αυτού, εξίσου σημαντική είναι η δημιουργία και ενός κλίματος μη ανοχής. Η νομοθεσία και οι πολιτικές που απευθύνονται στις ανισότητες μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην ενδυνάμωση των θυμάτων και της κοινωνικής τους θέσης. Για παράδειγμα, όταν ο νόμος «επιτρέπει» στους συζύγους να επιβάλλονται σωματικά στις συζύγους τους, τα προληπτικά προγράμματα δεν θα έχουν αποτελέσματα. Αυτό που θα έχει θετικά αποτελέσματα είναι η θέσπιση εθνικών νομοθετικών και υποστηρικτικών πολιτικών για την προάσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών και της ανθρώπινης ελευθερίας. Όπως έχει προαναφερθεί, οι γυναίκες συχνά αντιμετωπίζουν μεγάλες διακρίσεις σε κοινωνικό-πολιτικό επίπεδο. Εάν τροποποιηθεί η νομοθεσία και υιοθετηθούν οι κατάλληλες πολιτικές, η θέση των γυναικών στην οικογένεια και στην κοινωνία θα αναβαθμισθεί, μειώνοντας την εμφάνιση της συντροφικής βίας. Στο ίδιο πλαίσιο, πρέπει να αυστηροποιηθούν και τα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης για τις περιπτώσεις συντροφικής βίας, στέλνοντας το μήνυμα ότι οι πράξεις αυτές δεν είναι ανεκτές.

Τέλος, ο ΟΗΕ (2010) αναφέρεται και σε ένα ακόμη σημαντικό κοινωνικό ζήτημα που προωθεί την συντροφική βία, την θεωρία των κοινωνικών κανόνων. Οι κοινωνικό-πολιτιστικοί κανόνες είναι οι «προσδοκίες συμπεριφοράς» που καθορίζουν τον ρόλο, τις σχέσεις και την δύναμη των δυο φύλων σε ένα κοινωνικό πλαίσιο. Συχνά αυτοί οι κανόνες ορίζουν τι θεωρείται αρμοστή συμπεριφορά, τι είναι αποδεκτό και διαμορφώνουν τις αλληλεπιδράσεις και την δυναμική μεταξύ ανδρών και γυναικών. Τα άτομα αποτρέπονται από το να παραβιάζουν τους κανόνες, επειδή φοβούνται την κοινωνική αποδοκιμασία, την ντροπή ή την τιμωρία. Μέσα στη κοινωνία που ζούμε, οι παραδοσιακοί ρόλοι συχνά καθιστούν το γυναικείο φύλο ευάλωτο στην συντροφική κακοποίηση. Οι γυναίκες και τα κορίτσια είναι σε αυξημένο κίνδυνο καθώς συχνά θεωρείται ότι αποδέχονται την βία, την αξίζουν ή έτσι μπορούν να τους επιβληθούν.

Εν συνεπεία, στην πρωταρχική πρόληψη, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι προσπάθειες αλλαγής των παραδοσιακών κοινωνικών κανόνων που ενισχύουν ή υποστηρίζουν την συντροφική βία. Ανά τον κόσμο, έχουν υιοθετηθεί διάφορες προσεγγίσεις πρωτογενούς πρόληψης της συντροφικής βίας, με τις κυριότερες να είναι οι εξής:

1. Η Θεωρία των κοινωνικών κανόνων, δηλαδή η αλλαγή των εσφαλμένων προτύπων που προωθούν την συντροφική βία.
2. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης από τα μέσα ενημέρωσης. Είναι η πιο διαδεδομένη προσέγγιση για την πρωταρχική πρόληψη πολλών κοινωνικών προβλημάτων, καθώς τα ΜΜΕ ασκούν μεγάλη επιρροή. Οι στόχοι της εκστρατείας είναι η ευαισθητοποίηση του κοινού για την έκταση, τις συνέπειες, την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κλπ. Θα παρέχονται πληροφορίες, θα διευκρινίζονται οι μύθοι και οι αλήθειες περί της συντροφικής βίας και θα αναφέρονται υποστηρικτικές γραμμές.
3. Δουλεύοντας με άνδρες και αγόρια. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, οι άνδρες και τα αγόρια πρέπει να γίνουν σύμμαχοι μιας συλλογικής προσπάθειας, όχι μόνο με σκοπό την ευαισθητοποίηση αλλά και την αλλαγή των κοινωνικών στερεοτύπων. Καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις οι άνδρες είναι οι θύτες της κακοποίησης, είναι απαραίτητη η αλλαγή των κοινωνικών κανόνων γύρω από την αρρενωπότητα, την εξουσία, το φύλο και τη βία. Εκτός αυτού, ορισμένα προγράμματα αποσκοπούν στην ενθάρρυνση των ανδρών για να μιλήσουν και να καταγγείλουν την βία, σπάζοντας έτσι τα ταμπού της κοινωνίας (Katz, 2006).

Το πρόβλημα της συντροφικής βίας δεν είναι αναπόφευκτο και σίγουρα χρειάζεται μεγάλη κινητοποίηση σε κοινωνικό, πολιτικό και πολιτισμικό πλαίσιο ώστε να φτάσουμε στο σημείο να θεωρούμε την συντροφική βία ένα σπάνιο φαινόμενο. Σε μία κοινωνία είναι πολλοί οι παράγοντες αυτοί που γεννούν τα κοινωνικά προβλήματα. Συνήθως, η ατομική προσπάθεια οδηγεί στην συλλογική και αυτή με την σειρά της στην θεσμική. Ωστόσο, είναι μείζονος σημασίας η θέσπιση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής βασισμένης στα 3 στάδια πρόληψης, που θα καλύπτει όλες τις εκφάνσεις της συντροφικής βίας και παράλληλα θα ενισχύει τα θύματα κακοποιητικών σχέσεων. Η κοινωνία και η κυβέρνηση πρέπει να αντιληφθούν τις διαστάσεις και τις συνέπειες του θέματος ώστε να επενδύσουν σε οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους για την αποτελεσματική καταπολέμηση του προβλήματος.

6.2. ΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΘΥΜΑΤΩΝ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Παγκοσμίως οι άνθρωποι που μάχονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ως επί το πλείστον απλοί πολίτες. Ειδικότερα, οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) έχουν κυριαρχήσει στην εστίαση της διεθνούς κοινότητας σε θέματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Στην Ελλάδα έχουν δημιουργηθεί και λειτουργούν, με σημαντικό έργο και πλούσια δράση σε θέματα προώθησης των γυναικείων προβλημάτων και ισότητας των φύλων, πάνω από 50 γυναικείες μη κυβερνητικές οργανώσεις.

- Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων.
Λειτουργούν δύο Κέντρα κακοποιημένων γυναικών στην Αθήνα και στον Πειραιά και ένας ξενώνας - καταφύγιο κακοποιημένων γυναικών στην Αθήνα σε συνεργασία με τον Δήμο.
- Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) (πρώην ΕΚΑΚΒ), είναι ο αποκλειστικός αρμόδιος κρατικός φορέας για την υποστήριξη και φιλοξενία θυμάτων κακοποίησης.
- Το Κ.Ε.Θ.Ι. (Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας) είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, το οποίο ιδρύθηκε το 1994. Το ΚΕΘΙ ενεργοποιείται δυναμικά στην προώθηση της ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, πολιτικής, πολιτισμικής και οικονομικής ζωής, με κύριο στόχο την εξάλειψη των έμφυλων διακρίσεων και ανισοτήτων.

6.3. ΓΡΑΜΜΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ

- Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων
Τηλεφωνική γραμμή SOS 15900
E-mail: sos15900@isotita.gr
- Ξενώνας κακοποιημένων γυναικών
Υπεύθυνη: κα Μαυράκη Μαρία
Τηλ. 281-0324900 Fax: 281-0324949
- Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.)
Παράρτημα Ηρακλείου
Τηλ. 281-0341387, 343778
Fax: 281-0343778
- Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής Ηρακλείου

Παράρτημα Ηρακλείου

Ψαρομιλήγκων και Βλαστών 2, 712 02 Ηράκλειο Κρήτης

Τηλ. 281-0244409 & 0244393

Fax: 281-0244393

- ΚΕ.Σ.Α.Ν. - Δήμος Ηρακλείου
Μίνωος και Μιχ. Αρχ/λου 71304 Θέρισσος, Ηράκλειο Κρήτης
Τηλ. 281-0253190 & 313222
Fax: 281-0253190
- Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου (ΠΑ.Γ.Ν.Η.)
Ψυχιατρική Κλινική Βούτες, Ηράκλειο Κρήτης
Τηλ.: 281-0392859
Τηλ. Κέντρο: 281-0392111, Fax: 281-0542064
- Πρόγραμμα Ψυχαργώς (Ξενώνας) Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου
Ηρακλείου (ΠΑ.Γ.Ν.Η.)
Σάθα 11 Ηράκλειο Κρήτης
Τηλ.: 281-0341458/ 281-0341523/ 281-0342887
- Βενιζέλειο Γενικό Νοσοκομείο
Λεωφ. Κνωσού Ηράκλειο Κρήτης
Τηλ. Κέντρο: 281-0368000 / 368001
- Ξενώνας Ψυχαργώς Βενιζελείου Γενικού Νοσοκομείου Γούβες, Ηράκλειο
Κρήτης
Τηλ.: 2897-041990

7ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

Η βία κατά των ανδρών είναι γενικότερα λιγότερο αναγνωρισμένη από την βία κατά των γυναικών. Η κακοποίηση των ανδρών στις σχέσεις έχει αρχίσει να λαμβάνει προσοχή στην κοινωνικοπολιτισμική ζωή τις τελευταίες δεκαετίες. Ειδικότερα μετά τις δεκαετίες του 1970 και 1980, με τις νέες πολιτικές και κυρώσεις για την ενδοοικογενειακή βία, άρχισαν να εμφανίζονται περισσότερα περιστατικά με θύτες τις γυναίκες (Steinmetz, 1980). Ωστόσο, ακόμη και σήμερα, η πολιτεία δεν έχει μεριμνήσει αρκετά για τους άνδρες θύματα, καθώς ο νόμος συχνά δεν τους περιλαμβάνει στις διατάξεις του, οι ξενώνες φιλοξενίας απευθύνονται αποκλειστικά στις γυναίκες και η φωνή των ανδρών που ζητάνε βοήθεια σπάνια λαμβάνεται υπόψιν.

Όλα αυτά καθιστούν τον προσδιορισμό του ποσοστού βίας σε σχέση με την συντροφική βία εξαιρετικά δύσκολο ή υπο-αναφερόμενο. Έχει αποδειχτεί ότι οι άνδρες θύματα είναι δυο φορές πιο πιθανό να μην αναφέρουν πουθενά την κακοποίηση που βιώνουν στην σχέση τους. Συγκεκριμένα, μόνο το 23% θα μιλήσουν σε κάποιον επαγγελματία σε επίσημη θέση (π.χ. σε συμβουλευτικό σταθμό), σε σχέση με το 43% των γυναικών (Mankind Initiative, 2016). Οι άνδρες θύματα υποκρύπτουν το τι τους συμβαίνει υπο τον φόβο κοινωνικό - πολιτισμικών ζητημάτων, όπως την κατακραυγή από άλλους άνδρες, τον φόβο για προσβολή του ανδρισμού ή της αρρενωπότητάς τους. Για ορισμένους άνδρες, το να παραδεχτούν ότι είναι θύματα κακοποίησης από την γυναίκα τους σημαίνει και την παραδοχή της απόκλισης από τον καθορισμένο κοινωνικό ρόλο των ανδρών. Αυτή η παραδοχή είναι πολύ δύσκολο να πραγματοποιηθεί σε μια κοινωνία με βαθιά ριζωμένα στερεότυπα (Fontena et al, 2012). Σε έρευνα του Παπάνη (2009) σε 350 φοιτητές της Ελλάδας και της Κύπρου, αναδείχθηκε η διατήρηση των στερεότυπων για τον κοινωνικό ρόλο των δύο φύλων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, ο άνδρας είναι ανεξάρτητος, αρρενωπός, επιθετικός και κυριαρχικός. Από την άλλη, οι γυναίκες ακόμα διατηρούν τον κοινωνικό χαρακτήρα της εύπιστης, συμπονετικής, στοργικής και πιστής. Αυτή η έρευνα είναι το παράδειγμα στην εξήγηση του «Γιατί οι άνδρες δεν καταγγέλλουν ή δεν εκμυστηρεύονται την κακοποίηση».

Ακόμη, πολλές έρευνες έχουν δείξει μεγαλύτερο βαθμό κοινωνικοπολιτισμικής αποδοχής της επιθετικότητας από τις γυναίκες εναντίον αυτής των ανδρών. Έχει

αποδειχθεί ότι η συντροφική βία με θύματα τις γυναίκες προκαλεί μεγαλύτερο φόβο και ευαισθητοποίηση. Έτσι οι άνδρες, που βιώνουν κακοποίηση φοβούνται να το καταγγείλουν μήπως θεωρηθούν οι ίδιοι οι θύτες της κακοποίησης σε άμυνα της συντρόφου (Cook, 1997) ή ακόμη δεν θεωρούν τους εαυτούς τους θύματα καθώς δεν αντιλαμβάνονται ότι η βία που δέχονται στην σχέση τους είναι ποινικό έγκλημα. (Robertson & Murachver, 2009). Ένας ακόμη λόγος που η κακοποίηση των ανδρών ακούγεται λιγότερο από αυτή των γυναικών ίσως οφείλεται και σε πολιτικούς παράγοντες. Παραδείγματος χάριν, σε πολλά φεμινιστικά κινήματα και θεωρίες υπάρχει και η άποψη ότι η εστίαση της συντροφικής κακοποίησης στους άνδρες είναι μια μισογυνίστικη μέθοδος που υπονομεύει τις υπηρεσίες προς τις κακοποιημένες γυναίκες (Yllo & Bograd, 1988).

Τα στατιστικά για την βία κατά των ανδρών παρουσιάζουν ένα ανησυχητικά σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα. Αναλυτικότερα, 1 στους 4 άνδρες στην Αμερική βίωσαν σεξουαλική κακοποίηση μια φορά στην ζωή τους, ενώ 1 στους 17 άνδρες καταδιώχθηκαν/παρακολουθήθηκαν (were stalked). Όσον αφορά την σεξουαλική κακοποίηση των ανδρών, διαχωρίζεται σε δυο κομμάτια, στον βιασμό και στον εξαναγκασμό για διείδυση. Στην πρώτη κατηγορία, υπέπεσαν περίπου 1 στους 38 άνδρες στις ΗΠΑ, ενώ στην δεύτερη περίπου 1 στους 14 (CDC).

Όσον αφορά την συντροφική βία, στην Αμερική περίπου 1 στους 3 άνδρες, έχουν μια εμπειρία παρακολούθησης (stalking), σεξουαλικής ή/και σωματικής βίας από έναν σύντροφο. Από αυτούς, το 56% το βίωσε πριν την ηλικία των 25 ετών (CDC). Σε μία μεγάλη έρευνα του Εθνικού Ινστιτούτου Δικαιοσύνης των ΗΠΑ, σε άτομα που κακοποιήθηκαν σωματικά ή σεξουαλικά από έναν σύντροφο 1 φορά στην ζωή τους, εξάγονται τα εξής δεδομένα. Από τους 92,748,000 άνδρες συμμετέχοντες, οι 278,244 βιάστηκαν από τον σύντροφο τους, οι 6,863,352 κακοποιήθηκαν σωματικά, ενώ οι 7,048,848 και βιάστηκαν και αντιμετώπισαν σωματική βία. Τα ίδια ποσοστά στις γυναίκες είναι αρκετά υψηλότερα, με 100,697,00 γυναίκες από τις οποίες 7,753,669 βιάστηκαν, 22,254,037 κακοποιήθηκαν σωματικά και 24,972,856 αντιμετώπισαν και τα δύο (NIJ/CDC).

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, 500,000 άνδρες κατήγγειλαν κακοποίηση και 81 άνδρες δολοφονήθηκαν από τους πρώην ή νυν συντρόφους τους κατά τα έτη 2014-2015. (Mankind Initiative, 2016).

Στην Ελλάδα στην έρευνα του Παπάνη (2008) κατά το χρονικό διάστημα 2006-2008, αναφέρεται ότι οι άνδρες που είχαν πέσει θύματα βίας από τις συντρόφους τους ήταν παντρεμένοι 34,7%, σε συμβίωση 25,2%, διαζευγμένοι 37,6%, σε διάσταση 48,1%, αρραβωνιασμένοι 8% και σε απλή σχέση 23,5%.

Το φύλο του δράστη εξαρτάται από το είδος της βίας.

- 87% των ανδρών θυμάτων βιασμού ανέφεραν ως θύτη άνδρες.
- 79% των ανδρών θυμάτων εξαναγκασμού σε διείσδυση ανέφεραν ως θύτη γυναίκες.
- 46% των ανδρών θυμάτων καταδίωξης ανέφεραν γυναίκα θύτη, 43% άνδρα θύτη και 8% και γυναίκα και άνδρα.
- Όσον αφορά την συντροφική βία, το συντριπτικό ποσοστό του 97% των ανδρών θυμάτων καταδίωξης, σωματικής ή/και σεξουαλικής κακοποίησης είχαν ως θύτη γυναίκα (CDC).

Οι λόγοι για την συντροφική βία κατά των ανδρών, μπορεί να διαφέρουν ανάλογα τις περιστάσεις και τις περιπτώσεις. Σε μία μεγάλη έκθεση των Meritt, Crowne κ.α. (2010) που συγκεντρώνει τα αποτελέσματα 144 ερευνών για τους λόγους που ωθούν τις γυναίκες να χρησιμοποιούν συντροφική βία, βρέθηκαν τα εξής:

Σχεδόν σε όλες τις έρευνες, το κίνητρο για χρήση βίας στην σχέση ήταν η άμυνα ή η αντεκδίκηση. Σε άλλες έρευνες, η βία ήταν η απάντηση στην βία, ενώ σε άλλες ήταν η απάντηση στον φόβο ή στην αποτροπή για βία. Η θυματοποίηση που έχουν βιώσει πολλές γυναίκες από τους άνδρες συντρόφους τους είναι ένας σημαντικός παράγοντας για τη κατανόηση των κινήτρων τους για βία (Kernsmith, 2005). Συγκεκριμένα, στην έρευνα των Snow & Swan (2003) το 75% των γυναικών θυτών είχαν δηλώσει ότι χρησιμοποίησαν βία για να αμυνθούν. Σε μία άλλη έρευνα σε άνδρες και γυναίκες θύτες ενδοοικογενειακής βίας, οι γυναίκες ανέφεραν σημαντικά υψηλότερα ποσοστά φόβου από την βία των συντρόφων τους, απ' ότι οι άνδρες (Hamberger & Guse, 2002). Στην ίδια έρευνα βρέθηκε ότι παραπάνω από το 90% των γυναικών θυτών, είχαν υπάρξει και αυτές θύματα στην σχέση. Ωστόσο, εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι, συχνά οι γυναίκες χρησιμοποιούν βία όχι μόνο για την δική τους άμυνα, αλλά και για την προστασία των παιδιών τους (Morash, Bui & Santiago, 2000).

Στις περισσότερες έρευνες, ο θυμός υπάρχει ανάμεσα στις αφορμές για κακοποιητική συμπεριφορά, είτε είναι η κυρίαρχη αιτία, είτε έχει πυροδοτηθεί από κάποιο άλλο συμβάν (π.χ. έκρηξη ζηλοτυπίας). Ο θυμός συχνά ενυπάρχει με την ανάγκη για έλεγχο και επιβολή, παρ' όλο που πολλές έρευνες έχουν αναφέρει ότι πιο συχνά οι άνδρες επιβάλλονται μέσω της κακοποίησης (Barnett et al., 1997). Σε έρευνα των Stuart et al. (2006), το 22% των γυναικών χρησιμοποίησε βία για να λάβει τον έλεγχο της σχέσης, το 22% για να επιβάλει στον σύντροφο να κάνει ή να μην κάνει κάτι και το 17% για να αναγκάσει τον σύντροφο να συμφωνήσει μαζί τους.

Ένα ακόμη κίνητρο που αναφέρθηκε στις έρευνες ήταν η ανάγκη για προσοχή από τον σύντροφό τους. Σε πολύ μικρότερο ποσοστό, κάποιες γυναίκες ανέφεραν ότι είχαν προσπαθήσει πολλές φορές να τραβήξουν το ενδιαφέρον του συζύγου τους, αλλά κατέληξαν στην χρήση βίας όταν αυτός συνέχισε να τις παραμελεί.

Εν κατακλείδι, είναι πλέον ξεκάθαρο ότι θύματα της ενδοοικογενειακής βίας δεν είναι μόνο οι γυναίκες. Η αναγνώριση του φαινομένου της κακοποιητικής συμπεριφοράς κατά των ανδρών συντρόφων σίγουρα αποτελεί ένα μεγάλο βήμα για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Τα ποσοστά των ανδρών θυμάτων, αν και σημαντικά μικρότερα από αυτά των γυναικών, ίσως να μην παρουσιάζουν την αντιπροσωπευτική κατάσταση του φαινομένου. Υπάρχει μεγάλη ανάγκη για περαιτέρω προσοχή, έρευνα, πολιτικές και μεθόδους ενημέρωσης. Πολλές υπηρεσίες σε διάφορες χώρες έχουν επεκτείνει τα προγράμματα και τις μονάδες αντιμετώπισης ενδοοικογενειακής βίας εναντίον των ανδρών. Μία από αυτές είναι και το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου από το 2010, υπάρχουν 20 καταφύγια για κακοποιημένους άνδρες και 58 καταφύγια για άνδρες και γυναίκες (Mankind Initiative, 2016). Η Βόρεια Ιρλανδία, έχει επίσης προβεί σε εκστρατεία και συμβουλευτική τηλεφωνική γραμμή για τη διάδοση της ευαισθητοποίησης σχετικά με το πρόβλημα της θυματοποίησης των ανδρών (Men's Advisory Project). Ειδικότερα στην χώρα μας, οι έρευνες για το ζήτημα, εκτός από ισχνές, δεν είναι και αρκετά αντιπροσωπευτικές στο μεγαλύτερο μέρος τους. Η κοινωνία, δεν έχει αναγνωρίσει ακόμη τους άνδρες ως πιθανά θύματα κακοποίησης και η πολιτεία χρειάζεται να συμπεριλάβει τους κακοποιημένους άνδρες στους νόμους και τις ενημερωτικές εκστρατείες της.

8ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ & ΣΥΝΔΕΣΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Στην παρούσα εργασία καταβάλλεται προσπάθεια να γίνει μια διασύνδεση μεταξύ των απόψεων των φοιτητών/τριών της πόλης του Ηρακλείου και της άσκησης συντροφικής βίας. Για να κατανοήσουμε καλύτερα την έκταση του προβλήματος θα πρέπει να ανατρέξουμε στις βιβλιογραφικές πηγές που αναφέρονται στα ερευνητικά δεδομένα που ενισχύουν τις θεωρίες για την συντροφική βία. Από τις περισσότερες έρευνες, αποδεικνύεται ότι οι γυναίκες είναι τα κυριότερα θύματα της συντροφικής βίας. Ωστόσο, η βία κατά των ανδρών είναι ένα συχνό φαινόμενο, το οποίο τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να λαμβάνει έκταση στην κοινωνική και θεσμική ζωή.

Σε παγκόσμιο επίπεδο και συγκεκριμένα στην Αμερική, εκτιμάται ότι 10 εκατομμύρια άνθρωποι τον χρόνο πέφτουν θύματα συντροφικής βίας: 1 στις 4 γυναίκες και 1 στους 7 άνδρες θα υποστούν βία στην συντροφική τους σχέση μια φορά στην ζωή τους, ενώ 1 στις 3 γυναίκες και 1 στους 7 άνδρες θα υποστεί σεξουαλική βία στην σχέση του (NCADV, 2020). Σε μια παλαιότερη έρευνα σε πενήντα τέσσερα ζευγάρια, η Steinmetz διαπίστωσε ότι το 47% των ανδρών και το 43% των γυναικών είχε ασκήσει συντροφική βία (Steinmetz, 1977). Όσον αφορά τους άνδρες, τα στατιστικά δεδομένα ενισχύουν την ανάγκη για δραστηκότερα μέτρα και μεγαλύτερη προσοχή προς αυτό το κοινωνικό φαινόμενο. Συγκεκριμένα, 1 στους 10 άνδρες στις Η.Π.Α. υπήρξαν θύματα stalking¹, σεξουαλικής ή σωματικής κακοποίησης από τον σύντροφο τους, τουλάχιστον μία φορά στην ζωή τους (CDC).

Στην Αγγλία, τα δεδομένα κυμαίνονται στα ίδια υψηλά ποσοστά, αν λάβουμε υπόψη τον πληθυσμό. Συγκεκριμένα, 576,000 άνδρες και 1.2 εκατομμύριο γυναίκες έπεσαν θύματα συντροφικής κακοποίησης τα έτη 2018 και 2019. Το ίδιο έτος (2018) 16 άνδρες και 80 γυναίκες δολοφονήθηκαν από πρώην ή εν ενεργεία σύντροφο. Στην ίδια έρευνα, τα έτη 2017 και 2018 σημειώνεται ότι το 7.2% των ανδρών σκέφτηκαν να αυτοκτονήσουν εξαιτίας της κακοποίησης. Το 19% των θυμάτων γυναικών δίστασαν

---

¹Stalking : Η πράξη ή το έγκλημα της εσκεμμένης και επανειλημμένης παρακολούθησης ή παρενόχλησης άλλου ατόμου σε περιστάσεις που θα προκαλούσαν τον φόβο για τραυματισμό ή θάνατο, κυρίως λόγω ρητών ή σιωπηρών απειλών. (Merriam Webster Dictionary)

να μιλήσουν σε οποιονδήποτε για το συμβάν, ποσοστό το οποίο κυμάνθηκε υψηλότερα στο 49% για τους άνδρες (Mankind Initiative, 2020).

Στην Αυστραλία, σημειώνεται ότι 1 στις 6 γυναίκες και 1 στους 16 άνδρες έχουν πέσει θύματα συντροφικής σωματικής ή σεξουαλικής κακοποίησης, από την ηλικία των 15 και μετά (AIHW, 2018).

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η έρευνα της FRA (2014) με τη συμμετοχή πάνω από 42.000 γυναικών, ηλικίας 18-74 ετών σε 28 κράτη μέλη της ΕΕ, έδειξε ότι 1 στις 3 γυναίκες έχει βιώσει σωματική βία από τον σύντροφο της, ενώ 1 στις 2 έχει αντιμετωπίσει ψυχολογική βία από τον σύντρόφό της. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Νοέμβριο του 2019, στην εκδήλωση με θέμα «Έμφυλη Βία και τις Κοινωνικό-πολιτικές Πρακτικές. Η ακραία περίπτωση της «Γυναικοκτονίας», 2.600 γυναίκες στην ΕΕ χάνουν τη ζωή τους κάθε χρόνο από ενδοοικογενειακή βία. Το 82% των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας έχει θύματα τις γυναίκες και 1 στις 2 δολοφονίες γυναικών παγκοσμίως γίνεται από τους συζύγους/συντρόφους (ΚΕΘΙ, 2020).

Σε μια άλλη έρευνα για την συντροφική βία σε 6 Ευρωπαϊκές Χώρες, η Ελλάδα είναι πρώτη στις περιπτώσεις ψυχολογικής βίας στην σχέση, με ποσοστό 71,8% στους άνδρες και 70,5% στις γυναίκες. Το χαμηλότερο ποσοστό σε αυτήν την κατηγορία το είχε το Πόρτο με 48,8% στους άνδρες και 46,4% στις γυναίκες. Η Αθήνα κατέχει τα μεγαλύτερα ποσοστά και στην σωματική επίθεση μεταξύ συντρόφων με θύματα άνδρες στο 31,2% και γυναίκες στο 23,1%. Όπως βλέπουμε, τα ποσοστά θυματοποίησης των ανδρών είναι πολύ μεγάλα και οι δείκτες μεταξύ των δύο φύλων παρουσιάζουν μικρές διαφορές (Costa, Soares et al, 2015).

Όσον αφορά τα ερευνητικά δεδομένα στην Ελλάδα, σύμφωνα με την EIGE (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Ισότητας Φύλων), η χώρα μας είναι τελευταία στην κατάταξη της Ευρώπης σχετικά με τον Δείκτη Ισότητας των Φύλων. Συγκεκριμένα το σκορ της Ελλάδας (52.2%) είναι 15,7 μονάδες κάτω από τον μέσο όρο της Ευρώπης και παραμένει ίδιο από το 2010 και μετά.

Όσον αφορά την συντροφική βία, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, το διάστημα 2012-2017 σημειώθηκαν 13.700 περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας, με το 70% αυτών να έχει ως θύμα την γυναίκα. Το 2018 σημειώθηκαν 1.967 καταγγελίες γυναικών με δράστη τον σύζυγο και 309 καταγγελίες με δράστη τον σύντροφο. Ο ετήσιος αριθμός καταγγελιών στην αστυνομία από θύματα ενδοοικογενειακής βίας από το 2012 έως το 2019, έχει σχεδόν τριπλασιαστεί.

Ενδεικτικά, το 2012 οι γυναίκες-θύματα ενδοοικογενειακής βίας ήταν 1.630 και το 2019 ήταν 4.171. Από τις περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας που διώχθηκαν ποινικά, το 84,4% (4.097) των θυτών ήταν άνδρες και το 15% (736) μόλις ήταν γυναίκες (ΓΓΙΦ, 2020).

Τα στοιχεία από την τηλεφωνική γραμμή SOS, τα συμβουλευτικά κέντρα και τους ξενώνες φιλοξενίας παρουσιάζουν ίδια ανησυχητικά υψηλά ποσοστά, με γυναίκες όλων των ηλικιών να ζητούν ψυχολογική, νομική ή κοινωνική στήριξη ανεξαρτήτως καταγωγής, μορφωτικού επιπέδου ή οικογενειακής κατάστασης.

Από το 2012 που ξεκίνησε η λειτουργία του δικτύου έως σήμερα:

25.079 γυναίκες απευθύνθηκαν στα Συμβουλευτικά Κέντρα. Το 72% (18.938) αφορούσαν περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας με δράστη το σύζυγο/σύντροφο.

1.518 γυναίκες φιλοξενήθηκαν στους Ξενώνες Φιλοξενίας. Οι 1.125 (76%) αυτών αφορούσαν ενδοοικογενειακή βία με θύτη το σύζυγο/σύντροφο.

Η Γραμμή SOS 15900, από την αρχή λειτουργίας της το 2011, δέχθηκε 37.482 κλήσεις. Κατά το έτος 2018 μόνο έγιναν 5.088 κλήσεις στην γραμμή και οι 2.864 από αυτές ήταν από κακοποιημένες γυναίκες. Από αυτές τις 2.864 κλήσεις το συντριπτικό 87% (2.519) είχαν δράστη κυρίως το σύζυγο.

Στην Ελλάδα οι έρευνες για τους άνδρες θύματα ενδοοικογενειακής βίας είναι ισχνές. Στην έρευνα του Παπάνη (2008) κατά το χρονικό διάστημα 2006-2008, αναφέρεται ότι οι άνδρες που είχαν πέσει θύματα βίας από τις συντρόφους τους ήταν παντρεμένοι 34,7%, σε συμβίωση 25,2%, διαζευγμένοι 37,6%, σε διάσταση 48,1%, αρραβωνιασμένοι 8% και σε απλή σχέση 23,5%. Τα στοιχεία είναι συντριπτικά καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό των ανδρών θα βιώσει συντροφική βία αλλά οι πιθανότητες να το καταγγείλει ή να το εκμυστηρευτεί σε κάποιον είναι πολύ λίγες

Επικεντρώνοντας στο θέμα της ενδοοικογενειακής βίας στους φοιτητές, σε μελέτη για τα ποσοστά βίας μεταξύ ερωτικών συντρόφων φοιτητών από 31 πανεπιστήμια σε 16 χώρες, βρέθηκε ότι το 29% των φοιτητών είχαν επιτεθεί σωματικά σε έναν σύντροφο τους προηγούμενους 12 μήνες (Straus, 2004). Μία ακόμη έρευνα του Straus σε 13,601 φοιτητές σε 32 έθνη, έδειξε ότι περίπου το ¼ των ανδρών και των γυναικών φοιτητών είχαν ασκήσει βία στην σχέση τους. Άξιο αναφοράς είναι ότι οι άνδρες φοιτητές, είχαν πέσει θύματα συντροφικής βίας στο 24,4%, ενώ θύματα σοβαρής επίθεσης από τους συντρόφους τους είχε πέσει το 7,6% (Straus, 2006). Σε έρευνα των Simonelli & Ingram (1998) σε φοιτητές, διαπιστώθηκε ότι 40% των ανδρών είχε υποστεί βία από την κοπέλα τους και το 29% αναγκάστηκε να καταφύγει σε νοσοκομείο.

Στην Ελλάδα, τα δεδομένα για την βία κατά των συντρόφων φοιτητών/τριων είναι σχεδόν ανύπαρκτα. Όσον αφορά την ενημέρωση και την πρόληψη του φαινομένου, στα Ελληνικά Πανεπιστήμια σπάνια παρέχεται συμβουλευτική για την συντροφική βία και αυτό καθιστά τους φοιτητές μια από τις πιο υπό-υποστηριζόμενες μερίδες του πληθυσμού.

Αφορμή για την σύνδεση του θέματος της συντροφικής βίας με τις απόψεις των φοιτητών και συγκεκριμένα των φοιτητών του Ηρακλείου, στάθηκαν τα στατιστικά στοιχεία που παρουσιάστηκαν σε πρόσφατη εκδήλωση της Περιφέρειας Κρήτης με τη σύμπραξη του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου και του Πανεπιστημίου Κρήτης, με θέμα την «Εμφυλη βία». Σύμφωνα με αυτά, κατά το διάστημα 2011-2019, πραγματοποιήθηκαν 1.237 καταγγελίες στην Κρήτη και το 75% αυτών ήταν από κακοποιημένες γυναίκες. Ειδικότερα τα έτη 2018-2019 υπάρχει σημαντική αύξηση των καταγγελιών και η μορφή της βίας κατά 92% αφορά ενδοοικογενειακή βία. Ανάμεσα στους 4 νομούς, τα ποσοστά των καταγγελιών αφορούν κατά 52% το νομό του Ηρακλείου.

Η έκθεση της ΓΓΙΦ, ενισχύει τα ευρήματα της προηγούμενης έρευνας, καθώς η Κρήτη κατατάσσεται 3^η στον πίνακα με τις περιπτώσεις των γυναικών που εξυπηρετήθηκαν από Συμβουλευτικά Κέντρα (273) κατά τα έτη 2019-20 (ΓΓΙΦ, 2020). Εν κατακλείδι, έπειτα από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, παρατηρήσαμε ότι παρά την προσπάθεια σε θεσμικό επίπεδο, η ενδοοικογενειακή βία παραμένει ένα σημαντικό πρόβλημα της ελληνικής κοινωνίας υπό την όποια μορφή, φύλο και κατεύθυνση προέρχεται. Βασικοί άξονες αυτής της πτυχιακής εργασίας είναι τα διαρκώς αυξανόμενα ποσοστά της συντροφικής βίας, σε συνδυασμό με την έλλειψη στατιστικών στοιχείων για τους φοιτητές και τους άντρες θύματα κακοποίησης στην Ελλάδα. Η έρευνα και η αναζήτηση θα γίνει βασισμένη στους φοιτητές της πόλης του Ηρακλείου, όπου και σπουδάζουμε και όπου, όπως προαναφέρθηκε, τα ποσοστά της ενδοοικογενειακής βίας είναι ιδιαίτερος υψηλά.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ : ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ

1ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

1.1. Η ΣΗΜΑΣΙΑ, ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η σημασία της παρούσης ερευνητικής μελέτης συνίσταται στο να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των φοιτητών/τριών της πόλης του Ηρακλείου Κρήτης σχετικά με την άσκηση συντροφικής βίας ανεξαρτήτως φύλου. Θέλουμε να εντοπίσουμε την πιθανή συσχέτιση ανάμεσα στις αντιλήψεις των φοιτητών και τη χρήση βίας στις ερωτικές τους σχέσεις, καθώς και να ανακαλύψουμε τις διαφορές στα ποσοστά των στάσεων και των συμπεριφορών ανάμεσα στα δυο φύλα. Επιλέχθηκε να διερευνηθεί ως δείγμα οι φοιτητές του Ηρακλείου, καθώς τα ποσοστά ενδοοικογενειακής βίας στην Κρήτη παρουσιάζονται ιδιαιτέρως υψηλά, σύμφωνα με τις τελευταίες μελέτες, ενώ οι έρευνες για το γενικότερο θέμα της συντροφικής κακοποίησης και ειδικότερα με θύματα τους άνδρες είναι ανύπαρκτες. Επιπροσθέτως, το Ηράκλειο είναι η πόλη που σπουδάζουμε, οπότε θα ήταν ενδιαφέρον να εξετάσουμε το κοινωνικό περιβάλλον το οποίο μας περικλείει.

Πιο συγκεκριμένα οι στόχοι της ερευνητικής εργασίας είναι:

- Να εξεταστεί η σχέση της απόδοσης της ευθύνης σε περιστατικά κακοποίησης των γυναικών με δημογραφικά χαρακτηριστικά, όπως το φύλο, το έτος σπουδών, ο τόπος καταγωγής και το είδος της σχέσης των φοιτητών.
- Να καταγραφούν οι γενικότερες απόψεις του δείγματος ως προς την κακοποίηση στις ερωτικές σχέσεις και κυρίως να εξεταστεί το ποσοστό που αποδίδει την ευθύνη στο θύμα και όχι στον θύτη.
- Να καταγραφεί η συχνότητα της χρήσης βίας στις συντροφικές σχέσεις σε ένα δείγμα φοιτητών.
- Να διερευνηθεί αν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις στάσεις απέναντι στην άσκηση συντροφικής βίας και στις εμπειρίες του δείγματος.

1.2. ΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Σύμφωνα με την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας αναμένεται:

- Να υπάρξει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των δύο φύλων και πιο συγκεκριμένα οι άνδρες φοιτητές θα έχουν ασκήσει πιο συχνά συντροφική βία από ότι οι γυναίκες φοιτήτριες.
- Να υπάρξει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απόψεις μεταξύ των αντρών και των γυναικών. Συγκεκριμένα, αναμένεται οι άντρες να ρίχνουν την ευθύνη της κακοποίησης στο θύμα σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι οι γυναίκες.
- Να υπάρξει συσχέτιση μεταξύ των εμπειριών και των αντιλήψεων των φοιτητών. Συγκεκριμένα αναμένουμε ότι οι φοιτητές που έχουν αντιμετωπίσει στο παρελθόν συντροφική βία, θα είναι πιο συνειδητοποιημένοι και επικριτικοί απέναντι στην άσκηση της.

1.3. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Το δείγμα αποτέλεσαν φοιτητές οι οποίοι σπουδάζουν σε διάφορες σχολές στην πόλη του Ηρακλείου Κρήτης, ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου ή έτους σπουδών.

1.4. ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ακολουθήσαμε την ποσοτική έρευνα καθώς θέλουμε να εξετάσουμε ένα μεγάλο μέρος πληθυσμού και μας ενδιέφερε η αναγωγή των αποτελεσμάτων σε ποσοστιαίες μονάδες. Επίσης, ως βασικό χαρακτηριστικό της ποσοτικής έρευνας είναι η μικρότερη επένδυση χρόνου που απαιτείται από τον ερευνητή (Κυριαζή, 1999).

1.5. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ

Για την διεξαγωγή της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο, το οποίο είναι μια φόρμα που περιέχει ένα σύνολο ερωτήσεων και οι συμμετέχοντες καλούνται να το συμπληρώσουν. Το ερωτηματολόγιο είναι αποτέλεσμα προσωπικής μας μελέτης και σύνταξης. Στην περίπτωση μας, λόγω των συνθηκών της πανδημίας του κορονοϊού, κατέστη αδύνατο να διανέμουμε το ερωτηματολόγιο δια χειρός, οπότε το δημιουργήσαμε μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του Google Forms και διανεμήθηκε μέσω διαδικτυακών ιστοτόπων ή/ και σελίδων δικτύωσης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων του Ηρακλείου.

Το ερωτηματολόγιο χωρίστηκε σε 4 ενότητες και αποτελείται από 81 ερωτήσεις συνολικά. Η πρώτη και η δεύτερη ενότητα αποτελούνται από τα δημογραφικά και γενικά στοιχεία του πληθυσμού. Η τρίτη από μια κλίμακα συμφωνίας, μέσω της οποίας συλλέγονται οι απόψεις των φοιτητών για την συντροφική βία. Η τέταρτη και τελευταία ενότητα, μέσω διχοτομικών κλιμάκων, εξετάζει τις εμπειρίες των φοιτητών. Στο τέλος η 81^η ερώτηση αφορούσε σχόλια ή προτάσεις που μπορούσαν να μας κάνουν οι συμμετέχοντες και ήταν προαιρετική.

1.5.1. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Αρχικά το πρώτο μέρος χωρίζεται σε δύο τμήματα και λαμβάνονται πληροφορίες για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τα γενικά στοιχεία του ερευνητικού πληθυσμού. Στο πρώτο τμήμα περιλαμβάνονται 6 ερωτήσεις κλειστού τύπου και καταγράφουν το φύλο, την ηλικία, την εθνικότητα, την περιοχή καταγωγής (αστική- ημιαστική- αγροτική περιοχή), το τμήμα φοίτησης και το έτος σπουδών. Στο δεύτερο τμήμα διερευνώνται γενικές πληροφορίες που σχετίζονται με τις ερωτικές σχέσεις. Οι ερωτήσεις είναι 8, ανοικτού και κλειστού τύπου και αφορούν το αν ο συμμετέχοντας είναι σε σχέση, ποια είναι η κατάσταση της σχέσης του, ποια η διάρκεια, ερωτήσεις για το αν έχουν σκεφτεί ότι έχουν υπάρξει θύματα ή θύτες βίας και αν έχουν ενημερωθεί σχετικά με την συντροφική κακοποίηση από κάποια ημερίδα ή σεμινάριο. Τέλος, προσθέσαμε μια προαιρετική ερώτηση που αναφέρει τι είναι για τον ερωτηθέντα η συντροφική βία, με την δυνατότητα σύντομης απάντησης.

1.5.2. ΑΠΟΨΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ - ΚΛΙΜΑΚΑ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ – LIKERT

Σε αυτή την ενότητα εξετάζονται οι απόψεις των φοιτητών μέσω μιας κλίμακας συμφωνίας. Η κλίμακα Likert αποτελεί μια κλίμακα αξιολόγησης και εκτίμησης απόψεων / συμπεριφορών. Ο αξιολογητής έχει μια λίστα με προτάσεις (καταφατικές ή ερωτηματικές), ο αριθμός των οποίων συνήθως κυμαίνεται από έξι ως τριάντα (Arnold et al, 1967). Οι προτάσεις συνοδεύονται από κλειστές απαντήσεις, οι οποίες συνήθως δίνονται με τη μορφή κλίμακας από 3 ως 7 βαθμίδες και υποδηλώνουν διαφορετικό βαθμό συμφωνίας ή ικανοποίησης. Στη διαβάθμιση της κλίμακας χρησιμοποιείται συνήθως η ομάδα επιλογών «Διαφωνώ», «Μάλλον διαφωνώ», «Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ», «Μάλλον συμφωνώ», «Συμφωνώ». Ο συμμετέχων καλείται να σημειώσει το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας του με την εκάστοτε πρόταση.

Τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται πρέπει να είναι σύντομα, σαφή και κατανοητώς γραμμένα, χωρίς να γενικολογούν (Παπαδημητρίου κ.α., 2001).

Στην περίπτωση μας, χρησιμοποιήθηκαν 27 καταφατικές προτάσεις με στάσεις ή πεποιθήσεις που συχνά χρησιμοποιούνται για να εξηγήσουν την συντροφική βία. Παραδείγματος χάριν, «Ευθύνεται ο/η σύντροφος μου που βγαίνω εκτός εαυτού.», «Η συντροφική βία είναι πιο πιθανό να συμβεί σε φτωχές ή υποβαθμισμένες περιοχές.», «Μπορώ να σκεφτώ μια περίπτωση όπου θα ενέκρινα μια σύζυγος να ασκήσει σωματική βία στο σύζυγό της.» κ.ο.κ. Οι απαντήσεις δινόταν μέσα από μια κλίμακα 5 βαθμίδων : «Διαφωνώ απόλυτα», «Διαφωνώ», «Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ», «Συμφωνώ», «Συμφωνώ απόλυτα».

1.5.3. ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ - ΔΙΧΟΤΟΜΙΚΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ

Στην τελευταία ενότητα του ερωτηματολογίου, χρησιμοποιήθηκε διχοτομική κλίμακα «ΝΑΙ» ή «ΟΧΙ» για να εξετάσει τις εμπειρίες του δείγματος σε σχέση με την άσκηση ή την αποδοχή κακοποίησης, στην τωρινή ή στην τελευταία τους συντροφική σχέση. Όσον αφορά στις διχοτομικές ερωτήσεις, πρόκειται για ερωτήσεις που επιδέχονται ως απάντηση μια από δύο δυνατές τιμές. Ο λόγος που αποφασίσαμε να τις χρησιμοποιήσουμε είναι για να απομονώσουμε την απάντηση σε καταφατική ή αρνητική και να μπορέσουμε να εξάγουμε τα στατιστικά αποτελέσματα συμπεριφορών πιο εύκολα. Οι διχοτομικές ερωτήσεις χρησιμοποιούνται για να μετρήσουμε συμπεριφορές, όχι απόψεις (Ζαφειρόπουλος, 2015).

Εδώ οι προτάσεις ήταν 39, κλειστού τύπου και εξέταζαν την ενεργητική ή παθητική κακοποίηση. Π.χ. «Εξανάγκασα τον/την σύντρόφό μου σε σεξουαλική επαφή χωρίς προφυλάξεις.» ή «Δημιουργήθηκε σε εμένα κάποιο εξωτερικό τραύμα σε κάποιο μέρος μου σώματος εξαιτίας ενός καυγά μας» . Στο τέλος υπήρχε η τελική προαιρετική ερώτηση που κατέγραφαν σχόλια και προτάσεις των συμμετεχόντων.

2ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

2.1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Το δείγμα αποτέλεσαν 110 φοιτητές των Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου (85 - 77,3%) και του Πανεπιστημίου Κρήτης (25 - 22,7%). Όλοι οι συμμετέχοντες ήταν ελληνικής υπηκοότητας, με το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών να είναι γυναίκες (76 - 69,1%) και οι άνδρες κατείχαν το μικρότερο ποσοστό (34 - 30,9%). Η ηλικία τους κυμαίνεται από τα 17 έτη και άνω. Συγκεκριμένα, 5 συμμετέχοντες είχαν ηλικία 17-19 (4,5%), 51 συμμετέχοντες ήταν 20-22 (46,4%) και 54 ήταν 23 και άνω (49,1%). Όσον αφορά τον τόπο καταγωγής, οι περισσότεροι μεγάλωσαν σε αστική περιοχή (53 - 48,2%), 44 άτομα (30,9%) μεγάλωσαν σε ημι-αστική περιοχή και 23 άτομα (20,9%) σε αγροτική περιοχή. Οι σχολές των φοιτητών είχαν αρκετή ποικιλία, με την πλειοψηφία (64 - 58,2%) να φοιτούν στο δικό μας τμήμα, Κοινωνικής Εργασίας του ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων 64 (58,2%) ήταν τελειόφοιτοι, 5^ο έτος και άνω, 6 άτομα (5,5%) ήταν μεταπτυχιακοί και 18 άτομα (16,4%) ήταν στο 4^ο έτος. Οι υπόλοιποι 22 (20,0%) ήταν από το 1^ο έως το 3^ο έτος σπουδών.

Όσον αφορά τις συντροφικές σχέσεις, σε σχέση βρίσκονται 63 (57,3%) άτομα του δείγματος, ενώ οι περισσότεροι συμμετέχοντες (40, 65,6%) συμβιώνουν με τον/την σύντροφο τους, ενώ 3 (4,9%) φοιτητές είναι αρραβωνιασμένοι. Ως προς την χρονική διάρκεια της σχέσης η πιο συχνή απάντηση ήταν 2 χρόνια (12, 34,3%), ενώ 4 χρόνια ήταν η 2^η πιο συχνή απάντηση (6, 17,1%). Ο μέσος χρόνος σχέσης ήταν $3,5 \pm 2,2$ έτη με εύρος από 1-10 έτη. Σχεδόν όλοι (107, 97,3%) δηλώνουν ότι έχουν ακούσει την έννοια της συντροφικής βίας, ενώ 57 (51,8%) από τους φοιτητές έχει σκεφτεί ότι κάποια στιγμή υπήρξε θύμα βίας σε σχέση. Παρόμοια 56 (50,9%) των φοιτητών δηλώνει ότι πιθανά να έχει χρησιμοποιήσει βία σε συντροφική σχέση, ένα 42 (38,2%) έχει παρακολουθήσει τουλάχιστον ένα σεμινάριο για το θέμα.

2.2. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ

Στατιστική Ανάλυση

Οι συνεχείς μεταβλητές εκφράστηκαν με τη μορφή της μέσης τιμής και της τυπικής απόκλισης και οι κατηγορικές (συνεχείς διακριτές και ποιοτικές) με τη μορφή

συχνότητας και % συχνότητας. Η γραφική παρουσίαση των αποτελεσμάτων έγινε με τη μορφή κυκλικών διαγραμμμάτων, ραβδογραμμμάτων, θηκογραμμμάτων και διαγραμμμάτων διασποράς.

Οι έλεγχος χ^2 του Pearson χρησιμοποιήθηκε για την μέτρηση της συσχέτισης δύο διακριτών μεταβλητών. Ο έλεγχος McNemar χρησιμοποιήθηκε για να ελέγξει τις αλλαγές στις πράξεις βίας μεταξύ θυμάτων και θυτών. Ο έλεγχος Kolmogorov Smirnov εφαρμόστηκε για την εξέταση της κανονικότητας και ο έλεγχος Cronbach's alpha για την μέτρηση της εσωτερικής συνέπειας των ερωτήσεων. Ο έλεγχος t-test ανεξαρτήτων δειγμάτων εφαρμόστηκε για την μέτρηση διαφορών των μέσων τιμών ανάμεσα σε δύο ομάδες, ενώ για >3 ομάδων ο έλεγχος ανάλυσης ANOVA. Τα καταχωρημένα δεδομένα ήταν σε μορφή csv όπως προέκυψαν από την εφαρμογή Google Forms, και στη συνέχεια μετατράπηκαν σε μορφή EXCEL 365 και αναλύθηκαν με το πρόγραμμα IBM SPSS Statistics 24.0. Για τους ελέγχους ως όριο σημαντικότητας τέθηκε το $\alpha=0,05$.

Αποτελέσματα

Στον **Πίνακα 1** παρουσιάζονται βασικά δημογραφικά χαρακτηριστικά όπως ηλικία, φύλο και περιοχή. Οι 76 γυναίκες (69,1%) είναι η πλειοψηφία του δείγματος, ενώ ηλικιακά οι συμμετέχοντες/-ούσες ανήκουν οι περισσότεροι στην ηλικιακή ομάδα 23+ (54, 49,1%). Συγκρίσιμο ποσοστό 51 (46,4%) αποτελούν τα άτομα της ηλικιακής ομάδας 20-22 ετών ενώ μόλις 5 (4,5%) άτομα είναι στην ομάδα 17-19. Σχεδόν οι μισοί 53 φοιτητές (48,2%) δηλώνουν ότι μεγάλωσαν σε αστική περιοχή, ενώ 23 (20,9%) των φοιτητών σε αγροτική περιοχή.

Πίνακας 1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων

		N	%
Φύλο ²	Άνδρας	34	30,9%
	Γυναίκα	76	69,1%
Ηλικία	17-19	5	4,5%
	20-22	51	46,4%
	23+	54	49,1%
Περιοχή που μεγαλώσατε	Αγροτική	23	20,9%
	Αστική	53	48,2%
	Ημιαστική	34	30,9%

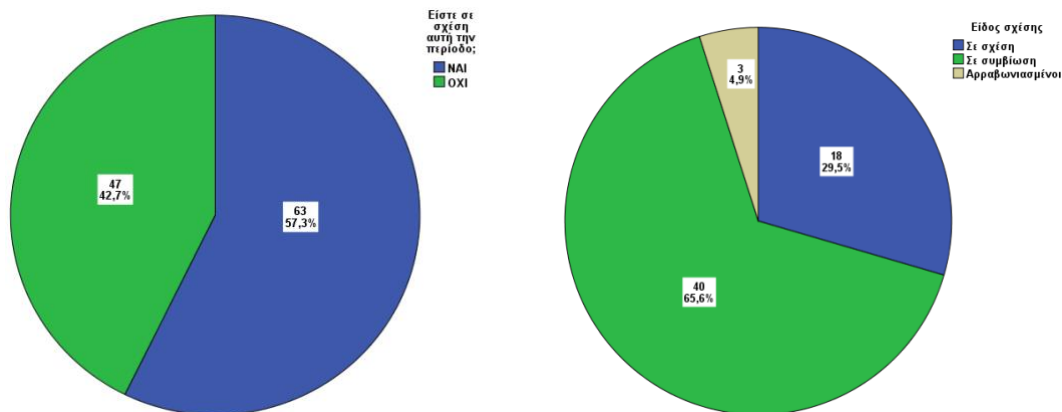
Η συλλογή των δεδομένων έγινε σε ανοικτή βάση και συμπληρώθηκε από φοιτητές του Πανεπιστημίου Κρήτης και του ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ με τους τελευταίους να αποτελούν το μεγαλύτερο τμήμα της βάσης (85, 77,3%). Ως προς την κατανομή τους ανά σχολή, 64 (58,2%) φοιτητές ήταν από την ΣΕΥΠ, 10 (9,1%) από το ΣΕΕ και 25 άτομα (22,7%) από άλλες σχολές εκτός ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων 64 (58,2%) ήταν τελειόφοιτοι 5 έτος και άνω, 6 άτομα (5,5%) ήταν μεταπτυχιακοί και 18 άτομα (16,4%) ήταν στο 4^ο έτος. Οι υπόλοιποι 22 (20,0%) ήταν από το 1^ο έως το 3^ο έτος σπουδών. (Πίνακας 2)

Πίνακας 2. Χαρακτηριστικά φοίτησης των φοιτητών

		N	%
Σχολή	ΣΕΥ	64	58,2%
	ΣΕΕ	10	9,1%
	ΣΕΓ	4	3,6%
	ΣΕΔΟ	7	6,4%
	Άλλο	25	22,7%
Πανεπιστήμιο	ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ	85	77,3%
	Κρήτης	25	22,7%
Έτος σπουδών	1ο	4	3,6%
	2ο	7	6,4%
	3ο	11	10,0%
	4ο	18	16,4%
	5ο+	64	58,2%
Σπουδές	Μεταπτυχιακός	6	5,5%
	Προπτυχιακός	40	36,4%
	Τελειόφοιτος	64	58,2%
	Μεταπτυχιακός	6	5,5%
	Μεταπτυχιακός	6	5,5%

Με βάση το **Διάγραμμα 1α** σε σχέση βρίσκονται 63 (57.3%) άτομα του δείγματος, ενώ με βάση το **Διάγραμμα 1β** οι περισσότεροι συμμετέχοντες (40, 65,6%) συμβιώνουν με

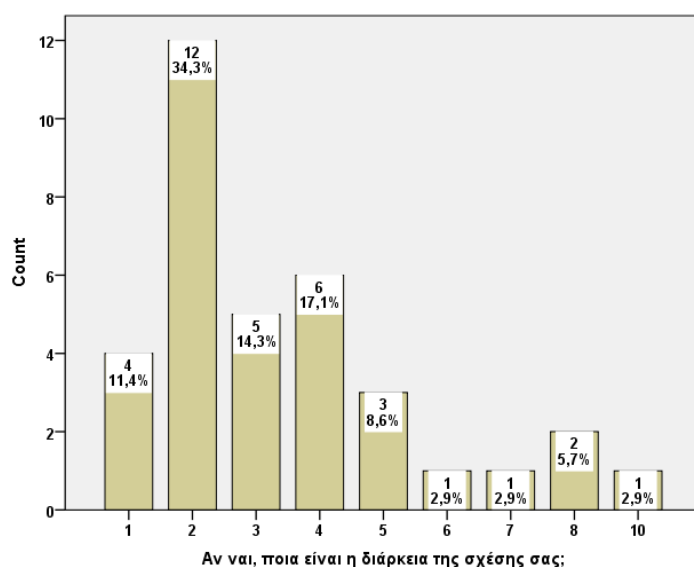
τον/την σύντροφο τους, ενώ 3 (4.9%) φοιτητές είναι αρραβωνιασμένοι. Ως προς την χρονική διάρκεια της σχέσης η πιο συχνή απάντηση ήταν 2 χρόνια (12, 34,3%), ενώ 4 χρόνια ήταν η 2^η πιο συχνή απάντηση (6, 17,1%). Ο μέσος χρόνος σχέσης ήταν $3,5 \pm 2,2$ έτη με εύρος από 1-10 έτη.

A

(α)

(β)

(γ)

Διάγραμμα 1. Πόσοι φοιτητές είναι σε σχέση αυτή την περίοδο (α) και το είδος της σχέσης (β) και διάρκεια της σχέσης (γ)

Στον **Πίνακα 3** παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν την γνώση της έννοιας της συντροφικής βίας. Σχεδόν όλοι (107, 97,3%) δηλώνουν ότι έχουν ακούσει την έννοια της συντροφικής βίας, ενώ 57 (51,8%) από τους φοιτητές έχει σκεφτεί ότι κάποια στιγμή υπήρξε θύμα βίας σε σχέση. Παρόμοια 56 (50,9%) των φοιτητών δηλώνει ότι πιθανά να έχει χρησιμοποιήσει βία σε συντροφική σχέση, ένα 42 (38,2%) έχει παρακολουθήσει τουλάχιστον ένα σεμινάριο για το θέμα

Πίνακας 3. Γνώση για την έννοια της συντροφικής βίας

	Όχι		Ναι	
	N	%	N	%
Έχετε ακούσει ποτέ για την έννοια της συντροφικής βίας;	3	2,7%	107	97,3%
Έχετε σκεφτεί εάν κάποια στιγμή υπήρξατε θύμα βίας σε μια συντροφική σχέση;	53	48,2%	57	51,8%
Έχετε σκεφτεί εάν κάποια στιγμή χρησιμοποιήσατε βία σε μια συντροφική σχέση;	54	49,1%	56	50,9%
Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε μια ομάδα, σε ένα σεμινάριο ή σε μια ενημέρωση με θέμα την συντροφική βία;	68	61,8%	42	38,2%

Στον **Πίνακα 4** παρουσιάζεται η επίδραση των δημογραφικών παραγόντων στο εάν κάποιος έχει σκεφτεί ότι υπήρξε θύμα ή θύτης συντροφικής βίας. Για καμία από τις σχέσεις δεν παρουσιάστηκε κάποια στατιστικά σημαντική συσχέτιση τόσο ως προς την άσκηση βίας ως θύμα (φύλο $p=0,057$, ηλικία $p=0,345$, περιοχή $p=0,614$, Πανεπιστήμιο φοίτησης $p=0,983$, έτος σπουδών $p=0,075$ και σε σχέση ή όχι $p=0,526$), όπως και ως προς την άσκηση ως θύτης (φύλο $p=0,898$, ηλικία $p=0,879$, περιοχή $p=0,125$, Πανεπιστήμιο φοίτησης $p=0,562$, έτος σπουδών $p=0,855$ και σε σχέση ή όχι $p=0,721$)

Πίνακας 4. Επίδραση δημογραφικών παραγόντων στο εάν υπήρξε κάποιος θύμα ή θύτης συντροφικής βίας.

		Συντροφική Βία					
		Υπήρξατε θύμα			Χρησιμοποιήσατε		
		n	%	P	n	%	P
Φύλο	Άνδρας	13	38,2%	0,057	17	50,0%	0,898

	Γυναίκα	44	57,9%		39	51,3%	
Ηλικία	17-19	1	20,0%	0,345	2	40,0%	0,879
	20-22	27	52,9%		26	51,0%	
	23+	29	53,7%		28	51,9%	
Περιοχή	Αγροτική	11	47,8%	0,614	9	39,1%	0,125
	Αστική	26	49,1%		25	47,2%	
	Ημιαστική	20	58,8%		22	64,7%	
Πανεπιστήμιο	ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ	44	51,8%	0,983	42	49,4%	0,562
	Κρήτης	13	52,0%		14	56,0%	
Σπουδές	Προπτυχιακός	16	40,0%	0,076	19	47,5%	0,855
	Τελειόφοιτος	39	60,9%		34	53,1%	
	Μεταπτυχιακός	2	33,3%		3	50,0%	
Σχέση	Όχι	26	55,3%	0,526	23	48,9%	0,721
	Ναι	31	49,2%		33	52,4%	

Η αποδοχή ή άσκηση βίας από και προς τον κάποιο σύντροφο παρουσιάζεται στον **Πίνακα 5**. Ο Πίνακας παρουσιάζει τις συχνότητα σεξουαλικής (ΣΕΞ), Ψυχολογικής (ΨΥΧ) και Σωματικής (ΣΩΜ) βίας που ασκήθηκε στον ερωτώμενο είτε «ως θύμα» είτε ως θύτης. Εκτός από την συχνότητα παρουσιάζονται οι συγκρίσεις στο είδος των πράξεων μεταξύ θυμάτων και θυτών.

Σε ότι αφορά την σεξουαλική βία, 7 (6,4%) έχουν δεχθεί εξαναγκασμό σε ερωτική πράξη χωρίς προφυλάξεις ενώ δηλώνουν 16 (14,5%) ότι έχουν ασκήσει σεξουαλική βία. Μεταξύ των ερωτώμενων υπάρχει διαφορά σύμφωνα με το McNemar's $p=0,035$, δηλαδή τα ποσοστά αυτών που ασκούν βία διαφοροποιούνται από αυτούς που δέχονται βία αυτού του τύπου. Αντίθετα μη στατιστικά σημαντική διαφορά, (McNemar's $p=0,286$) παρατηρήθηκε μεταξύ θυμάτων (5, 4,5%) και θυτών (9, 8,2%) στο ότι εξαναγκάστηκαν με τη βία να έχουν σεξουαλική επαφή. Η μη στατιστική διαφοροποίηση σημαίνει ότι περίπου τα ίδια ποσοστά φοιτητών άσκησαν ή δέχθηκαν σεξουαλική βία αυτού του τύπου.

Η πιο συχνή μορφή σωματικής βίας είναι το σπρώξιμο ή ο εξαναγκασμός στον σύντροφο να κάνει κάτι που δεν θέλει (θύμα: 15, 13,6%, θύτης: 26, 23,6%). Παρουσιάζεται στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ θυτών και θυμάτων στα ποσοστά άσκησης τέτοιας σωματικής βίας (McNemar's $p=0,007$). Σε όλες τις

υπόλοιπες μορφές σωματικής βίας δεν παρουσιάστηκε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ θυμάτων και θυτών (McNemar's $p > 0,05$). Δεύτερη σε συχνότητα μορφή σωματικής βίας ήταν το σπρώξιμο στον σύντροφο ως θύμα να έχει συχνότητα 21, 19,1% και ως θύτης 24, 21,8% (McNemar $p = 0,607$, ενώ το χαστούκι στο σύντροφο δηλώθηκε από 17 (15,5%) από τα θύματα και από 21 από τους θύτες (19,1%) (McNemar $p = 0,424$). Ποσοστά άνω του 10% (Θύματα 14, 12,7%, θύτης 13, 11,8%) παρουσιάστηκαν επίσης στην πράξη «πέταξα κάτι στο/στη σύντροφο μου που θα μπορούσε να τον τραυματίσει (McNemar's $p = 1,00$), ενώ η χαμηλότερη συχνότητα ήταν στην «εμφάνιση όπλου/μαχαιριού» κατά του συντρόφου (θύτης: 4, 3,6%, θύμα: 2, 1,8%) (McNemar's $p = 0,625$).

Οι ψυχολογικές πράξεις βίας παρουσίασαν παρόμοια ποσοστά μεταξύ θυτών και θυμάτων (McNemar's $p > 0,05$) και με υψηλά ποσοστά μεταξύ των θυμάτων και των θυτών στο «Φώναξα ή ούρλιαξα στο/στη σύντροφό μου» (Θύμα: 69, 62,7%, θύτης: 66, 60,0%), στο «Προσέβαλα ή έβρισα το/τη σύντροφό μου» (Θύμα: 57, 51,8%, θύτης: 64, 58,2%), και στο «Απεκάλεσα το/τη σύντροφο μου ένα προσβλητικό επίθετο» (θύμα: 50, 45,5%, θύτης: 49, 44,5%). Χαμηλότερα ποσοστά παρουσιάστηκαν στην πράξη «Κατέστρεψα κάτι που άνηκε στο/στη σύντροφό μου» (Θύμα: 11, 10,0%, θύτης: 12, 10,9%). (Διάγραμμα 2)

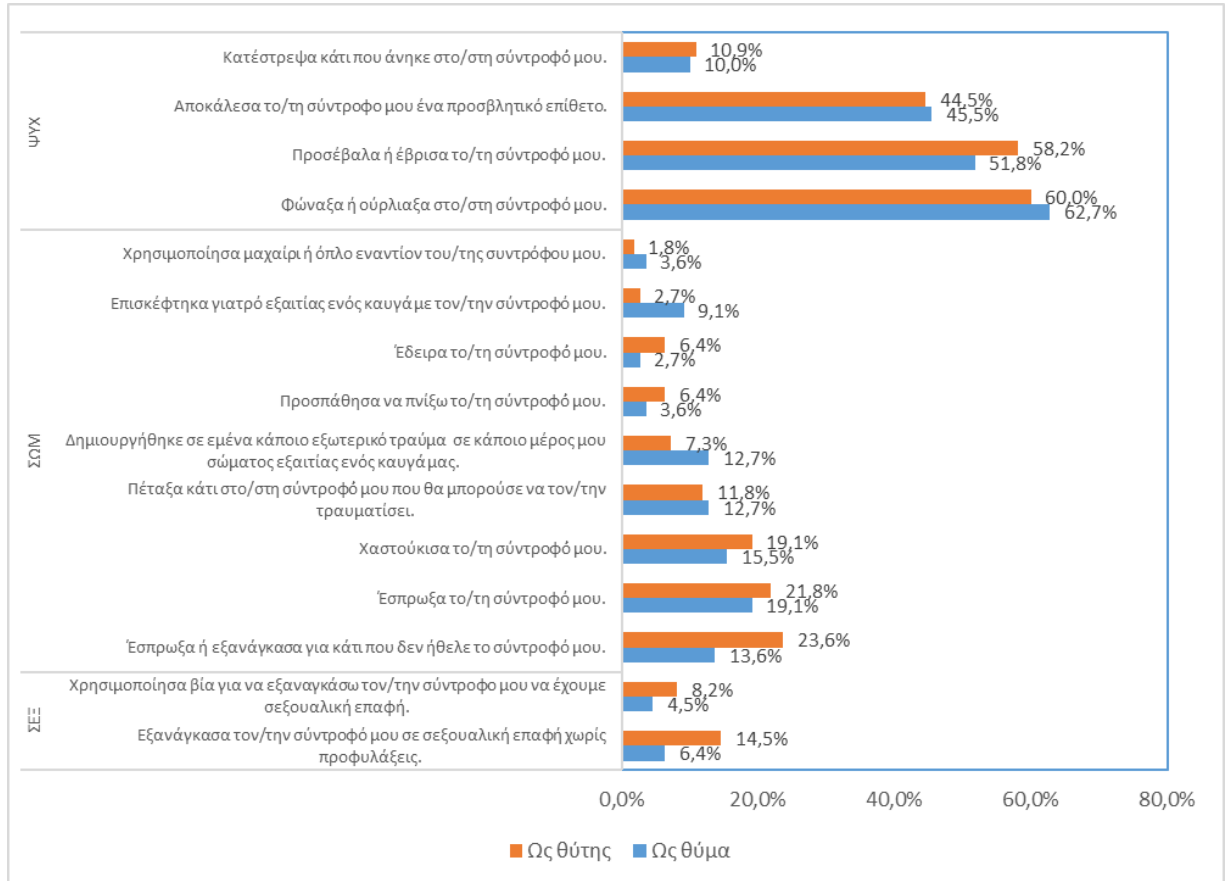
Πίνακας 5. Συχνότητες σεξουαλικής, σωματικής και ψυχικής βίας καθώς και οι συγκρίσεις τους ανάμεσα στους/στις ερωτώμενους/-ες και τις/τους συντρόφους τους.

	Ως θύμα		Ως θύτης		McNemar's p
	N	%	n	%	
Εξανάγκασα τον/την σύντροφό μου σε σεξουαλική επαφή χωρίς προφυλάξεις.	7	6,4%	16	14,5%	0,035
Χρησιμοποίησα βία για να εξαναγκάσω τον/την σύντροφο μου να έχουμε σεξουαλική επαφή.	5	4,5%	9	8,2%	0,286

ΣΩΜ	Έσπρωξα ή εξανάγκασα για κάτι που δεν ήθελε το σύντροφό μου.	15	13,6%	26	23,6%	0,007
ΣΩΜ	Έσπρωξα το/τη σύντροφό μου.	21	19,1%	24	21,8%	0,607
ΣΩΜ	Χαστούκισα το/τη σύντροφό μου.	17	15,5%	21	19,1%	0,424
ΣΩΜ	Πέταξα κάτι στο/στη σύντροφό μου που θα μπορούσε να τον/την τραυματίσει.	14	12,7%	13	11,8%	1,000
ΣΩΜ	Δημιουργήθηκε σε εμένα κάποιο εξωτερικό τραύμα σε κάποιο μέρος μου σώματος εξαιτίας ενός καυγά μας.	14	12,7%	8	7,3%	0,145
ΣΩΜ	Προσπάθησα να πνίξω το/τη σύντροφό μου.	4	3,6%	7	6,4%	0,250
ΣΩΜ	Έδειρα το/τη σύντροφό μου.	3	2,7%	7	6,4%	0,289
ΣΩΜ	Επισκέφτηκα γιατρό εξαιτίας ενός καυγά με τον/την σύντροφό μου.	10	9,1%	3	2,7%	0,065
ΣΩΜ	Χρησιμοποίησα μαχαίρι ή όπλο εναντίον του/της συντρόφου μου.	4	3,6%	2	1,8%	0,625
ΨΥΧ	Φώναξα ή ούρλιαξα στο/στη σύντροφό μου.	69	62,7%	66	60,0%	0,586
ΨΥΧ	Προσέβαλα ή έβρισα το/τη σύντροφό μου.	57	51,8%	64	58,2%	0,086
ΨΥΧ	Απεκάλεσα το/τη σύντροφο μου ένα προσβλητικό επίθετο.	50	45,5%	49	44,5%	1,000

Κατέστρεψα κάτι που 11 10,0% 12 10,9% 1,000
 άνηκε στο/στη συντρόφό
 ΨΥΧ μου.

Διάγραμμα 2. Πράξεις σεξουαλικής, σωματικής ή ψυχολογικής συντροφικής βίας μεταξύ ερωτώμενων και συντρόφων τους.

Από την ενοποίηση των προσωπικών απαντήσεων για τους ίδιους και τους συντρόφους τους ελέγχθηκε κατά πόσο η άσκηση σωματικής, ψυχολογικής και σεξουαλικής βίας διαφοροποιείται ανάμεσα στα φύλα. Οι απαντήσεις έδειξαν ότι όλες σχεδόν οι πράξεις βίας δεν διαφοροποιούνται σε σχέση με το φύλο, ή διαφορετικά υπάρχει ίδια πιθανότητα να ασκηθούν από άνδρα ή από γυναίκα στον σύντροφο τους ($p > 0,05$). Μοναδικά στατιστική διαφορά παρουσιάστηκε στην ερώτηση που αφορά τραυματικές σωματικές βλάβες με επίσκεψη στο γιατρό όπου οι άνδρες δηλώνουν σε μεγαλύτερο βαθμό 10 (9,1%) σε σχέση με τις γυναίκες 3 (2,7%) ($p = 0,046$).

Πίνακας 6. Διαφοροποίηση της άσκησης βίας ανάμεσα στα φύλα

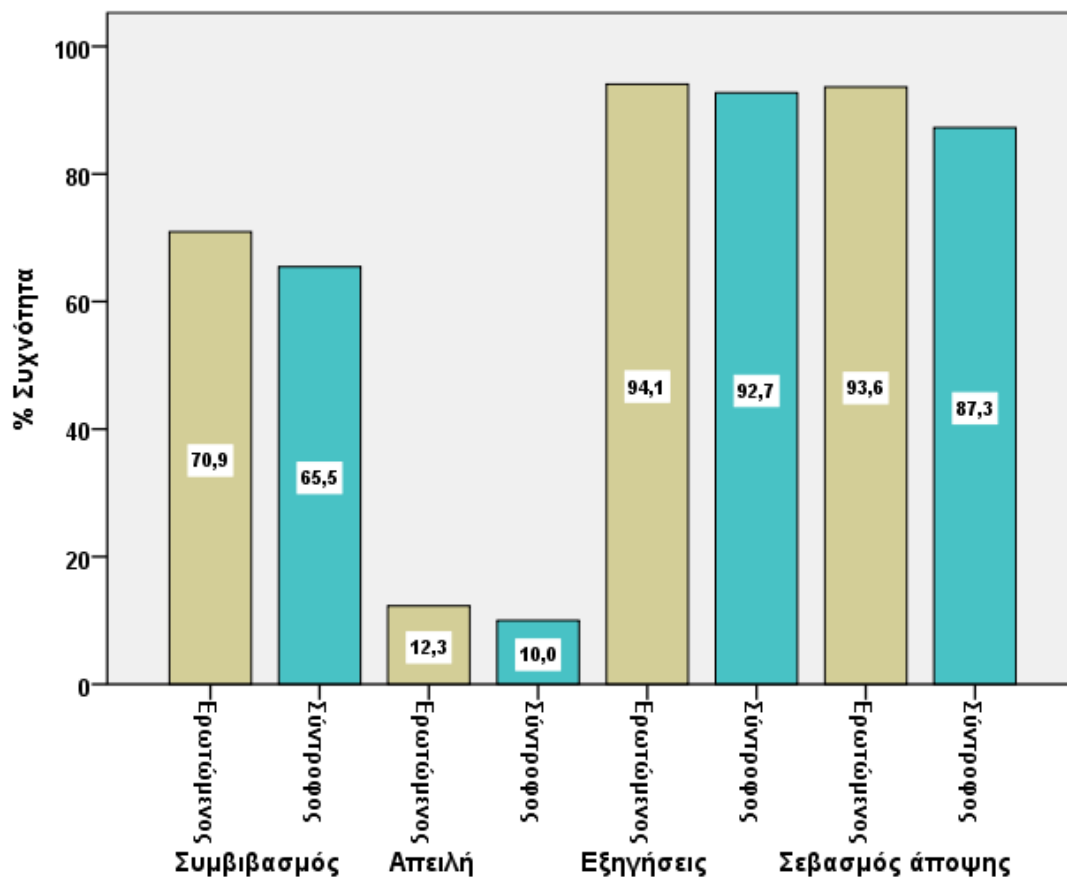
Φύλο

		Ανδρας		Γυναίκα		
		N	%	n	%	p
	Εξανάγκασα τον/την σύντροφό μου σε σεξουαλική επαφή χωρίς προφυλάξεις.	15	13,6%	8	7,3%	0,123
ΣΕΞ	Χρησιμοποίησα βία για να εξαναγκάσω τον/την σύντροφο μου να έχουμε σεξουαλική επαφή.	8	7,3%	6	5,5%	0,581
ΣΕΞ	Έσπρωξα ή εξανάγκασα για κάτι που δεν ήθελε το σύντροφό μου.	21	19,1%	20	18,2%	0,863
ΣΩΜ	Πέταξα κάτι στο/στη σύντροφό μου που θα μπορούσε να τον/την τραυματίσει.	14	12,7%	13	11,8%	0,837
ΣΩΜ	Χαστούκισα το/τη σύντροφό μου.	15	13,6%	23	20,9%	0,154
ΣΩΜ	Προσπάθησα να πνίξω το/τη σύντροφό μου.	5	4,5%	6	5,5%	0,757
ΣΩΜ	Έδειρα το/τη σύντροφό μου.	4	3,6%	6	5,5%	0,517
ΣΩΜ	Χρησιμοποίησα μαχαίρι ή όπλο εναντίον του/της συντρόφου μου.	4	3,6%	2	1,8%	0,408
ΣΩΜ	Δημιουργήθηκε σε εμένα κάποιο εξωτερικό τραύμα σε κάποιο μέρος μου σώματος εξαιτίας ενός καυγά μας.	15	13,6%	7	6,4%	0,072
ΣΩΜ	Έσπρωξα το/τη σύντροφό μου.	23	20,9%	22	20,0%	0,867
ΣΩΜ	Επισκέφτηκα γιατρό εξαιτίας ενός καυγά με τον/την σύντροφό μου.	10	9,1%	3	2,7%	0,045
ΣΩΜ	Προσέβαλα ή έβρισα το/τη σύντροφό μου.	60	54,5%	61	55,5%	0,892
ΨΥΧ	Φώναξα ή ούρλιαξα στο/στη σύντροφό μου.	67	60,9%	68	61,8%	0,890
ΨΥΧ	Αποκάλεσα το/τη σύντροφο μου ένα προσβλητικό επίθετο.	49	44,5%	50	45,5%	0,892
ΨΥΧ						

Κατέστρεψα κάτι που άνηκε	10	9,1%	13	11,8%	0,509
ΨΥΧ στο/στη σύντροφό μου.					

Η καταγραφή των αντιδράσεων στην όποια μορφή βίας αναφέρθηκε από τους ερωτώμενους, παρουσιάζεται στο **Διάγραμμα 3**. Παρατηρήθηκε ότι οι «συμβιβαστικές ειρηνικές λύσεις» είναι οι κυρίαρχες. Πιο συγκεκριμένα τόσο στους ερωτώμενους όσο και στις πιθανές αντιδράσεις των συντρόφων τους η παροχή εξηγήσεων ήταν υψηλότερη στους ερωτώμενους 94,1% όσο και στους συντρόφους τους 92,7%. Παρόμοια υψηλά ποσοστά 93,6% και 87,3% παρουσιάστηκαν στην επιλογή σεβασμός της άλλης άποψης, ενώ ο συμβιβασμός παρουσιάζει για τον ερωτώμενο ποσοστό 70,9% και 65,5% για τον σύντροφο. Οι απειλές αφορούν μόλις το 12,3% για τον/την ερωτώμενο και 10,0% για τον/την σύντροφο.

η

Διάγραμμα 3. Αντιδράσεις ερωτώμενων σε μία βίαιη συντροφική πράξη

Σε αυτή την ενότητα εξετάζονται οι αντιλήψεις των ερωτώμενων σε σχέση με το ζήτημα της συντροφικής βίας. Στον **Πίνακα 7** καταγράφονται οι απαντήσεις όλων των

ερωτώμενων κατηγοριοποιημένες ανάλογα με το ζήτημα που εξετάζουν. Οι ερωτήσεις 1-5 αφορούν την *Αντίληψη για τις σχέσεις* που έχουν οι ερωτώμενοι, ενώ οι ερωτήσεις 8, 9, 10, 18, 19 αφορούν την δικαιολόγηση της συντροφικής βίας (*Ψυχολογική δικαιολόγηση θύτη*). Οι ερωτήσεις 6, 7, 12, 21, 22, 23, 25, 26, 27 σχετίζονται με την αντίληψη που έχουν οι ερωτώμενοι για την κοινωνική διάσταση (*Κοινωνικοί λόγοι*). Τέλος οι ερωτήσεις 11, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 24 θεωρούν ότι την ευθύνη για τη συντροφική βία την έχει το θύμα (γυναίκα) και είναι κάτω από την ομάδα (*Ευθύνη του θύματος*).

Η κλίμακες έχουν αρνητική κατεύθυνση, δηλαδή υψηλές τιμές σημαίνουν κακή στάση απέναντι στο ζήτημα της συντροφικής βίας οποιασδήποτε μορφής.

Πίνακας 7. Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με τις αντιλήψεις για την συντροφική βία

	Διαφων		Ούτε συμφων				Συμφων			
	ώ		Διαφων		/διαφων		Συμφων			
	απόλυτα		ώ		ώ		ώ			
	n	%	n	%	n	%	N	%	N	%
Αντίληψη για τις										
q σχέσεις										
Θα ένιωθα	1	11,8	2	24,5	3	29,1	3	27,3	8	7,3
προδομένος/η αν ο/η	3	%	7	%	2	%	0	%		%
σύντροφός μου ήταν										
πολύ										
απασχολημένος/η για										
να περάσει χρόνο μαζί										
1 μου										
Δεν θα μου άρεσε	2	18,2	2	19,1	2	24,5	2	23,6	1	14,5
καθόλου αν ο/η	0	%	1	%	7	%	6	%	6	%
σύντροφός μου										
εμπιστευόταν κάποιον										
2 άλλο εκτός από εμένα.										

	Ευθύνεται ο/η	3	29,1	3	35,5	2	22,7	1	12,7	0	0,0
	σύντροφός μου που	2	%	9	%	5	%	4	%		%
3	βγαίνω εκτός εαυτού.										
	Έχω πάντα τον	1	17,3	3	32,7	3	35,5	1	11,8	3	2,7
	τελευταίο λόγο στις	9	%	6	%	9	%	3	%		%
	διαφωνίες μας με										
4	τον/την σύντροφο μου.										
	Έχω το δικαίωμα να	1	13,6	3	32,7	3	30,9	1	15,5	8	7,3
	γνωρίζω το σιδήποτε	5	%	6	%	4	%	7	%		%
	κάνει ο/η σύντροφός										
5	μου.										
<hr/>											
	Ψυχολογική										
	δικαιολόγηση θύτη										
<hr/>											
	Η συντροφική βία	1	11,8	8	7,3	2	25,5	4	38,2	1	17,3
	αποδίδεται στις	3	%		%	8	%	2	%	9	%
	ιδιορρυθμίες της										
	προσωπικότητας του										
8	θύτη.										
	Η συντροφική βία	9	8,2	2	20,9	4	39,1	2	26,4	6	5,5
	αποδίδεται στη χρήση		%	3	%	3	%	9	%		%
	αλκοόλ και										
	ναρκωτικών από τον										
9	θύτη.										
	Ένας άνθρωπος που	5	4,5	1	14,5	2	25,5	4	37,3	2	18,2
	επιτίθεται σωματικά		%	6	%	8	%	1	%	0	%
	στον σύντροφό του										
	είναι ψυχικά άρρωστος										
1	ή ψυχολογικά										
0	διαταραγμένος.										
	Οι σύντροφοι που	1	15,5	2	19,1	1	12,7	3	32,7	2	20,0
	επιτίθενται σωματικά	7	%	1	%	4	%	6	%	2	%
1	στις συντρόφους τους										
8	δεν μπορούν να										

ελέγξουν τη βίαιη συμπεριφορά τους.											
Οι σύντροφοι που επιτίθενται στις συντρόφους τους είχαν αυταρχικούς	6	5,5	1	13,6	5	48,2	3	27,3	6	5,5	
		%	5	%	3	%	0	%		%	
1 πατεράδες που επίσης											
9 χρησιμοποιούσαν βία.											
<hr/>											
Κοινωνικοί λόγοι											
<hr/>											
Οι άνδρες δεν πέφτουν θύματα συντροφικής βίας καθώς μπορούν να επιβληθούν σωματικά	6	62,7	2	22,7	3	2,7	1	10,0	2	1,8	
	9	%	5	%		%	1	%		%	
6 στις συντρόφους τους.											
Ο/Η σύντροφός που επιτίθεται σωματικά στον/ στην σύντροφό του θα πρέπει να συλλαμβάνεται.	0	0,0	3	2,7	1	10,0	3	35,5	5	51,8	
		%		%	1	%	9	%	7	%	
7 Η συντροφική βία είναι αποτέλεσμα του γεγονότος ότι οι γυναίκες θεωρούνται από την κοινωνία ως	9	8,2	1	14,5	2	23,6	4	43,6	1	10,0	
		%	6	%	6	%	8	%	1	%	
1 ιδιοκτησία των											
2 συζυγών τους.											
Η συντροφική βία είναι πιο πιθανό να συμβεί σε φτωχές ή	2	25,5	3	30,0	2	20,0	2	20,0	5	4,5	
	8	%	3	%	2	%	2	%		%	
2 υποβαθμισμένες											
1 περιοχές.											

Η συντροφική βία είναι προϊόν μιας	1	9,1	1	13,6	3	29,1	3	31,8	1	16,4
2 ανδροκρατούμενης	0	%	5	%	2	%	5	%	8	%
2 κοινωνίας.										
Η συντροφική βία είναι πιο πιθανό να εκδηλωθεί σε ζευγάρια που δεν έχουν υγιείς αναπτυγμένες	5	4,5	1	12,7	3	28,2	5	49,1	6	5,5
2 διαπροσωπικές		%	4	%	1	%	4	%		%
3 σχέσεις.										
Στην κοινωνία μας είναι προνόμιο του συζύγου να χτυπάει τη	8	75,5	1	9,1	8	7,3	9	8,2	0	0,0
2 γυναίκα του στο σπίτι	3	%	0	%		%		%		%
5 του.										
Οι σύζυγοι χτυπούν τις γυναίκες τους γιατί είναι αποδεκτή	5	47,3	1	13,6	1	17,3	2	19,1	3	2,7
2 συμπεριφορά της	2	%	5	%	9	%	1	%		%
6 ανδρικής ταυτότητας.										
Οι νόμοι για την ενδοοικογενειακή/συντροφική βία στην	1	0,9	2	1,8	6	5,5	2	20,9	7	70,9
2 Ελλάδα θα έπρεπε να		%		%		%	3	%	8	%
7 είναι αυστηρότεροι.										
<hr/>										
Ευθύνη της γυναίκας										
Μπορώ να σκεφτώ μια περίπτωση όπου θα ενέκρινα μια	5	53,6	2	24,5	7	6,4	1	11,8	4	3,6
1 σωματική βία στο	9	%	7	%		%	3	%		%
1 σύζυγό της.										

	Η γυναίκα είναι αυτή που προκαλεί το	8	76,4	1	15,5	2	1,8	4	3,6	3	2,7
1	σύζυγο της να της επιτεθεί σωματικά.	4	%	7	%		%		%		%
3	Οι γυναίκες βιώνουν τη σωματική επίθεση των συζυγών τους γιατί το αξίζουν.	9	86,4	6	5,5	0	0,0	6	5,5	3	2,7
1	των συζυγών τους	5	%		%		%		%		%
4	γιατί το αξίζουν.										
	Οι γυναίκες ενθαρρύνουν την κακοποίηση τους στην σχέση, επειδή είναι πολύ επικριτικές, γκρινιάζουν και προκαλούν την οργή του συντρόφου τους.	8	80,0	1	10,0	0	0,0	1	9,1	1	0,9
1	προκαλούν την οργή του συντρόφου τους.	8	%	1	%		%	0	%		%
5	Αν μια σύζυγος αρνείται να έρθει σε σεξουαλική επαφή, υπάρχουν φορές που θα ήταν ίσως εντάξει να εξαναγκαστεί να το κάνει.	9	82,7	8	7,3	1	0,9	9	8,2	1	0,9
1	να εξαναγκαστεί να το κάνει.	1	%		%		%		%		%
6	Η βία μπορεί να αποφευχθεί εάν η γυναίκα προσπαθεί με κάθε τρόπο να ευχαριστεί τον σύντροφο της.	8	72,7	1	15,5	4	3,6	7	6,4	2	1,8
1	ευχαριστεί τον σύντροφο της.	0	%	7	%		%		%		%
7	Δεν υπάρχει βιασμός σε μια σχέση. Εφόσον τα δυο άτομα έχουν συναινέσει στην	8	77,3	1	13,6	1	0,9	7	6,4	2	1,8
2	τα δυο άτομα έχουν συναινέσει στην	5	%	5	%		%		%		%
0	συναινέσει στην										

σχέση, αρκεί να επιθυμεί μόνο ο ένας την σεξουαλική πράξη.

Οι γυναίκες συχνά υπερβάλλουν σχετικά	5	45,5	3	34,5	1	10,0	8	7,3	3	2,7
	0	%	8	%	1	%		%		%

2 με τις επιπτώσεις της

4 βίας.

Από τις ομαδοποίηση των ερωτήσεων προέκυψαν βαθμολογίες των αντιλήψεων ανάλογα με τις ερωτήσεις που τις απαρτίζουν. Η βαθμολογία προέκυψε από άθροιση των απαντήσεων με την αντιστοίχιση 1-5 όπου 1 το Διαφωνώ απόλυτα, 2 το Διαφωνώ, 3 το Ούτε διαφωνώ/Ούτε συμφωνώ, 4 το Συμφωνώ και 5 το Συμφωνώ απόλυτα.

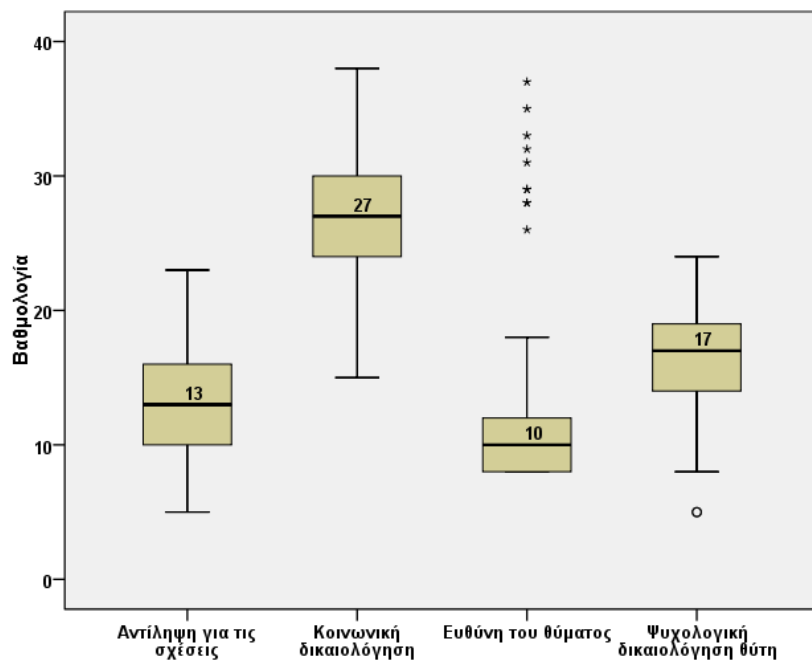
Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στον **Πίνακα 7** και στο **Διάγραμμα 3** προκύπτει ότι υπάρχει τουλάχιστον ικανοποιητική εσωτερική συνάφεια ($\alpha > 0,700$) για όλες σχεδόν τις ερωτήσεις ανά ενότητα με εξαίρεση την κλίμακα *Κοινωνική δικαιολόγηση* όπου ο συντελεστής Cronbach $\alpha = 0,567$. Κανονική κατανομή σύμφωνα με τον έλεγχο K-S (Kolmogorov-Smirnov) ακολουθούν μόνο οι κλίμακες *Αντίληψη για τις σχέσεις* και *Ψυχολογική δικαιολόγηση θύτη*.

Οι μέσοι όροι των κλιμάκων ήταν: για την *Αντίληψη για τις σχέσεις* $13,3 \pm 3,8$ με δυνητική κλίμακα 5-25, για την *Κοινωνική δικαιολόγηση* $26,8 \pm 4,4$ με δυνητική κλίμακα 9-45, για την *Ευθύνη του θύματος* ο μέσος όρος ήταν $12,2 \pm 6,5$ με δυνητική κλίμακα 8-40 και για την *ψυχολογική δικαιολόγηση του θύτη* ο μέσος όρος ήταν $16,3 \pm 3,8$ με δυνητική κλίμακα 5-25. Οι τιμές των κλιμάκων: Με βάση την δυνητική κλίμακα, εύρος τιμών απαντήσεων, χαμηλές τιμές υπήρχαν στην *Ευθύνη του θύματος*.

Πίνακας 7. Βαθμολογίες αντιλήψεων για τους ερωτώμενους φοιτητές στο ζήτημα της συντροφικής βίας

	Μέσος	Τυπ. Απόκλιση	1ο Τεταρτημόριο	Διάμεσος	3ο Τεταρτημόριο	Μέγιστο	K-S (p)	Cronbach
Αντίληψη για	5,0	13,3	3,8	10,0	13,0	16,0	23,0	0,0
		3						0,705
								66

τις σχέσεις									
Κοινωνι κή δικαιολ όγηση	15,0	26, 8	4,4	24,0	27,0	30,0	38,0	0,0	0,567
Ευθύνη του θύματος	8,0	12, 2	6,5	8,0	10,0	12,0	37,0	<0, 001	0,708
Ψυχολο γική δικαιολ όγηση θύτη	5,0	16, 3	3,8	14,0	17,0	19,0	24,0	0,0	0,932
									59

Διάγραμμα 3. Βαθμολογίες για τις αντιλήψεις στο ζήτημα της συζυγικής βίας

Οι διαφοροποιήσεις των κλιμάκων ανάλογα με το φύλο και το Πανεπιστήμιο παρουσιάζονται στον **Πίνακα 8**. Οι άνδρες δείχνουν να έχουν μεγαλύτερη κτητικότητα στις σχέσεις με υψηλότερο μέσο όρο $14,9 \pm 3,9$ αντί $12,6 \pm 3,5$ για τις γυναίκες ($p=0,002$). Επίσης οι άνδρες θεωρούν ότι το θύμα έχει μεγαλύτερη ευθύνη με μέσο όρο $17,2 \pm 9,3$

σε σχέση με τις γυναίκες $9,9 \pm 2,4$ ($p < 0,001$). Σε ότι αφορά τη σύγκριση των ιδρυμάτων στην κλίμακα *Αντίληψη για τις σχέσεις* οι φοιτητές του ΠΚ έχουν μέσο όρο $14,7 \pm 2,9$ σε σχέση με τους φοιτητές του ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ $12,9 \pm 3,9$ ($p = 0,033$). Παρόμοια εικόνα παρατηρήθηκε ως προς την ευκολότερη ψυχολογική δικαιολόγηση του θύτη με μέσο όρο στο ΠΚ $17,6 \pm 3,5$ και στο ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ $15,9 \pm 3,9$ ($p = 0,043$)

Πίνακας 8. Διαφορές στις κλίμακες αντιλήψεων ανά φύλο και Πανεπιστημιακό Ίδρυμα στο ζήτημα της συντροφικής βίας

	Φύλο				P
	Άνδρας		Γυναίκα		
	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	
Αντίληψη για τις σχέσεις	14,9	3,9	12,6	3,5	0,002
Κοινωνική δικαιολόγηση	27,0	5,9	26,7	3,6	0,686
Ευθύνη του θύματος	17,2	9,3	9,9	2,4	<0,001
Ψυχολογική δικαιολόγηση θύτη	17,1	4,2	15,9	3,6	0,128
	Πανεπιστήμιο				P
	ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ		Κρήτης		
	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	
Αντίληψη για τις σχέσεις	12,9	3,9	14,7	2,9	0,033
Κοινωνική δικαιολόγηση	26,4	4,4	28,0	4,3	0,116
Ευθύνη του θύματος	11,5	5,8	14,4	8,1	0,100
Ψυχολογική δικαιολόγηση θύτη	15,9	3,9	17,6	3,5	0,042

Στον **Πίνακα 9** καταγράφονται οι διαφοροποιήσεις στις κλίμακες αντιλήψεων σε σχέση με την ηλικία και τον τόπο καταγωγής. Ως προς το είδος της περιοχής καταγωγής δεν παρατηρήθηκε κάποια στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις κλίμακες ($p > 0,05$). Ηλικιακά οι νέοι 17-19 παρουσιάζουν μεγαλύτερο μέσο όρο $17,0 \pm 4,2$ σε σχέση με τους 20-22 $13,7 \pm 4,0$ και τους 23+ $12,6 \pm 3,4$ ($p = 0,024$) στην κλίμακα *Αντίληψη για τις σχέσεις*.

Στην κλίμακα *Ευθύνη του θύματος* παρουσιάζεται αντίστοιχη εικόνα στους μέσους όρους με τους 17-19 να έχουν το μεγαλύτερο μέσο όρο 20,0±11,6 αντί 12,4±7,1 στους 20-22 και 7,1±11,2 στους 23+ (p=0,013)

Πίνακας 9. Διαφορές στις κλίμακες αντιλήψεων ανά ηλικία και τόπο διαμονής στο ζήτημα της συντροφικής βίας

	17-19		20-22		23+		p
	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	
Αντίληψη για τις σχέσεις	17,0	4,2	13,7	4,0	12,6	3,4	0,024
Κοινωνική δικαιολόγηση	29,2	6,5	27,5	4,1	25,8	4,4	0,060
Ευθύνη του θύματος	20,0	11,6	12,4	7,1	11,2	4,6	0,013
Ψυχολογική δικαιολόγηση θύτη	17,4	1,7	16,7	3,7	15,7	4,1	0,330
	Αγροτική Περιοχή		Αστική Περιοχή		Ήμι-αστική Περιοχή		p
	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	
Αντίληψη για τις σχέσεις	13,13	3,83	12,98	3,68	13,91	4,00	0,525
Κοινωνική δικαιολόγηση	27,57	4,04	26,62	4,40	26,47	4,78	0,625
Ευθύνη του θύματος	12,48	8,10	11,58	5,61	12,88	6,65	0,643
Ψυχολογική δικαιολόγηση θύτη	16,35	3,90	16,02	4,18	16,65	3,30	0,758

Δημιουργήθηκαν 6 μεταβλητές που αθροίζουν την άσκηση ή αποδοχή ψυχολογικής, σεξουαλικής και σωματικής βίας. Οι μεταβλητές αυτές συσχετίστηκαν με τις κλίμακες αντιλήψεων για τις σχέσεις, την ευθύνη, την κοινωνική διάσταση και την ψυχολογική δικαιολόγηση του θύτη. Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις της κλίμακας *ψυχολογική δικαιολόγηση χρήστη* με τις κλίμακες *αντιλήψεων* τόσο του θύτη (άσκηση) όσο και του θύματος (αποδοχή). Όλες οι υπόλοιπες κλίμακες έδειξαν μέτρια στατιστικά σημαντική συσχέτιση τόσο για το θύτη όσο και από το θύμα. Οι κλίμακες κυμάνθηκαν από το $r=0,281$, $<0,001$ για το ζεύγος μεταβλητών *Κοινωνική Δικαιολόγηση* και την *Αποδοχή σωματικής βίας* (θύμα). Η πιο ισχυρή συσχέτιση παρατηρήθηκε για το ζευγάρι μεταβλητών *Αντίληψη για τις σχέσεις* και την *Αποδοχή Σωματικής Βίας* (θύμα) ($r=0,538$, $p<0,001$).

Πίνακας 10. Συσχετίσεις αντιλήψεων με την αποδοχή ή άσκηση σωματικής, ψυχολογικής και σεξουαλικής βίας.

		Άσκηση ψυχολογικ ής βίας	Αποδοχή ψυχολογικ ής βίας	Άσκηση σεξουαλικ ής βίας	Αποδοχή σεξουαλικ ής βίας	Άσκηση σωματικ ής βίας	Αποδοχή σωματικ ής βίας
Αντίληψη για τις σχέσεις	R	0,421	0,435	0,350	0,453	0,526	0,538
	P	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Κοινωνική δικαιολόγη ση	R	0,334	0,317	0,384	0,367	0,283	0,281
	P	0,000	0,001	<0,001	<0,001	0,003	0,003
Ευθύνη του θύματος	R	0,353	0,412	0,397	0,377	0,524	0,532
	P	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Ψυχολογικ ή δικαιολόγη ση θύτη	R	0,077	0,108	0,101	0,183	0,083	0,134
	P	0,422	0,261	0,294	0,055	0,386	0,163

3ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

3.1. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Κατά την διεξαγωγή της παρούσας μελέτης, αντιμετωπίσαμε δυο κύριες δυσκολίες που σχετίζονται με την εύρεση του ερευνητικού δείγματος.

Αρχικά, λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, ήταν αδύνατο να διανέμουμε τα ερωτηματολόγια δια χειρός. Αυτό δημιούργησε προβλήματα σχετικά με την διανομή, την αξιοπιστία και την εύρεση του ερευνητικού πληθυσμού. Ευτυχώς, με την πρόοδο της τεχνολογίας, η πλατφόρμα του Google για τα ερωτηματολόγια μας βοήθησε στην δημιουργία ενός αξιόπιστου ερωτηματολογίου. Στην πορεία, παρά την δυσκολία, καταφέραμε να βρούμε ιστοσελίδες και διαδικτυακές ομάδες των Πανεπιστημιακών σχολών στην πόλη του Ηρακλείου. Η δεύτερη δυσκολία, ήταν η εύρεση ίσου δείγματος γυναικών και ανδρών. Δεδομένου ότι το μεγαλύτερο δείγμα προήλθε από την σχολή μας, η οποία είναι μια γυναικοκρατούμενη σχολή, ήταν αρκετά χρονοβόρο και δύσκολο να βρούμε ένα ικανοποιητικό δείγμα ανδρών στις υπόλοιπες σχολές. Ακόμα και τα ποσοστά που συγκεντρώσαμε, δημιουργούν αμφιβολίες για τα ίσα ποσοστά στα αποτελέσματα, ωστόσο θεωρούμε πως είναι ένα ικανοποιητικό δείγμα, το οποίο χρειάζεται περαιτέρω διερεύνηση.

Μια ακόμη δυσκολία ήταν το γεγονός ότι λόγω της πανδημίας δεν λειτουργούσαν οι βιβλιοθήκες με αποτέλεσμα όλες οι πηγές να είναι διαδικτυακές. Επίσης, σημαντικός περιορισμός της μελέτης ήταν η έλλειψη σχετικής ελληνικής βιβλιογραφίας.

3.2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η ενδοοικογενειακή βία είναι ένα φαινόμενο που ταλανίζει τον κόσμο εδώ και αρκετές δεκαετίες και παρά τις προσπάθειες σε θεσμικό και κοινωνικό επίπεδο, δεν παρουσιάζεται μείωση της έξαρσης της. Ξεκινώντας την έρευνα μας ήρθαμε αντιμέτωπες με την ελλιπή θεωρητική και ερευνητική βιβλιογραφία για την συντροφική βία στην Ελλάδα και κυρίως για την βία

κατά των ανδρών στην Ελλάδα.

Με την παρούσα έρευνα θέλαμε να διερευνήσουμε τις απόψεις των φοιτητών του Ηρακλείου σχετικά με την συντροφική βία και να συμβάλλουμε στα ερευνητικά δεδομένα που υπάρχουν στον Ελλαδικό χώρο για την έμφυλη βία στις σχέσεις. Αρχικά, η συμμετοχή των δύο φύλων στην έρευνα ήταν άνιση, με την πλειοψηφία να απαρτίζεται από γυναίκες, γεγονός που θέτει ερωτήματα για την πιθανή διαφοροποίηση των αποτελεσμάτων σε περίπτωση μεγαλύτερης συμμετοχής ανδρών. Αναφορικά με τις εμπειρίες των φοιτητών, ένα αρκετά υψηλό ποσοστό έχει αναρωτηθεί αν έχει υπάρξει θύμα ή θύτης κακοποίησης στην σχέση του. Πιθανότατα η συχνή έκθεση σε περιστατικά έμφυλης βίας μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, έχει ευαισθητοποιήσει και έχει ενημερώσει τον γενικότερο πληθυσμό περί του φαινομένου. Σχετικά με τις εμπειρίες των φοιτητών των δυο Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων του Ηρακλείου Κρήτης, ανησυχητικά υψηλά παρουσιάστηκαν τα ποσοστά άσκησης και αποδοχής ψυχολογικής βίας στις σχέσεις. Συγκεκριμένα, πάνω από το 60% των φοιτητών ούρλιαξαν στον σύντροφο τους, ο σύντροφος τους ούρλιαξε σε αυτούς, ή έβρισαν τον σύντροφο τους. Εξίσου πολύ μεγάλα ποσοστά παρουσιάστηκαν και στο ζήτημα των λεκτικών προσβολών. Τα ευρήματα ενισχύονται και από τις διεθνείς έρευνες. Συγκεκριμένα σε μια ερευνητική ανασκόπηση των Carney και Barner (2012) βρέθηκε ότι 80% των συμμετεχόντων ανέφεραν συναισθηματική κακοποίηση, και συγκεκριμένα 40% των γυναικών και 32% των ανδρών ανέφεραν εκφραστική επιθετικότητα. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με την βρετανική φιλανθρωπική ένωση, από τους επιζώντες που υπέστησαν μη σωματική κακοποίηση, το 91% εμφάνισε ψυχολογική κακοποίηση σε κάποιο σημείο της σχέσης.

Μικρότερα, αλλά αρκετά σημαντικά είναι και τα ποσοστά που αφορούν την σεξουαλική και την σωματική βία. Είναι άξιο αναφοράς ότι 16 άτομα δήλωσαν ότι εξανάγκασαν τον/την σύντροφο τους σε σεξουαλική επαφή χωρίς προφυλάξεις και 7 άτομα υπήρξαν θύματα εξαναγκασμού. Στις έρευνες, αλλά και στην καταγραφή περιστατικών σεξουαλικής επίθεσης, δεν δίνεται αρκετή προσοχή στον ρόλο της χρήσης προφυλακτικού. Έχει αποδειχθεί ότι οι κακοποιητικές σχέσεις σχετίζονται με την μειωμένη χρήση προφυλακτικών (Roberts et al, 2005). Λόγω της δυναμικής ισχύος στις καταχρηστικές σχέσεις, οι γυναίκες σε αυτές τις σχέσεις ενδέχεται να είναι λιγότερο πιθανό να ζητήσουν προφυλακτικά από φόβο αναστάτωσης του συντρόφου

τους (Coker, 2007). Από τα ελάχιστα ερευνητικά στοιχεία, σε μια έρευνα σε 115 νέους άνδρες που διέπραξαν εγκλήματα σεξουαλικής φύσεως, το 70% των καταδικασθέντων για βιασμό ανέφερε ότι δεν χρησιμοποιούσε πάντα προφυλακτικό στις σεξουαλικές επιθέσεις (Davis et al, 2008). Στην σωματική κακοποίηση, ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά άσκησης και αποδοχής παρουσιάζονται όσον αφορά το χαστούκι, τον εξαναγκασμό και το σπρώξιμο.

Τα συγκεκριμένα ποσοστά παρουσιάζουν και διαφοροποίηση στα δύο φύλα. Συγκεκριμένα, σε αρκετές κατηγορίες οι άνδρες φαίνονται να δέχονται μεγαλύτερα ποσοστά κακοποίησης. Γεγονός ανησυχητικό, δεδομένου του σχετικά μικρού δείγματος ανδρών και γεγονός που υποστηρίζει ότι το φαινόμενο της κακοποίησης των ανδρών είναι υποαναφερόμενο και υποκρύπτον. Εξάλλου, δεν υπάρχει και ένα μέτρο σύγκρισης καθώς η βία που υφίστανται οι άνδρες δεν υποστηρίζεται βιβλιογραφικά, ούτε και ερευνητικά (Χατζηφωτίου, 2005). Παρόλο που περισσότεροι άνδρες ήταν θύτες εξαναγκασμού σε σεξουαλική επαφή χωρίς προφυλάξεις, περισσότερες γυναίκες χαστούκισαν τον σύντροφο τους, του δημιούργησαν εξωτερικό τραύμα ή επισκέφτηκαν γιατρό εξαιτίας της κακοποίησης. Σε μια χώρα σαν την Ελλάδα, που ακόμα κυριαρχούν πατριαρχικά πρότυπα, δυστυχώς ο άνδρας δεν αντιμετωπίζεται ως θύμα. Η θεωρία ότι η σωματική δύναμη υπερισχύει και τα πρότυπα που θέτουν την γυναίκα ανίκανη να ασκήσει βία, έχουν δημιουργήσει την εντύπωση του «άτρωτου» ανδρικού φύλου.

Όσον αφορά τον τρόπο αντιμετώπισης των συγκρούσεων, θετικό είναι το γεγονός ότι τα ποσοστά των ειρηνικών διαπραγματεύσεων είναι ιδιαίτερα υψηλά, με την εξήγηση και τον σεβασμό να παρουσιάζονται σε ποσοστά άνω του 90%. Σε δεύτερο κομμάτι, αναλύοντας τις αντιλήψεις των φοιτητών, εντύπωση μας έκανε η μεγάλη χρήση της κλίμακας «ούτε συμφωνώ/ ούτε διαφωνώ» σε αρκετές ερωτήσεις. Αυτό, ίσως δείχνει μια άγνοια επί του θέματος ή μια αποφυγή απάντησης της ερώτησης. Και στις δύο περιπτώσεις, το γεγονός αυτό δημιουργεί απορία για το κατά πόσο οι νέοι είναι ορθά ενημερωμένοι για την συντροφική βία και για την απόδοση ευθυνών. Ειδικότερα στις ερωτήσεις για τις προσωπικές εμπειρίες τους, όπως «Έχω πάντα τον τελευταίο λόγο στις διαφωνίες μας με τον/την σύντροφο μου», η απάντηση «Ούτε συμφωνώ/ ούτε διαφωνώ» συγκέντρωσε το μεγαλύτερο ποσοστό απαντήσεων (35,5%). Εξίσου υψηλά ποσοστά ίδιας απάντησης συγκέντρωσαν οι ερωτήσεις για την

ψυχολογική δικαιολόγηση του θύτη. Στην πρόταση *«Οι σύντροφοι που επιτίθενται στις συντρόφους τους είχαν αυταρχικούς πατεράδες που επίσης χρησιμοποιούσαν βία.»* 53 άτομα κράτησαν ουδέτερη στάση, και 43 άτομα στην πρόταση *«Η συντροφική βία αποδίδεται στη χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών από τον θύτη.»* Σε γενικά πλαίσια, οι συμμετέχοντες δεν επέριψαν ευθύνες στο θύμα ούτε δικαιολόγησαν τον θύτη. Ωστόσο, κάποιες απαντήσεις έχουν ιδιαίτερη σημασία. Ένα μεγάλο ποσοστό, θεωρεί ότι ο θύτης είναι ψυχολογικά διαταραγμένος, δεν μπορεί να ελέγξει την συμπεριφορά του και είναι ιδιόρρυθμος. Εδώ φαίνεται μια τάση για απόδοση της κακοποίησης σε ψυχολογικούς παράγοντες, το οποίο ίσως υποδεικνύει ανεπαρκή πληροφόρηση.

Επιπροσθέτως, αρκετοί θεωρούν πως η κακοποίηση είναι πιο πιθανό να συμβεί σε φτωχές και υποβαθμισμένες περιοχές ή σε ζευγάρια με μη υγιή σχέση. Αναφορικά με την κακοποιητική σχέση και το φύλο, τα υψηλότερα ποσοστά αποδοχής βίας στους άντρες που παρουσιάστηκαν πριν, έρχεται να συμπληρώσει το 15,4% των συμμετεχόντων που δήλωσαν ότι *«Μπορώ να σκεφτώ μια περίπτωση όπου θα ενέκρινα μια σύζυγος να ασκήσει σωματική βία στο σύζυγό της»*. Επίσης, 48,2% συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα με το γεγονός ότι η *«Η συντροφική βία είναι προϊόν μιας ανδροκρατούμενης κοινωνίας»*. Από την μια λοιπόν, έχουμε την άποψη ότι η βία παράγεται από την ανδροκρατούμενη κοινωνία με θύμα τις γυναίκες, όμως από την άλλη τα ποσοστά βίας κατά των ανδρών δείχνουν ότι οι άνδρες συχνά πέφτουν θύματα και παραβλέπονται. Στο μεταξύ, σύμφωνα με τα δεδομένα του EIGE για το 2020, η Ελλάδα κατατάσσεται τελευταία στην κλίμακα για την Ισότητα των Φύλων με σκορ 52.2 και η Σουηδία να είναι πρώτη με βαθμό 83.8. Από το 2013 έως το 2020, το ποσοστό της χώρας μας έχει αυξηθεί μόλις 3,6 μονάδες, γεγονός που μας κάνει να αναλογιστούμε την έλλειψη προόδου σε θέματα έμφυλων και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Όσον αφορά την κακοποίηση των γυναικών, τα ποσοστά υποστηρίζουν τις έρευνες, καθώς οι συμμετέχοντες σε ένα σημαντικό ποσοστό θεωρούν πως *«Οι σύζυγοι χτυπούν τις γυναίκες τους γιατί είναι αποδεκτή συμπεριφορά της ανδρικής ταυτότητας»*. Επίσης, αν και πολύ μικρά, υπάρχουν κάποια ποσοστά της τάξεως του 10% που θεωρούν ότι *«Οι γυναίκες ενθαρρύνουν την κακοποίησή τους στην σχέση, επειδή είναι πολύ επικριτικές, γκρινιάζουν και προκαλούν την οργή του συντρόφου τους»*, *«Οι γυναίκες βιώνουν τη σωματική επίθεση των συζυγών τους γιατί το αξίζουν»* ή *«Αν μια σύζυγος*

αρνείται να έρθει σε σεξουαλική επαφή, υπάρχουν φορές που θα ήταν ίσως εντάξει να εξαναγκαστεί να το κάνει». Αυτά τα ποσοστά είναι αρκετά μικρά, αναλογιζομένου του γενικού πληθυσμού που συμμετείχε, ωστόσο δεν παύει να μας ανησυχεί πως φοιτητές διατηρούν ακόμη απόψεις και αντιλήψεις που κυριαρχούσαν αρκετές δεκαετίες πίσω. Σε γενικά πλαίσια, οι άνδρες φαίνονται να είναι περισσότερο κτητικοί και να ρίχνουν τις ευθύνες στο θύμα. Απαντώντας στα ερευνητικά ερωτήματα που θέσαμε στην αρχή της εργασίας μας, καταλήξαμε στα συμπεράσματα ότι οι νέοι δεν είναι αρκετά ενημερωμένοι για το ζήτημα της συντροφικής βίας. Αντίθετα στην υπόθεση μας, τα δύο φύλα παρουσιάζουν παρόμοια ποσοστά αποδοχής βίας, με τους άνδρες να έχουν υψηλότερα ποσοστά σε πολλές ερωτήσεις. Τέλος, υπάρχει μια συσχέτιση στις εμπειρίες και τις απόψεις των φοιτητών, κυρίως ως προς την αποδοχή σωματικής βίας, γεγονός που μας κάνει να επιθυμούμε την περαιτέρω διερεύνηση του θέματος σε ευρύτερο επίπεδο.

3.3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Πως λοιπόν μπορούν τα ερευνητικά δεδομένα που συλλέξαμε να γίνουν προτάσεις και να συμβάλλουν ρεαλιστικά στην καταπολέμηση του φαινομένου της βίας από τους φοιτητές;

Οι έως τώρα προσπάθειες παρέμβασης στο θέμα της ενδοοικογενειακής βίας αφορούν την μείωση των συνεπειών στα θύματα και την πρόληψη των μελλοντικών εξάρσεων. Ωστόσο είναι αναγκαία η αναφορά στην εξαιρετική σημασία της ενημέρωσης και της εκπαίδευσης. Στην έρευνα παρατηρήθηκε ότι η ενημέρωση και οι πληροφορίες των φοιτητών για την συντροφική βία δεν είναι επαρκείς. Παρόλο που το 38,2% των συμμετεχόντων ανέφεραν ότι συμμετείχαν σε κάποιο σχετικό σεμινάριο, καθώς και σε αρκετές σχολές δίνονται κάποιες βάσεις για την διαχείριση της ενδοοικογενειακής βίας, θεωρούμε απαραίτητο τον εμπλουτισμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Ειδικότερα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και στις περισσότερες πανεπιστημιακές σχολές, δεν συμπεριλαμβάνεται κανέναν μάθημα ή σεμινάριο σχετικό με την ενδοοικογενειακή βία.

Υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης της εκπαίδευσης των επαγγελματιών υγείας σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο καθώς και σε επιμορφωτικά προγράμματα δια

βίου εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση της συντροφικής βίας. Δεδομένης της μεγάλης συμμετοχής τελειόφοιτων Κοινωνικής Εργασίας, οι πληροφορίες που έδωσε η έρευνα, υποδεικνύουν μια σύγχυση για το θέμα, τις ευθύνες και την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Πολλοί από τους φοιτητές θα χρειαστεί να έρθουν αντιμέτωποι με περιστατικά βίας και την διαχείριση τους χωρίς να έχουν λάβει τις απαραίτητες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά. Κρίνεται λοιπόν απαραίτητη η βελτίωση της εκπαίδευσης όλων των φοιτητών σχετικά με την συντροφική βία, και ειδικότερα των φοιτητών – τελειοφοίτων. Η ένταξη μαθημάτων στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, η συνεκπαίδευση φοιτητών από διάφορες σχολές, η επαφή με περισσότερα σχετικά πλαίσια και δομές (πχ. Ξενώνες Φιλοξενίας) είναι μερικοί τρόποι να αυξηθεί η ενσυναίσθηση και να ενημερωθούν ορθά οι φοιτητές, και αυριανοί επαγγελματίες, για το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας.

Πέρα από το εκπαιδευτικό επίπεδο, από την έρευνα μας σίγουρα τονίζεται η ανάγκη για θεσμική παρέμβαση και προσπάθεια να ανατραπούν τα παραδοσιακά πρότυπα, ώστε να εξαλειφθούν τα μικρά ποσοστά που δικαιολογούν την κακοποίηση της γυναίκας. Εξίσου σημαντική είναι και η ανάδειξη του θέματος της ανδρικής κακοποίησης, η οποία παραβλέπεται, υποτιμάται και συχνά υπο-αναφέρεται. Θεωρούμε πως η κοινωνία και η πολιτεία, πρέπει να διερευνήσει το θέμα, παραβλέποντας τα έμφυλα όρια και τους κανόνες, καταπατώντας κάθε προκατάληψη, με στόχο την προάσπιση του ανθρώπινου δικαιώματος στην ζωή, στην συντροφικότητα και στην ασφάλεια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (2005). Τέλος στη βία.

Γιωτάκος, Ο. (2013) Επιθετική συμπεριφορά: σύγχρονα θεωρητικά και βιολογικά δεδομένα, Ψυχιατρική, σ. 117-131 :

Δημητράκου, Δ. (1964). Μέγα Λεξικόν όλης της Ελληνικής Γλώσσης: δημοτική, καθαρεύουσα, μεσαιωνική, μεταγενέστερα, αρχαία. τ. 03, σσ.348, Εκδόσεις ΤΟΜΗ. Αθήνα.

Δρ. Χατζηφωτίου, Σ. (2005). Ενδοοικογενειακή Βία Κατά Των Γυναικών και Παιδιών: Διαπιστώσεις και προκλήσεις για την Κοινωνική Εργασία. Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Τζάλλα.

Ζαφειρόπουλος Κ. (2015) Δομημένα Ερωτηματολόγια – κλίμακες : https://msyrpi.weebly.com/uploads/4/0/0/3/40039679/Θεωρητικά_Ζαφειρόπουλος.pdf

Θούπη Ρ., Ματσίνσκα Ε., Ρουσσάκη Μ., Χριστοδούλου Σ. «Η συντροφική κακοποίηση κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης» , Διπλωματική εργασία, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης.

Κυριαζή, Ν. (1999). Η Κοινωνιολογική Έρευνα, Ελληνικά Γράμματα

Κ.Ε.Θ.Ι., «Σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας» (2004) σελ 38

Κυριαζή, Ν. (1999) Η Κοινωνιολογική Έρευνα: Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μαρίνου Ε. (2003), Η κοινωνική ταυτότητα των κακοποιημένων γυναικών, Μεταπτυχιακή Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μπαμπινιώτης, Γ. (2006). Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Β Έκδοση, Γ' ανατύπωση εμπλουτισμένη, σσ.. 361, Κέντρο Λεξικολογίας

Παπαδημητρίου Γ., Φλώρου Γ., Αναστασιάδου Σ. (2001). Κλίμακες αξιολόγησης: η περίπτωση της κλίμακας Likert. Πρακτικά 14ου Πανελληνίου Συνεδρίου Στατιστικής, 81-88.

Παπαμιχαήλ Σ., (2004). Η γυναίκα ως θύμα ενδοοικογενειακής βίας: τα χαρακτηριστικά δράστη και θύματος και η μεταξύ τους σχέση, Μεταπτυχιακή Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών, σ.92-93.

Παπάνης, Ε. (2008). Η Κακοποίηση των ανδρών.

Πενταράκη, Μ. (2004). Σωματικές συνέπειες της συντροφικής βίας στις κακοποιημένες γυναίκες και η αναγκαιότητα παρέμβαση του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. Περιοδικό ΣΚΛΕ, τ. 74

Πετρουλάκη, Κ., Τσιριγώτη, Α., Κουβέλη, Ε., & Σωτηρίου, Π. (2013). Οδηγός «Απόδρασης» από μια βίαιη σχέση (σελ. 19-22). Αθήνα: Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας.

Πρωτόκολλο διασύνδεσης υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας για την πρόληψη και αντιμετώπιση της συντροφικής κακοποίησης, Παπαπαναγιώτου Χ. , Παπαδακάκη Μ., Χρυσικού Ε., 2017

Χατζηφωτίου Σ., (2005). Ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών και παιδιών ,σ. 40. Εκδόσεις: Τζιόλα

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Afifi, T. O., MacMillan, H., Cox, B. J., Asmundson, G. J. G., Stein, M. B., & Sareen, J. (2009). Mental health correlates of intimate partner violence in marital relationships in a nationally representative sample of males and females. *Journal of Interpersonal Violence*, 24(8), 1398–1417

American Psychiatric Association. (1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. American Psychiatric Publishing, Inc.

Anderson, D., Saunders, D., Yoshihama, M., Bybee, D., Sullivan, C., (2003) Long-term Trends in Depression among Women Separated from Abusive Partners, SAGE

Arnold W. E., McCroskey J. C., Prichard S. V. O. (1967). The Likert-type scale. *Today's Speech*

Bair-Merritt, M. H., Crowne, S. S., Thompson, D. A., Sibinga, E., Trent, M., & Campbell, J. (2010). Why do women use intimate partner violence? A systematic review of women's motivations. *Trauma, violence & abuse*, 11(4), 178–189.

Barnett, O. W., Lee, C. Y., & Thelen, R. E. (1997). Gender differences in attributions of self-defense and control in interpartner aggression. *Violence against women*, 3(5), 462–481.

Barsade, S. (2002). The Ripple Effect: Emotional Contagion and its Influence on Group Behavior, *Administrative Science Quarterly*.

Brassard, M. R., Hart, S. N., & Hardy, D. B. (1993). The psychological maltreatment rating scales. *Child Abuse & Neglect*.

Campbell, J., Soeken, K. (1999). Forced sex and intimate partner violence. *Violence Against Women*.

Campbell, J.C. (2002). Health consequences of intimate partner violence. *Lancet*.

Campbell, R., Sullivan, C.M., Davidson W.S. (1995). Women Who Use Domestic Violence Shelters: Changes in Depression Over Time. Michigan State University.

Carney M.M., Barner J.R. (2012). Prevalence of partner abuse: Rates of emotional abuse and control. *Partner Abuse*.

Caro, F., Duhart, G., (2012). La Violencia Doméstica hacia el Varón: factores que inciden en el hombre agredido para no denunciar a su pareja (μεταφρασμένο στα αγγλικά).

Clements, C.M., Sawhney, D.K. (2009) Coping with Domestic Violence: Control Attributions, Dysphoria, and Hopelessness. *J Trauma Stress* 13, 219–240.

Collins, P. H. (2000). *Black feminist thought* (2nd ed.). New York: Routledge.

Coker AL. (2007). Does physical intimate partner violence affect sexual health? A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*. 8:149–177.

Cook, Phillip W. (1997). *Abused Men: The Hidden Side of Domestic Violence*, Praeger.

Costa, D., Soares, J., Lindert, J., Hatzidimitriadou, E., Sundin, Ö., Toth, O., Ioannidi-Kapolo, E., & Barros, H. (2015) Intimate partner violence: a study in men and women from six European countries. *International journal of public health* 60(4), 467–478.

Davis, K. C., Schraufnagel, T. J., George, W. H., & Norris, J. (2008) The use of alcohol and condoms during sexual assault. *American Journal of Men's Health*, 2(3), 281–290

Devries, K. M., Kishor, S., Johnson, H., Stöckl, H., Bacchus, L. J., Garcia-Moreno, C., & Watts, C. (2010) Intimate partner violence during pregnancy: analysis of prevalence data from 19 countries. *Reproductive health matters*, 18(36), 158–170

Dollard, J., Miller, N. E., Doob, L. W., Mowrer, O. H., & Sears, R. R. (1939). *Frustration and aggression*. Yale University Press.

Drapkin, M. L., McCrady, B. S., Swingle, J. M., & Epstein, E. E. (2005) Exploring bidirectional couple violence in a clinical sample of female alcoholics. *Journal of studies on alcohol*, 66(2), 213–219.

Diana Russell (2011) The origin and Importance of the term Femicide, Speech: https://www.dianarussell.com/origin_of_femicide.html

Eddleston, M., Sheriff, M. H., & Hawton, K. (1998). Deliberate self harm in Sri Lanka: an overlooked tragedy in the developing world. *BMJ (Clinical research ed.)*, 317,133–135. <https://doi.org/10.1136/bmj.317.7151.133>

ENCEPHALOS: <https://www.encephalos.gr/pdf/54-2-02g.pdf>

Engels, B., Skynner, R., Sinason, V., (1998) *Living with the Legacy of Abuse: How to Make Your Relationship Work When Your Partner is a Survivor of Childhood Sexual Abuse*, Camden Press

Ferracuti, F., Wolfgang, M., (1967), *The Subculture of Violence: Towards an Integrated Theory in Criminology*, Routledge

Fife, R.S., & Scharger, S., Eds., (2012). *Family Violence: What Health Care Providers Need to Know*, Jones & Bartlett Learning, Ontario

Follette, V. M., Polusny, M. A., Bechtle, A. E., & Naugle, A. E. (1996). Cumulative trauma: the impact of child sexual abuse, adult sexual assault, and spouse abuse. *Journal of traumatic stress*, 9(1), 25–35.

Follingstad, D., Wright, S., Lloyd, S., Sebastian J. (1991). Sex differences in motivations and effects in dating violence.

Fowler, T., Lifford, K., Shelton, K., Rice, F., Thapar, A., Neale, M.C., McBride, A. and Van Den Bree, M.B.M. (2007), Exploring the relationship between genetic and environmental influences on initiation and progression of substance use.

Gelles, R.J., Straus, M.A. (1988). *Intimate violence: the causes and consequences of abuse in the American family*. New York: Simon & Schuster.

Golding, J.M. (1999) Intimate Partner Violence as a Risk Factor for Mental Disorders: A Meta-Analysis. *Journal of Family Violence* 14, 99–132

Gorde, M. W., Helfrich, C. A., & Finlayson, M. L. (2004). Trauma Symptoms and Life Skill Needs of Domestic Violence Victims. *Journal of Interpersonal Violence*, 19(6), 691–708.

Griffin, M. P., & Kossn, M. P. (2002). Clinical screening and intervention in cases of partner violence. *Online journal of issues in nursing*, 7(1), 3.

Hamberger, L. K., & Guse, C. (2005). Typology of reactions to intimate partner violence among men and women arrested for partner violence. *Violence and victims*.

Heise, L., Garcia, Moreno, C. (2002). *Violence by intimate partners. World report on violence and health*. Geneva, World Health Organization.

Henton, J., Cate, R., Koval, J., Lloyd, S., & Christopher, S. (1983). Romance and Violence in Dating Relationships. *Journal of Family Issues*, 4(3), 467-482.

Hess, K. L., Javanbakht, M., Brown, J. M., Weiss, R. E., Hsu, P., & Gorbach, P. M. (2012). Intimate partner violence and sexually transmitted infections among young adult women. *Sexually transmitted diseases*.

Houskamp BM, Joy D. (1991) The assessment of posttraumatic stress disorder in battered women. *J Interpersl Violence*. 6(3):367–75.

Hudson, V. M. (2010). The Missing Girls of China and India: What Is Being Done? *Cumberland Law Review*, p 41.

Huecker, M., Smock, W., (2020), Domestic Violence, Stat Pearls.

Johnson, D., & Zlotnick, C. (2009). HOPE for battered women with PTSD in domestic violence shelters. *Professional Psychology: Research and Practice*

Kernic, MA., Holt, VL., Stoner, JA., Wolf, ME., Rivara, FP., (2003). Resolution of depression among victims of intimate partner violence: is cessation of violence enough? *Violence Vict*.

Kernsmith, P. (2005). Exerting power or striking back: a gendered comparison of motivations for domestic violence perpetration. *Violence Vict*.

Khafagy, F., (2005). Honour killing in Egypt. Cairo, UN Division for the Advancement of Women. Vienna.

Leserman, J., Li, Drossman, D, A., Hu Y, J., (1998). Selected symptoms associated with sexual and physical abuse among female patients with gastrointestinal disorders: the impact on subsequent health care visits. *Psychol Med*.

Letourneau, E. J., Holmes, M., & Chasedunn-Roark, J. (1999). Gynecologic health consequences to victims of interpersonal violence. *Women's health issues: official publication of the Jacobs Institute of Women's Health*, 9(2), 115–120.

Maier, S. F., & Seligman, M. E. (1976). Learned helplessness: Theory and evidence. *Journal of Experimental Psychology*

Martin, S., Moracco, K. E., Chang, J.C., Council, C.L., Dulli, L.S. (2008). Substance abuse issues among women in domestic violence programs: findings from North Carolina. *Violence Against Women*.

McFarlane, J., Malecha, A., Watson, K., Gist, J., Batten, E., Hall, I., & Smith, S. (2005). Intimate partner sexual assault against women: frequency, health consequences, and treatment outcomes. *Obstetrics and gynecology*, 105(1), 99–108.

Meekers D, Pallin SC, Hutchinson P. (2013). Intimate partner violence and mental health in Bolivia. *BMC Womens Health*.

Mertin, P., Mohr, P. (2001). A follow-up study of Posttraumatic Stress Disorder, anxiety, and depression in Australian victims of domestic violence, *Violence and Victims*

Messerschmidt, J., W, (1986). *Capitalism, patriarchy, and crime: toward a socialist feminist criminology*, Pub. Sage

Mitchell, C. & Anglin, D. (2009). *Intimate partner violence: A health-based perspective*. London: Oxford.

Miedzian, M. (1991). *Boys will be boys: Breaking the link between masculinity and violence*. New York: Doubleday.

Moore, AM., Frohwirth, L., Miller, E. (2010). Male reproductive control of women who have experienced intimate partner violence in the United States. *Social science & medicine*.

Morash, M., Bui, H. N., & Santiago, A. M. (2000). Cultural-Specific Gender Ideology and Wife Abuse in Mexican-Descent Families. *International Review of Victimology*

Muelleman RL, Burgess P. (1998). Male victims of domestic violence and their history of perpetrating violence. *Acad Emerg Med*. 5(9):866–870

Murray, C., (2006). *Controversy, Constraints, and Context: Understanding Family Violence Through Family Systems Theory*.

Pico-Alfonso, M. Isabel Garcia-Linares, Nuria Celda-Navarro, Concepción Blasco-Ros, Enrique Echeburúa, Manuela Martinez. (2006) *Journal of Women's Health*. 599-611.

Roberts, T. A., Auinger, P., & Klein, J. D. (2005). Intimate partner abuse and the reproductive health of sexually active female adolescents. *The Journal of adolescent health: official publication of the Society for Adolescent Medicine*, 36(5), 380–385.

Robertson, K., & Murachver, T. (2009). Attitudes and attributions associated with female and male partner violence. *Journal of Applied Social Psychology*, 39(7), 1481–1512

Sheridan, D.J., Nash, K.R. (2007). *Acute Injury Patterns of Intimate Partner Violence Victims*. Trauma, Violence, & Abuse. SAGE

Simonelli, C. J., & Ingram, K. M. (1998). Psychological distress among men experiencing physical and emotional abuse in heterosexual dating relationships. *Journal of Interpersonal Violence*, 13(6), 667–681

Steinmetz, S. (1977). "The Battered Husband Syndrome". *Victimology*. Visage Press.

Steinmetz, S. (1980). *Women and violence: victims and perpetrators*. Am J Psychother.

Straus, M. (2006). Dominance and symmetry in partner violence by male and female university students in 32 nations. *Children and Youth Services Review*.

Straus, M. A. (2004). *Prevalence of Violence Against Dating Partners by Male and Female University Students Worldwide*. Violence Against Women,

Straus, M. A., Gelles, R. J., Smith, C. (1990). *Physical violence in American families: Risk factors and adaptations to violence in 8,145 families*. Transaction Publishers.

Stuart, G. L., Moore, T. M., Gordon, K. C., Hellmuth, J. C., Ramsey, S. E., & Kahler, C. W. (2006). Reasons for intimate partner violence perpetration among arrested women. *Violence against women*.

Strauss, M., (2004). Prevalence of Violence Against Dating Partners by Male and Female University Students Worldwide.

Strauss, M.A., Gelles, R.J. & Smith (1990). “Physical Violence in American Families: Risk Factors and Adaptations to Violence”. Transaction Publishers.

Swan, S., Gambone, L., Caldwell, J., Sullivan, D., Snow D. (2008). A review of research on women's use of violence with male intimate partners. *Violence Victims*

Tjaden, P. & Thoennes, N. (2000). National Institute of Justice and the Centers of Disease Control and Prevention, “Extent, Nature and Consequences of Intimate Partner Violence: Findings from the National Violence Against Women Survey.

Todd, Judith, and Arthur C. Bohart. (1994). *Foundations of Clinical and Counseling Psychology*. New York, NY: HarperCollins College.

Truninger, E., (1971). *Marital Violence: The Legal Solutions*, Hastings L.J.

UN. (2011) Impunity for domestic violence, ‘honour killings’ cannot continue – UN News Center official.

Walker, L. (1989). Psychology and violence against women. *American Psychologist* / Walker, L. (1989). Η κακοποιημένη γυναίκα. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα

Wingood. (n.d.). Adverse consequences of intimate partner abuse among women in non-urban domestic violence shelters. *American Journal of Preventive Medicine.*, 19(4), 270–275

World Health Organization and London School of Hygiene and Tropical Medicine. (2010). Preventing intimate partner and sexual violence against women. Taking action and generating evidence

World Health Organization. (2013). Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence. World Health Organization.

Yllö, K., & Bograd, M. (1988). Feminist perspectives on wife abuse. Sage Publications, Inc.

Yllö, K., Bograd, M. (1988). Political and Methodological Debates in Wife Abuse Research, Sage.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ (ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ)

<http://wiki.preventconnect.org/socio-ecological-model/>

https://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/sem_framework-a.pdf

<https://ce4less.com/Tests/Materials/E098BMaterials.pdf>

<https://sites.utexas.edu/idvsa/files/2019/05/An-Integrative-Feminist-Model-The-Evolving-Feminist-Perspective-on-Intimate-Partner-Violence.pdf>

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=crim_hom_vrel&lang=en

<https://www.balcanicaucaso.org/eng/Areas/Europe/Femicide-the-numbers-in-Europe-184329>

<https://www.theduluthmodel.org/wheels/>

<https://ojin.nursingworld.org/MainMenuCategories/ANAMarketplace/ANAPeriodicals/OJIN/TableofContents/Volume72002/No1Jan2002/ClinicalScreeningandPartnerViolence.html>

Νόμος 4531/2018 - ΦΕΚ 62/Α/5-4-2018 (Κωδικοποιημένος)

Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας : <https://www.e-nomothesia.gr/oikogeneia/nomos-4531-2018-phek-62a-5-4-2018.html>

Με επιτυχία η ημερίδα για την «Έμφυλη βία» στο Ρέθυμνο, Περιφέρεια Κρήτης (22/01/2020): <https://www.crete.gov.gr/press-releases/me-epitychia-i-imerida-gia-tin-emfyli-via-sto-rethymno/>

Australian Institute of Health and Welfare (2018), Family, domestic and sexual violence in Australia. <https://www.aihw.gov.au/reports/domestic-violence/family-domestic-sexual-violence-in-australia-2018/summary>

Briefing: Refuges and safe houses for male victims of domestic abuse, (2016) Mankind Initiative <https://www.mankind.org.uk/help-for-victims/emergency-housing/>

Centers for Disease Control and Prevention (CDC), Intimate Partner Violence: Prevention Strategies

Centers for Disease Control and Prevention, Intimate Partner Violence, Sexual Violence and Stalking Among Men <https://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/men-ipvsvandstalking.html>

Definition and typology of violence, World Health Organisation <https://www.who.int/violenceprevention/approach/definition/en/>

EIGE, Gender Equality Index for 2020: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020/SE>

FRA (2014). Violence against women: an EU-wide survey. Main results report. <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

FRA, European Institute for Gender Equality. Gender Equality Index (2020) <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020/country/EL>

[https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44350/9789241564007_eng.pdf;jsessionid=2CD25664A0E7DA29F005761DEF4CC01F?sequence=1,](https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44350/9789241564007_eng.pdf;jsessionid=2CD25664A0E7DA29F005761DEF4CC01F?sequence=1)

<https://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/prevention.html>

<https://www.e-nomothesia.gr/oikogeneia/n-3500-2006.html>

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2994556/>

Intimate Partner Violence, Sexual Violence, and Stalking Among Men, CDC (Centers For Disease Control and Prevention) :<https://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/men-ipvsvandstalking.html>

Mankind Initiative (2020). Statistics on Male Victims of Domestic Abuse: <https://www.mankind.org.uk/statistics/statistics-on-male-victims-of-domestic-abuse/>

MensAdvisory Project: <http://www.mapni.co.uk>

Merriam Webster Dictionary, The Definition of “Stalking”. <https://www.merriam-webster.com>

National Center for Injury Prevention and Control (CDC). (2014). Understanding Intimate Partner Violence, factsheet. : http://www.ctcadv.org/files/7914/5322/2538/CDC_IPV_Fact_Sheet.pdf

National Coalition Against Domestic Violence (2020). Domestic violence. https://assets.speakcdn.com/assets/2497/domestic_violence-

Prevalence, Incidence, and Consequences of Violence Against Women: Findings From the National Violence Against Women Survey, (1998). NIJCDC (National Institute of Justice Centers or Disease Controls and Prevention)

W.I.N Hellas Διεθνής υποστήριξη γυναικών : <https://www.winhellas.gr/>

World Health Organisation. (2012). Understanding and addressing violence against women. : https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77431/WHO_RHR_12.43_eng.pdf?sequence=1

Αύξηση στα ποσοστά ενδοοικογενειακής βίας στην Κρήτη:
https://www.efsyn.gr/efkriti/koinonia/227509_ayxisi-sta-pososta-endooikogeneiakis-bias-stin-kriti

Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων: <https://www.isotita.gr/>

Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (2020). 1η Ετήσια έκθεσή για τη βία κατά των γυναικών <https://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2020/12/1η-Εκθεση-για-τη-Βία-κατά-των-Γυναικών.pdf>

Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (2020). 27ο Ενημερωτικό Σημείωμα Δεκέμβριος 2020. : <https://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2021/01/27ο-Ενημερωτικό-Σημείωμα-Εμφυλη-Βία.pdf>

Γενική Γραμματεία Ισότητας Των Φύλων. (2016). Οδηγός Συμβουλευτικής Για τη Βία.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Σύμβαση: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0111&from=EN>

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2020). Πρόταση ψηφίσματος: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-9-2020-0236_EL.html

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (2019). Η βία κατά των γυναικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/644190/EPRS_BRI\(2019\)644190_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/644190/EPRS_BRI(2019)644190_EN.pdf)

Η αντίληψη της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας (2009), Ευστράτιος Παπάνης, Επίκουρος Καθηγητής Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Αιγαίου:<http://my.aegean.gr/web/article2881.html>

Η βία κατά των γυναικών σε αριθμούς, (28/02/2020) Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ): <https://www.kethi.gr/nea/i-bia-kata-ton-gynaikon-se-arithmoys-0>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ:

**«Οι αντιλήψεις των φοιτητών/τριών της πόλης του Ηρακλείου σε σχέση
με την άσκηση συντροφικής βίας ανεξαρτήτως φύλου»**

Αγαπητέ φοιτητή, Αγαπητή φοιτήτρια,

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί το ερευνητικό εργαλείο μελέτης που διεξάγεται σε φοιτητές/τριες Ανώτατης Εκπαίδευσης στο Ηράκλειο με θέμα: «Οι αντιλήψεις των φοιτητών/τριών της πόλης του Ηρακλείου σε σχέση με την άσκηση συντροφικής βίας ανεξαρτήτως φύλου» από τις φοιτήτριες Νικολαΐδα Καραγιάννη και Κωνσταντίνα Μιχαηλίδου του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας, της Σχολής Επιστημών Υγείας στο Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο Κρήτης για την ολοκλήρωση της πτυχιακής μας εργασίας.

Σκοπός της παρούσας έρευνας να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των φοιτητών/τριών της πόλης του Ηρακλείου σχετικά με την άσκηση συντροφικής βίας ανεξαρτήτως φύλου και εάν σχετίζονται οι εμπειρίες με τις απόψεις των φοιτητών/τριών. Μέσα από τα αποτελέσματα που θα προκύψουν ευελπιστούμε να παρουσιασθεί μία πλήρης εικόνα της παρούσας κατάστασης σε σχέση με το υπό διερεύνηση θέμα, καθώς και να υπάρξει αποτελεσματική αντιμετώπισή του μέσα από ανάλογες προτάσεις.

Εάν είστε προπτυχιακός/-η, στο πτυχίο ή μεταπτυχιακός/-η φοιτητής/-τρια, σε οποιοδήποτε τμήμα, οποιασδήποτε σχολής στο Ηράκλειο, θα σας παρακαλούσαμε να απαντήσετε με κάθε ειλικρίνεια στο παρακάτω ερωτηματολόγιο, βασισμένοι στην τωρινή ή στην τελευταία συντροφική σας σχέση. Σας ενημερώνουμε ότι η συμμετοχή σας θα παραμείνει αυστηρώς ανώνυμη και θα διαφυλαχθεί το απόρρητο των πληροφοριών σας. Η βοήθειά σας είναι πολύτιμη για τη διεξαγωγή της έρευνας. Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συμμετοχή σας.

Με τιμή,
Καραγιάννη Νικολαΐς
Μιχαηλίδου Κωνσταντίνα

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια
Ιατράκη Ελίζα

A. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο

Άνδρας

Γυναίκα

Άλλο _____

2. Ηλικία

17-19

20-22

23+

3. Εθνικότητα _____

4. Περιοχή που μεγαλώσατε

Αστική

Ημιαστική

Αγροτική

5. Σχολή & Ίδρυμα Φοίτησης _____

6. Έτος σπουδών

1ο

2ο

3ο

4ο

Στο πτυχίο

Μεταπτυχιακός/η

Άλλο _____

B. ΑΛΛΑ ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

7. Έχετε σχέση αυτή την περίοδο;

ΝΑΙ ΟΧΙ

8. Αν ναι, ποια είναι η κατάσταση της σχέσης σας;

Φάση γνωριμίας

Συμβίωση

Αρραβωνιασμένοι

Άλλο _____

9. Αν ναι, ποια είναι η διάρκεια της σχέσης σας; .....

10. Έχετε ακούσει ποτέ για την έννοια της συντροφικής βίας;

ΝΑΙ ΟΧΙ

11. Τί είναι για εσάς η συντροφική βία; (προαιρετικό)

---

12. Έχετε σκεφτεί εάν κάποια στιγμή υπήρξατε θύμα βίας σε μια συντροφική σχέση;

ΝΑΙ ΟΧΙ

13. Έχετε σκεφτεί εάν κάποια στιγμή χρησιμοποιήσατε βία σε μια συντροφική σχέση;

ΝΑΙ ΟΧΙ

14. Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε μια ομάδα, σε ένα σεμινάριο ή σε μια ενημέρωση με θέμα την συντροφική βία;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Γ. ΑΠΟΨΕΙΣ

Παρακάτω παρατίθενται ένας αριθμός προτάσεων με στάσεις ή/ και πεποιθήσεις που συχνά χρησιμοποιούνται για να εξηγήσουν την συντροφική βία.

Επιλέξτε αυτή την πρόταση που σας αντιπροσωπεύει περισσότερο:

1. Διαφωνώ απόλυτα 2. Διαφωνώ 3. Ούτε συμφωνώ, Ούτε διαφωνώ 4. Συμφωνώ 5. Συμφωνώ απόλυτα

15. Θα ένιωθα προδομένος /η αν ο/η σύντροφός μου ήταν πολύ απασχολημένος /η για να περάσει χρόνο μαζί μου.

16. Δεν θα μου άρεσε καθόλου αν ο/η σύντροφός μου εμπιστευόταν κάποιον άλλο εκτός από εμένα.

17. Ευθύνεται ο/η σύντροφός μου που βγαίνω εκτός εαυτού.

18. Έχω πάντα τον τελευταίο λόγο στις διαφωνίες μας με τον/την σύντρόφό μου.

19. Έχω το δικαίωμα να γνωρίζω το οτιδήποτε κάνει ο/η σύντροφός μου.

20. Οι άνδρες δεν πέφτουν θύματα συντροφικής βίας καθώς μπορούν να επιβληθούν σωματικά στις συντρόφους τους.

21. Ο/η σύντροφός που επιτίθεται σωματικά στον/ στην σύντρόφό του/της θα πρέπει να τιμωρείται/συλλαμβάνεται.

22. Η συντροφική βία αποδίδεται στις ιδιορρυθμίες της προσωπικότητας του θύτη.

23. Η συντροφική βία αποδίδεται στη κατάχρηση αλκοόλ και ναρκωτικών από τον θύτη.

24. Ένας άνθρωπος που επιτίθεται σωματικά στον/στην σύντρόφό του είναι ψυχικά άρρωστος ή ψυχολογικά διαταραγμένος.

25. Μπορώ να σκεφτώ μια περίπτωση όπου θα ενέκρινα μια σύζυγος να ασκήσει σωματική βία στο σύζυγό της

26. Η συντροφική βία είναι αποτέλεσμα του γεγονότος ότι οι γυναίκες θεωρούνται από την κοινωνία ως ιδιοκτησία των συζύγων τους.

27. Η γυναίκα είναι αυτή που προκαλεί τον σύζυγό της να της επιτεθεί σωματικά.
28. Οι γυναίκες βιώνουν τη σωματική επίθεση των συζύγων τους γιατί το αξίζουν.
29. Οι γυναίκες ενθαρρύνουν την κακοποίησή τους στην σχέση, επειδή είναι πολύ επικριτικές, γκρινιάζουν και προκαλούν την οργή του συντρόφου τους.
30. Αν μια σύζυγος αρνείται να έρθει σε σεξουαλική επαφή, υπάρχουν φορές που θα ήταν ίσως εντάξει να εξαναγκαστεί να το κάνει.
31. Η βία μπορεί να αποφευχθεί εάν η γυναίκα προσπαθεί με κάθε τρόπο να ευχαριστεί τον σύντροφό της.
32. Οι σύντροφοι που επιτίθενται σωματικά στις συντρόφους τους δεν μπορούν να ελέγξουν τη βίαιη συμπεριφορά τους.
33. Οι σύντροφοι που επιτίθενται στις συντρόφους τους είχαν αυταρχικούς γονείς που επίσης χρησιμοποιούσαν βία.
34. Δεν υπάρχει βιασμός σε μια σχέση. Εφόσον τα δυο άτομα έχουν συναινέσει στην σχέση, αρκεί να επιθυμεί μόνο ο ένας την σεξουαλική πράξη.
35. Η συντροφική βία είναι πιο πιθανό να συμβεί σε φτωχές ή υποβαθμισμένες περιοχές.
36. Η συντροφική βία συμβαίνει επειδή η κοινωνία την αποδέχεται σαν κομμάτι της σχέσης.
37. Η συντροφική βία είναι προϊόν μιας ανδροκρατούμενης κοινωνίας.
38. Η συντροφική βία είναι πιο πιθανό να εκδηλωθεί σε ζευγάρια που δεν έχουν υγιείς αναπτυγμένες διαπροσωπικές σχέσεις.
39. Οι γυναίκες συχνά υπερβάλλουν σχετικά με τις επιπτώσεις της βίας.
40. Στην κοινωνία μας είναι προνόμιο του συζύγου να χτυπάει τη γυναίκα του στο σπίτι του.
41. Οι σύζυγοι χτυπούν τις γυναίκες τους γιατί είναι αποδεκτή συμπεριφορά της ανδρικής ταυτότητας.
42. Οι νόμοι για την ενδοοικογενειακή/συντροφική βία στην Ελλάδα θα έπρεπε να είναι αυστηρότεροι.

Δ. ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

Το κάθε ζευγάρι έχει διαφορετικό τρόπο διευθέτησης των διαφωνιών τους.

Ακολουθεί μια σειρά προτάσεων με τρόπους που οι σύντροφοι λύνουν τις διαφορές τους.

Εάν έχετε σχέση, απάντησε λαμβάνοντας υπόψη τον τωρινό σας σύντροφο. Αν είστε ελεύθεροι, απαντήστε βάσει της τελευταίας σας σχέσης. Δεν υπάρχει σωστή και λάθος απάντηση.

Απαντάτε με ένα ΝΑΙ εάν έχει συμβεί η πρόταση έστω και μια φορά τον τελευταίο ένα χρόνο ή με ένα ΟΧΙ εάν δεν έχουν συμβεί ποτέ τα εξής:

43. Προσέβαλα ή έβρισα τον/την σύντροφό μου.
44. Ο/η σύντροφός μου με έβρισε ή με προσέβαλε.
45. Σκέφτηκα ότι θέλω να πω κάτι για να πληγώσω τον/την σύντροφό μου.
46. Φώναξα ή ούρλιαξα στον/στην σύντροφό μου.
47. Ο/η σύντροφός μου φώναξε ή ούρλιαξε σε εμένα.

48. Έσπρωξα ή εξανάγκασα για κάτι που δεν ήθελε τον/την σύντροφό μου.
49. Ο/η σύντροφός μου με έσπρωξε ή με εξανάγκασε για κάτι.
50. Εξανάγκασα τον/την σύντροφό μου σε σεξουαλική επαφή χωρίς προφυλάξεις.
51. Ο/η σύντροφός μου με εξανάγκασε σε σεξουαλική επαφή χωρίς προφυλάξεις.
52. Χρησιμοποίησα βία για να εξαναγκάσω τον/την σύντροφό μου να έχουμε σεξουαλική επαφή.
53. Ο/η σύντροφός μου χρησιμοποίησε βία για να με εξαναγκάσει να έχουμε σεξουαλική επαφή. Πέταξα κάτι στον/στην σύντροφό μου που θα μπορούσε να τον/την τραυματίσει.
54. Ο/η σύντροφός μου πέταξε κάτι που θα μπορούσε να με τραυματίσει.
55. Χαστούκισα τον/την σύντροφό μου.
56. Ο/η σύντροφός μου με χαστούκισε.
57. Απεκάλεσα τον/την σύντροφό μου με ένα προσβλητικό επίθετο.
58. Ο/η σύντροφός μου με αποκάλεσε με κάποιο προσβλητικό επίθετο.
59. Κατέστρεψα κάτι που ανήκε στον/στην σύντροφό μου.
60. Ο/η σύντροφός μου κατέστρεψε κάτι δικό μου.
61. Προσπάθησα να πνίξω τον/την σύντροφό μου.
62. Ο/η σύντροφός μου προσπάθησε να με πνίξει.
63. Έδειρα τον/την σύντροφό μου.
64. Ο/η σύντροφός μου με έδειρε.
65. Χρησιμοποίησα μαχαίρι ή όπλο εναντίον του/της συντρόφου μου.
66. Ο/η σύντροφός μου χρησιμοποίησε μαχαίρι ή όπλο εναντίον μου.
67. Έσπρωξα τον/την σύντροφό μου.
68. Ο/η σύντροφός μου με έσπρωξε.
69. Επισκέφτηκα γιατρό εξαιτίας ενός καυγά με τον/την σύντροφό μου
70. Ο/η σύντροφός μου επισκέφτηκε γιατρό εξαιτίας ενός καυγά μας.
71. Πρότεινα στον/στην σύντροφό μου κάποιο συμβιβασμό σε μια διαφωνία.
72. Ο/η σύντροφός μου πρότεινε κάποιο συμβιβασμό σε μια διαφωνία.
73. Απειλήσα ότι θα χτυπήσω ή θα πετάξω κάτι στον/στην σύντροφό μου.
74. Ο/η σύντροφός μου απείλησε ότι θα με χτυπήσει ή θα μου πετάξει κάτι.
75. Δημιουργήθηκε σε εμένα κάποιο εξωτερικό τραύμα σε κάποιο μέρος του σώματος εξαιτίας ενός καυγά μας.
76. Δημιουργήθηκε στον/στην σύντροφό μου κάποιο εξωτερικό τραύμα σε κάποιο μέρος του σώματος εξαιτίας ενός καυγά μας.
77. Εξήγησα τη δική μου άποψη στον/στην σύντροφό μου σε μια διαφωνία.
78. Ο/η σύντροφός μου μου εξήγησε τη δική του/της άποψη σε μια διαφωνία.
79. Έδειξα σεβασμό για την άποψή του/της συντρόφου μου σχετικά με κάποιο θέμα.
80. Ο/η σύντροφός μου έδειξε σεβασμό για την άποψή μου πάνω σε ένα θέμα.
81. Σχόλια ή άλλες προτάσεις για το ερωτηματολόγιο (προαιρετικό):

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ ΣΑΣ!